

КРИВИЧНА ДЕЛА ПО ЦАРИНСКОМ ЗАКОНУ, 1908.

Садржај

Увод

& 1. О царинском кривичном праву у опште

& 2. Преглед царинских кривица

Први део

Материјалне кривице

Прва глава

Кријумчарење

& 3. Историјски развитак

& 4. Дефиниција и битна обележја

& 5. Врсте кријумчарења

& 6. Казна за кријумчарење

& 7. Критика система

Друга глава

Кривице сличне кријумчарењу

& 8. Злоупотреба робе увезене по повластици

& 9. Одношење робе из магацина

Трећа глава

Неистинита пријава

- & 10. Историјски развитак
- & 11. Битна обележја
- & 12. Казна
- & 13. Квалификована неистинита пријава
- & 14. Кривице сличне неистинитој пријави
- & 15. Задоцњење предаје робе
- & 16. Критика система

Други део

Угрожавања

- & 17. Пристајање бродова уз страну обалу
- & 18. Неподношење пријаве
- & 19. Неодобрени полазак у иностранство
- & 20. Погрешна пријава колета
- & 21. Уништај и фалсиковање царинских знакова
- & 22. Ометање царинских органа у вршењу дужности

инв. бр.
821

М. Јончић
инв. бр. 821

1. БИБЛИОТЕКА УДРУЖЕЊА ЦАРИНСКИХ ЧИНОВНИКА 1.

Кривична Зела

по царихском закону

ДОКТОРСКА ТЕЗА
НА ПРАВНОМ ФАКУЛТЕТУ
БЕОГРАДСКОГ УНИВЕРЗИТЕТА

НАПИСАО
ЈОВАН ЛОНЧАРИЋ
ЦАРИНИК БЕОГРАДСКИ ЦАРИНАРИЦЕ

БЕОГРАД
Штампарница Раденка Раденковића и Кооп. — Делнска 1.
1908.

Ц 821

ЛИТЕРАТУРА ЦАРИНСКОГ КРИВИЧНОГ ПРАВА

- DÉLANDRE, M. A.: *Traité pratique des Douanes*, II éd., T. I. Rennes 1865.
- HARTMANN,: *Die neben dem Strafgesetzbuche für das Deutsche Reich in Preussen geltenden Strafgesetze*, Berlin, 1878.
- HAVENSTEIN, PAUL,: *Die Zollgesetzgebung des Reichs*, Berlin, 1906.
- HONEMANN, WILHELM,: *Das Verhältnis zwischen der Defraudation der Zölle und Verbrauchssteuern und dem Betruge, nach deutschem Reichsrecht*, Berlin, 1894.
- KAULLA, RUDOLF,: *Die rechtliche Natur der Defraudation öffentlicher Abgaben*. (Tübinger Inauguraldissertation), Stuttgart, 1897.
- LABBÉ,: *L'amende en matière pénale ordinaire et en matière fiscale*.
- LÖBE, Dr. ERNST,: *Das deutsche Zollstrafrecht*. Leipzig, 1901.
- MERKEL: *Holtzendorffs: Rechtslexikon*, sub. voce: „Zollvergehen“, S. 1140.
- NEUMANN: *Die deutschen Zoll-, Steuer- und Stempelgesetze*, Berlin, 1881.
- OLSHAUSEN, J.: *Die Reichs- Straf- Nebengesetze*, III Aufl., 1902.

- PABON, LOUIS: Traité des infractions, du contentieux et des tarifs des douanes, avec une préface par Aug. Ribéreau, Paris, 1893.
- PALLAIN, GEORGES: Les douanes français T. II, Paris.
- ROEHR: Strafgesetzgebung und Strafverfahren in Bezug auf die Zuwiderhandlung gegen die Zoll-, Steuer- und Kommunikations-Abgaben-Gesetze. II Aufl., herausgegeben v. Wirth, 1892.
- SCHILLERWEIN, IGNAZ: Die österreichisch-ungarischen Zollgesetze, Wien, 1900.
- STENGLEIN, M.: Die strafrechtliche Nebengesetze d. deutschen Reichs, III Aufl. 1903.
- THIBAUT: Traité du contentieux de l'administration des Douanes.
- THUEMMEL: Der Begriff des Schmuggels und seine Stellung im Strafrecht. (Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft, Bd. XII, S. 784).
- TRAUTVETTER, Dr.: Das Strafrecht der Zoll- und Verbrauchssteuergesetze in der Rechtsprechung, Berlin, 1894.
- WOLF, Dr. FRANZ: Das österreichische Zollstafrrecht, Wien 1902.

СКРАЋЕЊА

- БЦС. — београдска царинарница на Сави
 БЦСт. — београдска царинарница на станици
 ДС. — Државни Савет
 ЗОЦТ. — закон о општој царинској тарифи
 КЗ. — казни закон
 ОЦС. — одлука Царинског Савета
 ОЦТ. — општа царинска тарифа
 РДС. — решење Државног Савета
 РМФ. — распис Министра Финансија
 ЦЗ. — царински закон
 ЦС. — Царински Савет
 ца. — царинарница
-
- BgZ. — швајцарски Bundesgesetz über das Zollwesen од 1893 год.
 GStG. — аустријски Gefällsstrafgesetz (Gesetz über Gefällsübertretungen, од 1835 године).
 VZG. — немачки Vereinszollgesetz од 1869 год.

САДРЖАЈ

УВОД

- 1. О парискком кривичном праву у опште
- 2. Преглед париских кривца

ПРВИ ДЕО

МАТЕРИЈАЛНЕ КРИВИЦЕ

ПРВА ГЛАВА

Кријумчарење

- 3. Историјски развитак
- 4. Дефиниција и битна обележја
- 5. Врсте кријумчарења
- 6. Казна за кријумчарење
- 7. Критика система

ДРУГА ГЛАВА

Кривице сличне кријумчарењу

- 8. Злоупотреба робе увезене по повластици
- 9. Одношење робе из магацина

ТРЕЋА ГЛАВА
Неистинита пријава

- § 10. Историјски развитак
- § 11. Битна обележја
- § 12. Казна
- § 13. Квалификована неистинита пријава
- § 14. Кријенце сличне неистинитој пријави
- § 15. Задочиње предаје робе
- § 16. Критика система

ДРУГИ ДЕО
УГРОЖАВАЊА

- § 17. Пристајање бродова за страну обалу
- § 18. Неподношење пријаве
- § 19. Неодобрени полазак у иностранство
- § 20. Погрешна пријава колета
- § 21. Уништај и фалсификовање царинских знакова
- § 22. Ометање царинских органа у вршењу дужности

УВОД

§ 1. О царинском кривичном праву у опште

I — Развијањем односа између појединаца, што живе у заједници стварају се интереси, који се састоје у захтеву, да се нешто чинили не чини. Први је услов за миран развитак и успешно напредовање такве заједнице, регулисање тих односа од неке више силе, која стоји над сваким појединцем. На тај начин регулисани односи добијају обавезну силу за оне, који су њима заинтересовани. По задатак заједнице као целине не свршава се тиме, пошто би само регулисање интереса, било илузорно, ако не би било санкционисано принудом извршења и кажњенијем онога, који је извршио повреду туђег интереса. На тим основима почива кривично право, које има да послужи као од принуде извршења јача заштита интереса.¹

II — Казнени законик, који садржи одредбе о томе, када су и који су животни интереси заштићени и каква правна последица има да по-

¹ *Лист*: Немачко кривично право у преводу Др. М. Веселча, § 13

стигне онога, ко те интересе вређа, не испри-
љује целокупни систем кривица. Поред њега по-
стоје и други закони, који заштићују специјалне
интересе, незаштићене од стране општег зако-
ника. На тај начин се долази до појма општих
и специјалних кривица, од којих су прве пред-
виђене у општем а друге у специјалном казненом
законику. Одредбе тих специјалних закона обра-
зују посебна кривична права, која често доста
одступају од општих принципа општег права и
КЗ а заједно са њим образују целокупни систем.
Поред осталих специјалних права (војно, штампарско,
пореско, монополско, шумарско, ловачко
и др. кривична права), важиу законодавца у
свима земљама заузима и царинско кривично
право.

III — Као један део општег права, специ-
јално право, носи на себи све карактерне црте
његове и ако су одступања често врло значајна.
Особена правна природа интереса, који се спе-
цијалним правом штите, чине та одступања оправ-
даним и неопходним.

О односу између општег и специјалног права,
који је од велике практичне важности за оне,
који примењују закон а за науку достојан пажње
због своје интересантности, морају важити ова
правила:

а) битна обележја кривица и врста и ве-
личина казне има да се одређује по специјалном
праву;

б) одредбе општег права има да послуже
само као допуна специјалном праву. Чим је реч
о општим принципима, одредбе општег права до-
бијају своју важност, под овим ограничењима:

аа) ако је у специјалном праву изрично учи-
њено одступање од принципа општег права и

бб) ако би се примена одредаба општег
права противила основним принципима и осо-
беном карактеру специјалног права.²

То одступање од принципа општег права и
чини разлог, са кога се ове кривице не пред-
виђају у општем казненом законнику.

IV — Из интереса, који се вређа царинским
кривицама, као и из факта, да су ове кривице
предвиђене у једном административном закону,
изилази јавноправни карактер одредаба специ-
јалног права. Опште право, које се такође сматра
као јавно право у томе погледу заостаје за спе-
цијалним правом. Све се царинске кривице и
оне најмање, извиђају и казне по званичној дуж-
ности. Опште право поставља то као правило,
али допушта и одступања.

² А. Fains: Science pénale et droit positif, Bruxelles, 1899-
p. 36, ff.

§ 2. Преглед царинских кривица

I — Према мерилу, које је у општем праву употребљено за деобу кривица према величини угрожене казне, царинске се кривице не би могле одредити у поједине групе по одредбама ЦЗ. Све се кривице казне само новчаном казном; тек по изузетку и свега код две кривице могу се изрцати казне лишења слободе. На основу тих одредаба царинског закона, може се са позитивношћу рећи, да међу царинским кривицама може бити само иступа и преступа, посматрајући царинске кривице критеријумом из општег права. А да ли ће оне бити преступи или иступи то се не може у напред рећи за све кривице, пошто закон није одредио максимум казне, те то питање зависи од величине казне у сваком конкретном случају.

II — Сем са овога становишта, царинске се кривице могу посматрати и са гледишта намере виновника. Код се у томе погледу упореде царинске кривице са кривицама из општег права, видеће се да све оне долазе у обим формалних кривица по томе, што се казне без обзира на намеру виновника. Једини изузетак од тога чини кривица из чл. 182 ЦЗ, где се изрично за појам дела тражи и намера. Али се ова кривица потпуно може елиминирати из круга царинских кривица по томе, што представља једно ублажавање кривице из општег права, познате под

именом противстајања власти, те се с тога мора узети, да она није својствена једино царинском праву, а да је у царински закон унесена једино да би царинске власти биле надлежне за решавање.¹

III — Од много већег значаја је деоба царинских кривица с обзиром на њихову правну природу и правно заштићене интересе, који се њима нападају. Но пре по што се пређе на расмагњање царинских кривица у томе погледу, потребно је издвојити неке кривице, које су предвиђене царинским законом а које не могу ући у систем царинских кривица. Таквих кривица има три: употреба оружја при кријумчарењу (чл. 155), подношење фалсификованих рачуна (чл. 169) и подмишњавање царинских чиновника (чл. 181). Ове се кривице морају елиминирати из система царинских кривица, с тога, што за кажњавање њихово царински закон удружује на опште право, те с тога: а) за њихово су кажњавање надлежни редовни судови и б) сва питања о постојању дела покривичној одго-

¹ О деоби кривица с погледом на намеру а. Ж. Периба: Једна погрешна надлежност, 1905, стр. 7. И. Г. Церџић наводи, да се разликовање кривица на иступе и преступе треба да врши према намери виновника тако, да се у преступе уврсте и они иступи, који показују неморалност виновника, а иступи да буду поврде само казне изредбе позитивног закона или власти. Ово је деоба кривичних дела на преступе и иступе с обзиром на мотив, који су руководили виновника да изврши кажњиво дело. Код царинских кривица тај мотив може некада да буде и неморални, те би према томе неке царинске кривице могле бити преступи. Међутим питање није само о мотиву, већ у опште о *умишљају*. И иступи, који нису неморалне природе, могу бити извршени и умишљајно и нехотно. Питање је у томе: да ли они треба да се казнијаво није било умишљаја. Опште право одговара априоријно, јер казни један факт без обзира на намеру. Тако исто и ЦЗ, те се с тога може рећи, да су царинске кривице формалне природе. Слично томе: *Лист* (Немачко кривично право у преводу Др. М. Веселића) назива иступе „полцијоским неправом“ за разлику од „калениог неправом“, где се за појам дела тражи сви елементи, на дакле и умишљај (стр. 153).

ворности имају да се расправе по општем а не по царинском кривичном праву. Међутим независно од тога ЦЗ је код кријумчарења из чл. 155 ЦЗ изменно елементе дела а код фалсификовања рачуна казну смањно.²

IV — Предмет нападања свију радњи, које представљају царинске кривнице је интерес државе да се на робу при увозу, извозу или провозу наплаћују у јавном интересу царинске дажбине. Природа тог правно заштићеног интереса ствара обележје царинским кривицама у општем систему кривичног права. Одмах се може рећи, да се овим кривицама вређају правна добра заједнице дакле оног скупа појединаца, који је организован у једну целину. Држава као представник свију појединаца налази за потребно, да у јавном интересу наплаћује извесне дажбине. Државни органи који имају да изврше то, често

² По општем праву разбојништво постоји као силом изазвана „повреда властине противправних присвајањем туђе покретне ствари која се за овај циљ так узимањем мора довести у зависност од државе“ *Лист — Весник* стр. 501 у вези са § 22 ЦЗ нас у чл. 155 казнује као разбојништво: намерно телесне повредо оружјем царинским органима кривком кривом кријумчарења. Као што се види то се царинско разбојништво у суштини својој разликује од општег разбојништва, те тако представља једно разбојништво *vis generalis*, које са општем има везе само у толико у колико се истом казном казни.

Код фалсификовања рачуна ЦЗ није изменно елементе дела али је за то смањно казну. Тако фалсификовање по § 147 БЗ, где је ЦЗ уврстио ову кривичну, казни се робњом од пет година, међутим по чл. 169. ЦЗ ово има да се казни само затвором од три месеца до године дана.

GSIG (§ 462) казни подмићивање царинских органа новчаном казном од десетоструке до двадесетоструке вредности повуђене вредности, али виновник није казњен по општем праву.

VZG (§ 148) казни као царинску кривичну само изношење оружја затвором од 6 до 12 месеци а ако је оружје и употребљено кривич се казни по општем праву. Тако исто по општем се праву казни и подмићивање царинских органа. Али ако радња не представља подмићивање, које би се могло казнити по општем праву кривич се казни за повреду царинских органа новчаном казном до 60 М. (§ 160 VZG).

не могу да изврше тај свој задатак, зато што се томе протививоља појединаца. По томе су царинске кривиче један облик кривича, управљених против *државне управе* и ако се њима често вређа материјални интерес државе.³

С погледом на то у коликој се мери тај интерес напада и какве последице има за собом кажњива радња, све се царинске кривиче могу поделити у две групе: материјалне кривиче и угрожавања.

V — Код материјалних кривича државни се интерес вређа у томе, што се избегава плаћање царинских дажбина. Последица забрањене радње је оштећење државне касе у наплати прихода. По томе се оне могу назвати једним општим именом *утаје* права државног на наплату дажбина. Закон је све те кривиче обележио тиме, што их казни казном, која стоји у извесној пропорцији са утајеним дажбинама.

Даљим разматрањем правне природе материјалних кривича долази се до даље њихове поделе на: а) кривиче код којих се противправном радњом роба уноси у слободан промет без плаћања царинских дажбина, б) кривиче, код којих се нетачним изјавама виновника штети држава у наплати прихода.

Тип прве врсте материјалних кривича чини кријумчарење са још неким кривичама, које се блажије казне, али које у суштини својој представљају само поједине врсте кријумчарења.

³ *Лист-Весник* (стр. 682). [Погрешно схватање правне природе овог заштићеног интереса и веза његова са материјалним интересом државе, извор је даљих заблудама о суштини неких царинских кривича где се царинске кривиче удорећивале са кривичама против имовине. О томе доноси § 11, прим. 2.

Друга врста материјалних кривица оличена је у неистинитој пријави робе у декларацији а поред те основне кривице ређа се извештај број сличних кривица, којима се вређа исти материјални интерес државе.

VI — Царинске кривице што се састоје у угрожавању чине засебну групу по томе основу што се њима држава не штети непосредном радњом виновником, већ се ствара једно стање опасности у коме може закон без тога наступити штета државних интереса.⁴

⁴ Овакву исту основну деобу кривица налазимо у VZG где се све царинске кривице деле на кријумчарења (Konterbande) и утају (Defraudation) с једне стране и на повреде царинских прописа (Ordnungswidrigkeiten) с друге стране. Пошто немачка утаја обухвата највећи део наших кријумчарења, поред наше неистините пријаве, то се утаја може узети као основна свију кривица материјалне природе у VZG.

Иста таква подела постоји и у аустријском праву: а) Gefälls verkürzungen б) andere Uebertretungen von Gefällvorschriften, die formalen Delikte (Ordnungswidrigkeiten). *Wolff*, 25, 47.

У француском праву не постоји један царински закон, већ су поједини случајеви регулисани специјалним законима. Из свију тих закона може се извести ова подела царинских кривица: утаја (fraude) као исту, кријумчарење (contrebande) као преступ и утаје и кријумчарења ширена оружаном руком као злочини. *Delandré*, 391.

B02 (55) не чини никакву поделу царинских кривица већ их само набраја а у арт. 58, уводи једну штету казну од 30 дни. (Ordnungsbusse) за повреду царинских прописа.

ПРВИ ДЕО

МАТЕРИЈАЛНЕ КРИВИЦЕ

ПРВА ГЛАВА: КРИЈУМЧАРЕЊЕ

§ 3. Историјски развитак кријумчарења

I — Расматрање историјског развитка кријумчарења не показује толико много различности у развијању самог појма, колико у различном схватању важности државног интереса, који се овом кривицом вређа. Тако, под кријумчарењем се увек, са малим одступањима, разумело оно што се и данас разуме; али зато важност овог расте сваки царинским законом. И ако се под кријумчарењем једно исто разумевало, с друге се стране све више и више увиђало, да су врло важни државни интереси, који се кријумчарењем вређају, па се као последица тога, казна за кријумчарење стали повећавати. Имајући у виду ову разлику у историјском развијању кријумчарења, овде ће се изнети прво развијање појма а за тим развитак казне.

II — Први наш царински закон од 21. маја 1850. године у свом § 121. квалификовао је као кријумчарење: тајно уношење, изношење или проношење робе. Ова дефиниција и ако се не слаже потпуно са дефиницијом кријумчарења по данашњем закону, ипак се од ње и не разликује много. Основна црта ове кривице: уношење

или наношење робе набегавајући царинске власти и без плаћања царинских дажбина онака се у закону од 1850 године као и у данашњем закону. Ни тада, као ни данас не тражи се за појам кријумчарења, да се радња врши са робом, чији је увоз или извоз забрањен, те је тиме постављена основна разлика између нашег и немачког кријумчарења.

Допнији закон од 1863. године, није ни у колико изменио елементе кријумчарења. Тако исто ни закон од 1899. године није учинио никакву стварну измену, и ако је у пет тачака изложио ридње, које се сматрају као кријумчарење.

Стање, које је засновано законом од 1850. године измењено је у неколико само законом од 1904. године, тиме што је круг кријумчарења проширен и на неке радње у земљи. Све дотле постојало је само гранично кријумчарење а од 1904. године поред њега постоји и кријумчарење у земљи.

III — И ако се не види велика разлика између одредаба о кријумчарењу у разним законима, ипак има једна ствар, која није у свима законима подједнако решена. Ту мислимо на намеру код виновника. Постоји битна разлика између одредаба законских до 1899 и закона од те године. Тако закон од 1863. године наређује, да се кријумчарење може казнити, само ако је извршено умишљајно. Параграф 117., који говори о томе гласи:

„Да би се предупредило од стране ђумручки аванџиника злоупотребе, и да не би они на пакости или своје користи овај еснап на тајно пренети огласили, који се као такав сматрати не може, они ће свагда то пред овима имати да ли је трговац намери баш имао, да изврши ђумручку извесно, па је зато еснап сам ђумручку време, или се то случајно или по нужди догодило, и и, кад им се лађа поквари, или због ветра даље путовати не може, или мора да лађу као претоварену одтовари итд. Но тада ипак мораће се одмах и за најкраће време или ђумрук или најближа полицијска власт о томе извести, да се она увери, да ли је био случај нужде и каква се еснап уноси и у овом се случају не може преносител као кријумчар казнити.“ Ова одредба која је прво неодређена, помешала је две ствари: питање о умишљају и питање о пошностију противправности („... или се

то случајно или по нужди...“), а данашња наука о кривичном праву одваја вишност од противправности. Овде је пак главно то, да закон не казни кријумчарење ако није извршено намерно, умишљајно. То се још јасније види у чл. 35 РМФ од 25. фебруара 1864. године, АВр. 1053, који гласи: „Кад се догоди случај те, се код ког путника нађе прикривени ствари око тела, ђумрук ће при извршењу прописа § 91. закона добро расудити, да ли је путник имао намеру да избегне ђумручину...“

Напротив закон од 1899. године казни кријумчара без обзира на то, да ли је кријумчарење извршено умишљајно или нехатно.

IV — Кад се разматра историјски развитак казне, коју закон одређује за кријумчара, такође се разликују два периода: један до закона 1893. године и други од тога закона до данас.

Закон од 1850. год. (§ 121) казни кријумчара само половином вредности робе а ту исту казну предвиђа и закон од 1863. године. Тек 1879. године (§ 111) повећана је казна на потпуну вредност кријумчарење робе; другим речима кријумчар се казни само конфискацијом, пошто кријумчару није допуштено, да робу задржи и даље у својој владавини а њену вредност исплати. Поред конфискације кријумчар се казни и повчаном казном (десетоструком исплатом дажбина) по закону од 1893. године (§§ 111 и 112, 22); а та се казна може претворити и у затвор, ако кријумчар није у стању, да плати казну. Та је казна и у допнијим законима остала иста само што су предвиђене још неке околности у којима се казна може поштрити.

На овог кратког прегледа види се јасно, да законодавац с почетка није сматрао, да је толико важан државни интерес, који се кријумчарењем пређа. Допније пак постепено се увиђало, да не постоји никаква сразмера између казне и штете, која се наноси држави, па се као последица увиђања појавила тежња за повећавањем казне. И може се слободно рећи, да ће законодавац тим правцем и даље ићи, јер се већ данас увиђа, да су казне за кријумчарење благе.

§ 4. Дефиниција и елементи кријумчарења

1 — Кријумчарење је повреда правно заштитеног интереса државе, да се роба, која прелази државну границу не пушта у слободан промет без знања царинских власти.

Оно се увек показује као радња, којом се штети државна каса у наплати царинских дажбина. Отуда материјални карактер кријумчарења. Није у питању само угрожавање валуте, већ је последица радње оштећа државне касе у ономе, што би она добила, да је роба увезена у земљу по оним проценама, које је установио ЦЗ.

Право државе, да на робу при њеном прелазењу границе наплаћује дажбине, утврђено је, специјалним законима, од којих је најважнији ЗОЦТ и закони о закљученим трговинским уговорима са појединим страним државама. На основу тих закона наплаћује се: царина и споредне таксе лежарина, жиговина, пошевина, калдрмарина, статистичка и монополска такса. Сем тих закона при увозу робе наплаћују се и друге дажбине и то на основу ових закона:

- а) закон о државној трошарини;
- б) Закон о општинској трошарини за град Београд;
- в) Закон о општинској мерини; и
- г) Закон о контролисању златних и сребрних ствари.

II — Из дате дефиниције изводе се ови елементи, као неопходно потребни за појам кријумчарења:

- а) радња, којом се
- б) роба из иностранства пушта у слободан промет,
- в) набегавајући царинске власти.

Ова три услова представљају минимум за појам дела; али они не искључују и постојање још којег, који закон специјално за неку врсту кријумчарења изискује. Ти услови, који се траже ad hoc образују посебни *corpus delicti*, на супрот онштему *corpus delicti* састављеном из ова три услова.¹⁾

III — 1. Радња. Појам радње дат је у општем праву и овде се мора узети тако, како је тамо дат. Радња је дакле, вољно произвођење последице у спољњем свету. Овде се пак ова састоји у томе што се роба преноси преко др-

¹⁾ Као што се види за појам кријумчарења код нас није потребно, да постоји забрана увоза или извоза робе, која се кријумчари. Тако и § 185. **6StG**. Ту се пак не сматра кријумчарење као једна врста кривиче већ више као једна врста казне којом се казне, више, међу собом по својој правној природи различитих кривича. Тако кријумчарење из **6StG** обухвата не само наше кријумчарење већ и све наше материјалне кривиче.

Ни у француском праву за појам кријумчарења није потребна забрана увоза, ако роба плаћа на име царине више од 20 *frs* од 100 *kg*; тако да тамо постоје две врсте кријумчарења: *contrebande*, ако се кријумчари роба, чији је увоз забрањен или која плаћа на име царине више од 27 *frs* и *fraude*, ако се кријумчари роба, која не плаћа 20 *frs* царине *Déclaration*. 395.

86Z (55a) такође не тражи за појам кријумчарења забрану, али ту обавност узима као основ за поостравање казне конфискацијом робе (56).

Једни **VZ6** тражи за појам кријумчарења (*Kontrebande*) забрану увоза, извоза или провоза (§ 134). Ако се са робом, за коју не постоји забрана, врши радња, која се по ЦЗ квалификује као кријумчарење, тада постоји утаја (*Defraudation*), тако да кријумчарење по ЦЗ може бити и кријумчарење и утаја из **VZ6**; али не и обрнуто ишта немачка утаја обухвата и нашу нештину кријумчарење и остале материјалне кривиче по ЦЗ.

жавне границе a последица je радње оштета државне касе у наплати царинских дажбина.

Што се тиче субјекта радње, без којег она не може постојати, мора се само указати на опште право од кога царинско кривично право ни у колико не одступа.

IV — Али није такав случај сагласности и тада, кад се говори о виновности радње. Познато је из општег права, да однос виновника према последици, може бити двојак: умишљај или нехат. Опште право води рачуна о тој разлици на супрот специјалном праву.

Према принципима општег права умишљај постоји тада, кад је виновник предвиђао последице радњи a нехат, кад није предвиђао последице. ЦЗ о тој подели ништа не говори, па се с тога мора узети, да је и у царинском кривичном праву појам умишљаја и нехата исти као у општем праву. Али и ако се мора узети да и у специјалном праву постоји и умишљај и нехат, ипак се специјално право разликује од општег права у томе што та два појма идентификује. На име ЦЗ узима, да је виновник увек предвиђао последице, што је у осталом случај и код општег права, али не допушта виновнику, да против те пресумпције војује. У томе се дакле састоји разлика између општег и специјалног права. Као и у општем праву тако и овде ЦЗ претпоставља, да је кријумчар предвиђао, да ће његова радња оштетити државну касу. Али одмах даље ЦЗ се одваја од КЗ, чим је реч о конкурисању умишљаја и нехата. Не само да се претпоставља, да је кријумчар предвиђао последице, већ се њему не допушта доказивање, које би искључило умишљај, тако да је та пресумпција необорима *praesumptio iuris et de iure*.

Код таквог стања ствари нема никакве вредности питање: да ли је дело извршено умишљајно или нехотично. Чим је радња вољно и свесно извршена, она је кажњива по ЦЗ као умишљајна. Од туда последица, коју је пракса небројено пута констатовала, да се кријумчарење казни без обзира на намеру, тј. без обзира на то, да ли је виновник предвиђао последице или не. У томе се кријумчарење и све остале царинске кривиче изједначају са истуњима, где се има да докаже само постојање једног факта а не и постојање намере у виновника.²

V — Радња се састоји у томе, што се роба пушта у слободан промет. То се може извући као заједничко из свију врста кријумчарења, па узети као битни елемент општег *corpus delicti*

Пуштање робе у слободан промет значи: *променом лежишта робе створити могућност, да се над робом, у Србији ако је роба страног порекла а у иностранству ако је роба српског порекла, врше стварна права*. Према томе елементи су овог појма.

а) *Промена места*, на коме роба лежи. Доцније ће се видети, да се према начину ове промене кријумчарења деле у извесне врсте. Сад се пак сматра за потребно, да се то само напомене. Чим је реч о промени места, одмах се увиђа, да мора бити два места: једно на коме је роба лежала и друго, које је роба задобила услед виновникове радње. Према томе, да ли између та два места лежи државна граница или

² *Лавчарик*: О којму царинског кривичног дела, Београд 1907. стр. 23. Напротив **VZG** тражи за контрабанду умишљај и предузима као претпоставку *iuris tantum Havenslein* § 134.2; *Thümmel*, 799; *Jacr* — *Beckuh*, 791; *Trautvetter*, § 134.1; *Löbe* § 134.5.

се ова оба налазе на територији Краљевине Србије, дело се кријумчарења на кријумчарења на граници и кријумчарења у земљи. Ако су кријумчарења на граници, онда од тога у коме се правцу прелази државна граница приликом промене места робе, зависи да ли ће кријумчарење бити увозно или извозно. Као што се види, бар једно место лежања робе мора се налазити на територији Краљевине Србије. Ако се ниједно не налази у Србији нема дела; али дело постоји, ако се оба налазе у Србији.

б) *Циљ промене места.* Преносење робе има за циљ, да виновника стави у могућност, да врши стварна права на ствари, које се кријумчаре. За појам дела није ни од какве вредности факт, да ли је виновник и извршио какво стварно право. Довољно је да је било могућности за вршење права. Тако исто дело постоји и онда кад виновник напусти ствар пошто је дело извршио, јер тада окупаацијом од стране трећег лица, ствар улази у слободан промет.

Кад виновник врши промену места ствари, он је тада њен детенатор, пошто се једна ствар не може преносити с једног места а да није у фактичкој власти, у детенцији виновника. ЦЗ не тражи за појам кријумчарења, да је виновник сопственик или држалац.

Према томе и природа стварних права, која виновник може, после промене лежишта на ствари извршити, а која зависи од тога, да ли је виновник сопственик држалац или само детенатор, не утиче на појам дела.

в) *Место вршења стварних права* треба разликовати од места на коме је роба лежала. Оно је увек оно друго место, које је роба променом задобила. Тако, ако је роба увозно кријумчарена,

онда је промена простора, на коме је роба лежала, учињена у циљу, да се стварна права врше у Србији. Код извозног је кријумчарења то место увек иностранство. Према тој разлици кријумчарења се могу делити још и на извозна и увозна у ширем смислу, с тога што обухватају и увозна кријумчарења на граници и она у земљи.

Место где ће се вршити стварна права одређено је само обимом државне територије. Тако код увозног кријумчарења то место није само оно, на коме је роба пренесена преко границе, већ свако оно, које се налази на територији Краљевине Србије.

VI — 2. **Предмет** кријумчарења може бити само роба. Под робом се разумеју само покретне ствари, које могу бити предмет трговине. Непокретне ствари не могу бити предмет кријумчарења по томе што се не могу преносити, а кријумчарење неопходно предпоставља једну радњу, којом се мења место лежања робе. Али чим је једна непокретна ствар постала покретном, онда се може прокријумчарити (дрвеће, жито, грађевински материјал са куће и. т. д.)

Према томе предмет кријумчарења се идентификује са робом, чији промет и саобраћај, под осталим условима, може у смислу § 17. закона о устројству трговачког суда, квалификовати неког као трговца. Само оно чиме се тргује може бити предмет кријумчарења. Тако је немогуће извршити кријумчарење мртвог човека али не и мумије или појединих делова човечијег тела, који су предмет трговине (коса, зуби итд.). Мора се увек водити рачун о томе, да се царинске дажбине наплаћују само на робу, те према томе и кријумчарење се може извршити само над

оним стварима, које се називају робом. Ако би предмет кријумчарења проширили на све покретне ствари, промашили би тај циљ, који царинско кривично право има пред собом.

Али ово не треба погрешно разумети. Да би једна ствар могла бити предмет кријумчарења потребно је, да је она у опште, у принципу подложна царинским дажбинама, па макар у једном конкретном случају њу ЗОЦТ и не сматрао за робу. Тако ратни материјал, који увози Министарство Војно (пушке, топови, муниција), не подлежи плаћању дажбина, јер ЗОЦТ те предмете не сматра више за робу, кад их увози Министарство; па ипак је могуће извршити кријумчарење пушака или муниције. То дакле, што закон можда у једној прилици каквој покретној ствари одузима карактер робе, не може учинити, да та ствар у опште не може бити предмет кријумчарења, кад се она у опште сматра као предмет трговине.

Тако исто није ни од какве важности та околност, да ли каква роба у опште не плаћа царину. Да ли је нека роба ослобођена плаћања царине или других којих дажбина, питање је, које утиче само на величину казне а не и на појам дела.³ Како кријумчарење није оштећење државне касе само у наплати царине, већ и у наплати осталих дажбина, а неких такса

³ *Contra*: ДС, З 1480,907, по коме нема кријумчарења с тога, што роба не плаћа царину. Тако и ОПС, ПЖ 18313,906.

По V26 нема декларације ако роба не плаћа царину (§ 135: „Wer es unternimmt die Ein- oder Ausgangsabgaben (§§ 3,5.) zu hinterzuziehen, macht sich einer Defraudation schuldig...“). Међутим ЦЗ у одредбама о кријумчарењу не захтева, да се радњом штети држави у наплати царине као што је учињено код неистините пријаве (доцније § 11, XII).

Са V26 се слаже B62 (85 а): „Wer zollpflichtige Gegenstände ein- oder aus- oder durchführt...“

(декларационе и калдрмарине) ниједна роба није ослобођена по ЗОЦТ баш и кад не би плаћала царину, то кријумчарење мора постојати не само тада, кад је држава оштећена у наплати царине, већ и тада кад је оштећена само у наплати других дажбина. Не постоји никакав сигуран критеријум за супротно мишљење. По чему и зашто да не може бити предмет кријумчарења ствар која не плаћа царину? Зар се не би могло отићи још даље и рећи: предмет кријумчарења не може бити не само она ствар, која не плаћа царину, већ ни она која не плаћа трошарину, монополску таксу итд. Према томе би се дошло догме, да се за појам кријумчарења захтева и тај услов, да је ствар подложна плаћању у опште свију дажбина, које се при увозу или извозу робе наплаћују, а тада би се несумњиво повредио смисао закона, јер би се без казне допустио увоз врло великог броја артикала, који није подложен свима дажбинама.

С тога се мора узети, да тарифски став, по коме би се роба царинила (тарифски квалитет) као ни количина робе није ни од какве важности за појам дела али зато утиче на величину казне. За појам дела потребно је само то, да је радња извршена са робом. Где нема робе нема ни кријумчарења.⁴ Али ово не треба погрешно разумети. Дело ће постојати онда ако има несумњивих доказа, да је ствар постајала а радња се састоји у томе што се ствар напушта

⁴ Тако: решење неготинске оде Ж 384,907; ОПС, ЦЖ 7540, 907, нема кријумчарења кад неко пређе границу на месту, које није одређено за прелазак, али се никаква роба не пренесе.

Потребно је само то, да је предмет радње била роба а није потребно, да роба постоји, кад се кријумчарење открило (доцније § 6 прил. 2).

или губи тако, да се за њу више не зна (доцније § 5, XVI б, 66).

Теже је питање, ако робу која подлежи плаћању царинских дажбина, кријумчаре лица, која на основу реципроцитета не плаћају никакве дажбине. Несумњиво је, да и тада постоји дело, само што се лица због свог личног односа не могу подврћи примени српског казненог законодавства.

VII — Ствар, која се кријумчари, мора бити продукт стране индустрије код увознога а српске индустрије код извозног кријумчарења. Али тај карактер ствари не може никад да доведе у питање постојање кријумчарења. Увек се претпоставља, да је ствар, која се кријумчари страног порекла и не допушта се виновнику обратно доказивање. С тога изгледа да то и није од такве важности за појам дела. Међутим кад се расмотри циљ, који се целокупним царинским кривичним законодавством тежи да постигне: забрана увоза робе из иностранства без плаћања царинских дажбина, — онда се јасно види, да би се самом појму кријумчарења противило, кад би се допустило, да и роба српског порекла може бити предмет увозног кријумчарења. Све царинске дажбине наплаћују се у интересу домаће радности. Казнене одредбе ЦЗ само појачавају ту заштиту. Кад се пак из иностранства увози роба српског порекла, српској се радности не наноси никаква штета, па би према томе и казнене одредбе требале да изгубе свој основ постојања. Као код виности радње тако и овде закон презумира, да је свака ствар, која се кријумчари страног порекла и не допушта обраћање те претпоставке. Питање се преноси на други терен: не води се рачун о томе, да ли је

ствар продукт српске или стране индустрије, већ се гледа само на правац, којим се она креће. Чим се роба преноси у Србију из иностранства, она подлежи поступању које је регулисао ЦЗ, па с тога и може бити предмет кријумчарења, без обзира на место њене производње.

Ако су предмет кријумчарења предмети, који су у Краљевини Србији монополисани, онда постоји идеални стичај између монополског и царинског кријумчарења. Па пошто се монополско кријумчарење казни строжије, то је у пракси усвојено, да се у овим случајевима виновник казни само за монополско кријумчарење.

VIII — 3. **Избегавање царинских власти** је трећи битни елемент свају кријумчарења. *Под њим се разуме пуштање робе у слободан промет пре или без извршене царинске експедиције у смислу одредаба ЦЗ.*

ЦЗ прописује је извештај поступак, по коме се мора поступити, да би се роба могла увести или извести из земље. Царински су органи законом позвани, да по томе поступку а на основу специјалних закона наплаћују царинске дажбине, пре него роба уђе у слободан промет. Кријумчарењем пак иде се на то, да царински органи не изврше тај свој задатак. Избегавање царинских власти управљено је у последњој линији на то, да се не плате царинске дажбине. По често пута поред тога кријумчарењем се угрожавају и други јавни интереси. Само ће се указати на то, да се често у интересу народног здравља, јавне сигурности итд. забрањује увоз или извоз извесне робе и избегавањем царинских власти при увозу или извозу такве робе, не само да се штети државна каса у наплати прихода, већ се угрожавају и ти јавни интереси.

§ 5. Врсте кријумчарења

I — Као критеријум за поделу кријумчарења на поједине врсте, као што је раније речено (§ 4, Va) служи начин на који се роба пушта у слободан промет мењањем простора, на коме је роба лежала. Према тим радњама кријумчарења се деле на две врсте: *кријумчарења на граници и кријумчарења у земљи* с обзиром на то, да ли се променом лежишта роби прелази државна граница или то није случај.

ПРВИ ОДЕЉАК

Кријумчарења на граници

II — Под граничним кријумчарењем разуме се: *избегавајући царинске власти пустити у слободан промет: а) Краљевине Србије робу страног порекла или б) граничне државе робу српског порекла.*¹

Као што се види, главно је овде то, да место на које је роба пренета, не лежи на територији исте државе, т.ј. радњом се место роби тако мења, да се роба преноси преко државне границе.² Ту пак могу наступити два случаја: а) прво

¹ GSIG (§ 185, 1-о) садржи у основи исту доктину као и ЦЗ чл. 145, 1-о.

² Својеволно праћање робе ништа кријичну одговорност за узвишено кријумчарење.

Тако и Trautvetter, § 134, 7.

место лежања робе је у пограничној држави а друго у Краљевини Србији и б) прво место лежања робе је у Краљевини Србији а друго у пограничној држави. С обзиром на ову разлику, која се оснива на правцу преношења робе, гранична се кријумчарења деле у две врсте:

- а) *увозна кријумчарења* и
- б) *извозна кријумчарења.*

II код једне и код друге врсте граничног кријумчарења не тражи се за појам дела свесност виновника, да са робом прелази границу. Ово је само последица раније постављеног правила (§ 4, IV), да за појам свију царинских кривица па и кријумчарења није потребно предвиђање последице од стране виновника а свесност, да се са робом прелази граница, само је један елемент предвиђања последица.

Провозно кријумчарење не постоји као особена врста кријумчарења пошто улази у појам увозног кријумчарења. Немогуће је, да се једна роба пренесе преко државне територије а да не ступи на њу, а чим је то извршено постоји увозно кријумчарење.³

I ОДСЕК

Увозна кријумчарења

III — Под увозним кријумчарењем разуме се: *уношење стране робе у Краљевину Србију избегавајући надлежне царинске власти.* Радња се састоји у томе што се роба пушта у слободан промет преношењем преко државне границе.

³ Провозно кријумчарење предвиђају: GSIG, § 185; VZG, 134 и BGZ, art. 53, а.

Детенцију ствари виновник може задржати по преласку границе са робом а може је и напустити. ЦЗ предвиђа оба та случаја и то: у т. 1. и 5. чл. 145 задржавање детенције а у тач. 4. истога члана напуштање детенције.

IV — 1. *Задржавање детенције*. Тачка 1. и 5. чл. 145. ЦЗ гласи: „Сматра се да је учинио кријумчарење сваки: 1-о Ко мимо царинарницу преко царинске линије унесе у Србију какву робу из иностранства. . . . 5-о Ко долазећи из иностранства не пријави царинарници, да има робу на коју се царина и остале дажбине наплаћују, на се претресом таквог лица нађе роба подложна дажбинама.“

Радња се овде састоји у томе што виновник прелази државну границу. Закон каже: ко пренесе робу преко царинске линије а према чл. 1. ЦЗ, царинска је линија државна граница Краљевине Србије. А код кријумчарења из т. 5. чл. 145 (које се за разлику од оног из прве тачке назива *личним кријумчарењем*) виновника се кривица састоји у нерадњи: непријављивању робе за царинење. Разлика је још између те две врсте кријумчарења у тренутку, кад се узима да је дело свршено. *Стварно кријумчарење* је свршено чим је виновник са робом прешао на територију Краљевине Србије⁴ а лично не тада већ кад путник пређе на српску територију и пропусти да своје ствари пријави царинским органима.

V — Тако исто разлика постоји и код елемента општег *corpus-a delicti*: избегавање царинских власти.

⁴ Тако *Havenstein*, § 184, 3.

Код стварног кријумчарења то се избегавање састоји у томе, што се роба преноси преко границе на месту, које није за то одређено. Члан 3. ЦЗ гласи: „Роба се може преносити преко царинске линије само признатим царинским путевима и на оним местима, која су за то одређена“. Чим се роба преноси на другом месту, постоји кријумчарење.⁵ Као што се види избегавање царинских власти овде се одређује објективно а не с погледом на свесност виновника. Према томе од индиферентне је важности за појам дела факт, да је виновник држао, да је место, на коме је робу пренео одређено за то. Не сме се за критеријум избегавања узети знање или незнање царинских органа, да се роба преноси на месту, које није за то одређено. Закон каже: ко робу преноси *мимо царинарницу*, дакле на месту где нема одређених царинских органа за преглед стране робе, а то је на оним местима, која у смислу чл. 3. ЦЗ нису одређена за преношење робе. Чим се роба преноси на месту где постоји царинарница, њен филијал или финансијска стража, не постоји избегавање царинских власти, па ма самом преношењу робе ниједан царински орган не био присутан. На против, ако се роба преноси на другом месту, постоји избегавање, па ма самом преношењу робе био присутан, који царински орган. Ово ће се увек десити, кад финансијски стражари држе заседу на граници а кријумчари тада пред очима стражара пренесу робу преко границе.⁶

⁵ Тако art. 55 b, **B&Z**: „Wer ohne Bewilligung zollpflichtige Gegenstände auf einer für den Zollverkehr nicht erlaubten Strasse oder über einen zur Zollabfertigung nicht berechtigten Landungsplatz ein- oder aus-bringt.“

⁶ У закону од 1899. године речено је, да се сматра, да је учинио кријумчарење сваки: „ко крадом мимо царинарницу, пренео на-

Лично кријумчарење се увек врши пред очима царинских органа. Ту виновник прелази границу са робом на оном месту, које је за то одређено, где дакле постоје царински органи; за то само преношење робе преко границе и није кријумчарење. Али по том виновник не врши ону радњу, коју му ставља у дужност ЦЗ; он не пријављује за царинење робу, коју је код себе сакрио. Овде се избегавање царинских власти састоји у томе, што се роба не пријављује и што се прикривањем одузима могућност царинским органима, да на робу наплате царинске дажбине. Свршено је дело тада, кад престане могућност пријаве робе. Чим та могућност престане, настаје могућност да се роба пусти у слободан промет.

VI — Претрес виновника има само процесно-правно дејство, да се докаже постојање дела.⁷ У пракси је уобичајено да царински орган

ринске линије унесе у Србију какву робу из иностранства* О овој редакцији ДС је дао овакво мишљење: „Да се царинска кривична одговорност као кријумчарење, није потребно, да се „крадом“ мимо цду унесе или изнесе каква роба. Може се то учинити јавно, отворено и дрско. С тога реч „крадом“ у чл. 145. треба избрисати.“ *Стенографске Белешке* за 1903. год. стр. 1376. И то је са свим тачно. Под тим изразом „крадом“ требало би разумети преношење робе, које нико не би био присутан и за које нико не би знао. А тада би најопасније кријумчаре, који се пушкарају са финансијским стражарима, што их чекају у касни, морали пуштити као невинне, јер они нису извршили кријумчарење, пошто робу нису пренели „крадом“, већ пред очима финансијских стражара.

⁷ Претрес се може извршити тек тада, кад престане могућност пријаве робе од стране виновника. То ће пак бити кад виновник изађе из одаје, вградe, кроз коју путници пролазе и у којој им се врши преглед. Пре тога момента претрес се не сме извршити, јер је путник могао сам пријавити ствари. Из овога следује, да је дело свршено чим је путник кроз прегледницу прошао, а претрес, који се над њим изврши, кад се од стране царинских органа врати у прегледницу, има за циљ само, да докаже постојање кријумчарења. Последња таквог схватања ствари је ово: дело постоји и ако је путник кад је враћен сам показао ствари пре претреса. *Contra*: решење ВЦС, Ж 10339, 906: нем кријумчарења, пошто је окривљени, кад је поведе у собу ради претреса наводно сакривене ствари и сам их показао чиновнику. Ту је узето, да је претрес елементаран дело. Кад нека жена и све дотле, док се он не изврши не постоји ни дело.

пре претреса мора питати путника, да ли има какве ствари за царинење и тек после негативног одговора, да га може претрести. Према томе пракса царинских власти узима, да нема дела, ако би се претресом нашле ствари пре постављеног питања. Међутим такво објашњење нема ослоњаца у закону што је са свим разумљиво. Претпоставимо, да путник не зна српског језика а царински службеник не зна страног језика, или да је путник глув; тада би потпуно илузорно било питати путника, да ли има што за царинење, пошто он то неће разумети, а с правом се мора узети, да се то питање путницима поставља, да би се опоменули дужности, да робу пријаве сами. Пошто пак путник неће разумети питање, то ће оно за њега имати толико исто важности, као и да му није постављено. Тиме би дошли дотле, да ниједан путник не може извршити кријумчарење, ако није разумео или није чуо питање царинског органа, а такав би се закључак несумњиво противио тексту т. 5. чл. 145. ЦЗ. С тога је правилно узети, да је сваки путник по чл. 138. ЦЗ, који гласи: „Путници, који у Србију долазе, дужни су пријавити се царинарници и њој своје ствари показати“ — дужан своје ствари показати и без питања од стране царинских органа, а за појам дела је индиферентно, да ли је виновнику постављено питање или не, пошто закон тај услов не поставља.

У првој примедби после чл. 166. ЦЗ, говори се о кривичи путника, кад не пријави ствари па се оне *прегледом* код њега нађу. Пошто се тада виновник казни за утају а не за кријумчарење, то је некада од велике важности знати, да ли су ствари нађене претресом или прегле-

дом, јер од тога зависи, да ли постоји кријумчарење или утаја. Разлика је између претреса и прегледа у томе, што се претресом ствари нађу сакривене у оном делу одећа или одеће у коме се оне у редовним приликама не носе, нити држе; ако су пак ствари нађене на оном месту где се оне увек или обично носе, онда оне нису нађене претресом већ прегледом. На пример: ако се код кога нађе часовник у обући, онда је извршен претрес а виновник одговара за кријумчарење; напротив ако је часовник нађен у џепу где се он обично носи, извршен је преглед а виновник одговара за утају. Пракса се слаже са овим тумачењем.*

VII — За појам и личног и стварног кријумчарења неопходно је потребно, да се роба из пограничне државе преко границе пренесе. Али, као што је раније (§ 4, VII) речено, није потребно и то, да је роба продукт стране индустрије, већ је довољно, да долази из слободног промета пограничне државе. Но док се страном порекло робе увек претпоставља, не претпоставља се и само прелажење границе. Тако не би се могло рећи, да је извршио кријумчарење онај, који избаши на српску обалу дрвену грађу, што пливи пограничном реком. Виновник тиме, што је избашио грађу на српску обалу, није учинио кријумчарење, пошто је према раније реченоме (§ 4, V а) за појам увозног кријумчарења потребно, да је радњом промењено лежиште робе тиме што је са стране територије пренета на српску.⁸ Исти

* ВИС. М 4790, 906: не постоји кријумчарење већ утаја (чл. 166 ЦЗ) ако је хаљина пренета обучена.

⁸ У томе смислу ОЦС, ЦЗ 10901, 903: грађа, која пливи пограничном реком не може се сматрати за робу страног порекла; те нема кријумчарења, ако се изнесе на српску обалу.

је случај, ако се на српску обалу изнесе риба која је уловљена у пограничној реци. Никад се дакле не претпоставља, да је роба пренета преко границе, ако се то иначе не може доказати. Али ако је грађа са стране обале намерно отиснута у реку, да би се после извукла на српску обалу, увозно кријумчарење постоји, јер је роба прешла границу. Но у томе случају потребно је, да је виновник знао, да је грађа са стране обале отиснута. Ако тога нема, нема ни дела. Та се пак *malá fides* виновника не претпоставља, већ се мора доказивати.

VIII — За појам дела је индиферентан факт, да ли је кријумчар ухваћен на самом делу, дакле при самом прелажењу границе, или је ухваћен доцније, пошто је робу пустио у слободан промет. Тај је факт од важности само за кривични поступак, коме је циљ, да се докаже, да је једно кријумчарење извршено и ко га је извршио. Кад се кријумчар ухвати од стране финансијских стражара на самоме делу, онда се о томе састави записник и то је најјачи доказ о постојању дела и о кривичној одговорности једног одређеног лица. Али има случајева, истина доста ретко, кад се то може утврдити а да кријумчар не буде ухваћен на делу. Само ћемо поменути увоз златних и сребрних ствари. При увозу златних и сребрних предмета, царинске власти жигошу те предмете за доказ, да су саграђени од злата или сребра прописне чистоће. Но тај жиг поуздан је доказ и о томе, да је предмет увезен преко царинарнице. Ако дакле њега нема а ствар је од злата или сребра, које има законом прописану чистоћу, мора се узети, да у томе случају постоји кријумчарење. Међутим пракса ца-

ринских власти¹⁰ узима да тада постоји кривица из чл. 19. закона о контролисању чистоте злата и сребра од 17. јуна 1882. године, а за решавање тих кривица према чл. 63 правила за извршење тога закона од 1. августа 1889. године надлежне су полицијске власти. Међутим то није тачно. Члан 19. гласи: „Произвођачи и продавци, који би прометали или продаји изложили нежигосане и непрегледане златне и сребрне ствари од законе чистоте, платиће на име казне десет пута више онолико, колико би такса износила.....“ Овде се мисли само на оне продавце, који златне и сребрне ствари израђују у земљи и пре него их пријаве ради жигосања, излажу их продаји. Код кријумчарења пак ти се предмети увозе са стране, па с тога радња једног кријумчара не може се казнити по чл. 19. већ по т. 1. или 5. чл. 145 ЦЗ. Да је ово мишљење правилно види се из друге алинеје чл. 66. правила, која гласи: „Ваља овде знати, да ће се као кријумчари по законима царинским казнити и они, у чијим би се радницама и продавницама нашле нежигосане а у иностранству израђене златне и сребрне ствари, *поред казне предвиђене чл. 19. закона о контролисању итд.*“ Баш сама правила на која се пракса позива упућују на то, да се виновник казни за кријумчарење.¹¹

Питање се, као што се види, преноси на терен кривичног поступка; па се на њ одговара да тај факт што кријумчар није ухваћен на самом делу већ доцније, не утиче ни у колико на сам

¹⁰ ОЦС. № 18311, 18310 и 18309, 906.

¹¹ Ствар је по себи јасна. У томе случају виновник се налази у реалном окрдају; он је извршио кријумчарење из ЦЗ и кривицу из чл. 19. закона о контролисању итд. и није онда чудновато, што се за обе кривице и казни.

појам дела, само ако се успело доказати, да је неко кријумчарским путем унео робу у земљу.¹² У случају кријумчарења златних и сребрних ствари, то се питање о доказивању кријумчарења своди на ово: може ли се из тога, што једна златна или сребрна ствар нема жига, узети да је она кријумчарена. Питање нас сада не може интересовати, јер улази у обим царинског кривичног поступка, али је за сада главно то, да од тога, да ли ће се оно афирмативно или негативно решити, зависи и постојање дела.

IX — 2. Налуштање детенције. Код ове врсте кријумчарења радња се састоји у томе што виновник налушта ствар пошто је пренео на српску територију. Разлика је дакле између овог кријумчарења и раније поменутих (стварног и личног) у томе што се овде ствар само оставља на територији и тиме ствара могућност, да се окупацијом од стране трећих лица ствар пусти у слободан промет, док тамо ствар виновник сам уноси у земљу.

Сем те разлике постоји још једна, која се односи на избегавање царинских власти. Овде је за појам дела потребно да истоваривању робе не присуствује никаква власт а не само царинска (т. 4. чл. 145. ЦЗ: „..... без знања царинарнице или власти у опште“), док је код осталих увозних кријумчарења довољно за појам дела, да је роба пренесена на месту где нема царинских органа без обзира на то што можда царински органи знају за преносење робе.

¹² Супротно се мишљење чуло и у Н. Скупштини приликом дебате закона од 1889. године. Један је посланик (М. Поповић) то мишљење изразио овим речима: „Кријумчарење је оно, кад се човек уклевати на делу, иначе нико други не може да одговара за кријумчарење.“ *Стегенографске белешке* за 1898 год. стр. 2463.

Довољно је само то, да царински органи или ма која друга власт буде извештена, да ће се роба истоварити на српску територију, па да дело не постоји и ако место за истоваривање није одређено за преношење робе преко границе. Закон је овде блажђи но код стварног и личног кријумчарења, што је сасвим разумљиво. Напуштање детенције над ствари на граници од мање је опасност по државне и друге јавне интересе но задржавање детенције. Кад се ствар само истовари на српско земљиште, ова тиме није ушла у слободан промет, те ни држава није одмах оштећена. Управо, државни се интереси напуштањем детенције само угрожавају. Потребно је, да неко други дође и пусти робу у саобраћај и да тек тада држава буде оштећена у наплати прихода. Напротив та оштета одмах наступа код стварног и личног кријумчарења, пошто се ту роба одмах уноси у унутрашњост земље. С тога је разлога закон допустио, да се детенција ствари може напустити и на оној месту, које није одређено за преношење робе преко границе, па да ипак не постоји дело, само ако је виновник претходно известио царинску или ма коју другу власт.

Закон тражи увек, да се царинска или која друга власт извести о истоваривању, па да не постоји дело. Међутим буквално разумевање законског текста било би погрешно. Постојаће дело само тада, кад се роба без претходне пријаве власти истоварује на оном месту, које није одређено за преношење робе. Ако се дакле роба истовари на месту, где постоји која царинска власт (царинарница, филијал, финансијска стража), дело неће постојати и ако виновник није о томе претходно известио ни једну власт. То је не-

сумњиво. На томе месту учињено преношење робе не може бити ни стварно кријумчарење, па тим мање кријумчарење из т. 4. чл. 145, које закон сматра за мање опасно.

X — Противправност радње поништиће се, ако је роба истоварена на обалу услед елементарних непогода. Но у томе је случају заповедник брода дужан одмах извести о томе најближу царинску власт или финансијску стражу, с тим да изнету робу не сме са обале дићи без одобрења царинске власти.

XI — О одговорности онога, који истоварену робу са границе однесе и пусти у слободан промет биће речи доцније (§ 5. XVI а, бб).

II ОДСЕК

Извозно кријумчарење

XII — Под извозним кријумчарењем разуме се *одношење робе у пограничну државу избегавајући српске царинске власти*. Радња и избегавање царинских власти врши се исто онако као и код увозног кријумчарења. Разлика је између увозног и извозног кријумчарења само у правцу, којим се роба преноси преко границе: овде се са територије српске преноси на територију стране државе. Радња је свршена чим је виновник са робом прешао на страну територију, а све докле постоји само покушај, који није кажњив.¹³ Ако се радња

¹³ Текст се тачно објашњава на законској одредби (чл. 145, 2-о ЦЗ: „Ко мимо гду извезе из Србије какву робу“). Роба није изнета све докле, док не пређе на страну територију. Међутим пракса царинских власти сматра да је дело свршено и пре тога, кад је ипак ипак правдом претања несумњиво покренуо намеру, да пређе границу. Тако се мишљење даје и бранити тиме, што је после свршеног дела у смислу закона немогуће ухватити виновника са робом: а закон без сумње није хтео доносити једну одредбу, за коју се у наред

предузима на месту, које је одређено за преношење робе, али без знања и одобрења царинских власти не постоји извозно кријумчарење већ кривица по чл. 176 ЦЗ (доцније § 19).

Предмет кријумчарења је роба не српског порекла, већ из слободног предмета на територији Краљевине Србије. Нема дакле дела, ако је пренета роба била под царинским надзором, јер онда није још пуштена у слободан саобраћај, и ако се налази на српској територији.¹⁴

ДРУГИ ОДЕЉАК

Кријумчарење у земљи

XIII — Под кријумчарењем у земљи разуме се *пуштање у слободан промет робе увезене са стране пре но што су на њу наплаћене царинске дажбине*.¹⁵

XIV — 1. **Предмет радње.** Ово дело претпоставља, да је роба пренета из пограничне државе на територију Краљевине Србије. То се пак могло учинити на два начина: или је роба кријумчарењем пренета на територију Краљевине Србије напуштањем детенције (раније § 5, IX и XI), или је роба редовним путем прене-

може рећи, да се не може извршити. Мишљење праксе заступана *Traufveller*, § 134.5. Погрешно би било у одбрану мишљења праксе позивати се на чл. 145, 3-о ЦЗ, пошто се ту говори о пошењу и стоварицама на странутицу „за извоз одређене“ робе, дакле робе над којом је извршена извозна инспекција. Таква пак роба подлежи царинском надзору и само њено одношење долази у т. 6. чл. 145, с том напоменом, да се казна мора издати према дажбинама за извоз.

¹⁴ Тако *GSStB*, § 187.

¹⁵ Овде се мора говорити и о случају располагања робе српског порекла, која се извозном декларацијом или извозницом упућује из једног у друго место Краљевине Србије с тога што се у т. 6. чл. 145 говори о располагању у општеј роби, која подлежи царинском надзору. Међутим као што ће се то доцније (§ 5, XVI б, 66, 3) видети, у томе случају може бити говора само о извозној а не о увозној кријумчарењу.

сена. У овом другом случају од споредне је важности, да ли је роба пријављена царинарници те је стављена под царински надзор, или је дело извршено пре пријаве.

XV — 2. **Радња** се код овог кријумчарења састоји у томе, што се роба пушта у слободан промет Краљевине Србије.¹⁶ Закон ту радњу назива располагањем (т. 6 чл. 145 ЦЗ). Међутим, јасно је, да се под тим изразом не разуме оно што се у приватном праву схвата под располагањем.¹⁷ Тако по грађанском праву, располагати једном ствари значи вршити на њој право својине, а за то није потребно да се ствар има у детенцији.¹⁸ Међутим располагање са робом у смислу царинског закона не може бити, ако ствар није у детенцији виновника.

Под располагањем у смислу царинског закона разуме се над робом вршити стварна права, ради којих је потребно имати ствар у детенцији. По некад се самом радњом тек задобија детенција и тада је довољна могућност да се над робом врше стварна права.

Да би се ова разлика јасније уочила потребно је издвојити случајеве, који се међу собом разликују.

¹⁶ *GSStB*, § 185, 2-о и 3-о. Вредно је напоменути да се тим одредбама квалификује као кријумчарење и кривица из чл. 165 ЦЗ. Тако и *BGZ*, 55а.

¹⁷ Да се овом изразу у царинском кривичном праву мора дати други значај, по што га он има у приватном праву, најбољи је пример ово: један декларант, који је пријавио или робу, прода исту неком трећем лицу. Он је према приватном праву несумњиво учинио један акт располагања, али није учинио кријумчарење из т. 6 чл. 145, с тога, што је роба остала у истом односу према њој; он дакле није учинио располагање у смислу царинског закона.

¹⁸ Ствар се може продати и онда, кад сопственик нема над њом детенцију, већ сам купац или неко треће лице.

XVI — а) *Роба није пријављена царинарници, нити је стављена под царински надзор.* Ту се могу даље разликовати ова два случаја:

аа) Роба је правилним путем пренесена на територију Краљевине Србије. Самим преношењем робе није никаква царинска кривица учињена. У томе случају виновник задобија детенцију ствари и ствара могућност, да се она пусти у слободан промет. Радња се ту састоји у одношењу робе са границе. Дело може извршити не само онај, који је робу преко границе пренео, већ и свако треће лице. Дело је свршено, чим је роба пренесена са оног простора на коме царински органи воде надзор. Нема дела, ако је роба пренесена на друго место, али које такође стоји под надзором царинских власти.

О овом истом случају говори и т. 3. чл. 145, по коме изгледа, да се за појам дела тражи, да се роба странпутицом а не опредељеним путем носи или на странпутици стовари. Ако би дакле виновник носио или стоварио робу на опредељеном путу, по овој тачки изгледа, да не би било дела; међутим то је погрешно. Она је тачка укинута т. 6, којом је допуњен чл. 145. законом од 25. фебруара 1904. године. Том допуном је обухваћан и случај, који предвиђа трећа тачка, те је тако она укинута самим тим што доцнији закон тражи друге услове за појам дела. Тако је сада од споредне важности напуштање задобијене детенције као и место, којим је роба ношена и на које је стоварена.

бб) Роба је истоварена на територију Краљевине Србије радњом, која представља кријумчарење из т. 4. чл. 145 ЦЗ. У томе за радњу и све остало важе правила извета раније (§ 5, XVI, а, аа) код располагања робом увезеном пра-

вилним путем. Ако истоварену робу однесе са границе и пусти у слободан промет одмах после истоваривања оно исто лице, које је робу истоварило, онда постоји увозно кријумчарење из т. 1. чл. 145 ЦЗ. Ако пак то лице однесе робу са границе доцније а не одмах после извршеног кријумчарења напуштањем детенције (§ 5, IX), изгледа, да је то лице у реалном стицају јер је у једном размаку времена учинило два кријумчарења: истоваривање на обалу без знања царинских власти (т. 4. чл. 145) и располагање са увезеном робом (т. 6. чл. 145); али се такво мишљење не би могло одбранити. И једна и друга радња укупно представљају једну трећу врсту кријумчарења: кријумчарење из т. 1. чл. 145, и неправично би било виновника казнити двоструком казном само за то што није одмах испунио све услове, који се захтевају за појам увозног кријумчарења из т. 1. чл. 145. ЦЗ је то увозно кријумчарење расчланио у два друга кријумчарења само за случај, да исти виновник не изврши и истоваривање и одношење; кад пак исто лице учини обе радње онда је оно одговорно само за увозно кријумчарење. Као што се види, ово се мишљење више оснива на правичности но на законском тексту, и то му је, радо се признаје, слаба страна.

Ако одношење робе са границе изврши неко друго лице а не виновник, који је раније извршио кријумчарење из т. 4. чл. 145, онда ће се то лице казнити за дело из т. 6. чл. 145. За појам дела тада је потребна свесност, да је роба истоварена кријумчарским путем али не и умишљај у погледу одношења робе.

XVII — б) *Роба је пријављена царинарници и стављена је под царински надзор.* Ту се могу раз-

ликовати ова два случаја: роба је унесена у приватно сместиште и роба је предата виновнику, ради одношења другој царинарници.

аа) Кад се роба пренесе у приватно сместиште, декларант може њоме располагати у смислу ЦЗ тек пошто је увозно експедије. Све докле она је под царинским надзором и ако се налази у приватном магацину једног трговца. Детенцију над робом тада нема ни сам сопственик ни сама царинарница, пошто магацин има два кључа, од којих је један код декларанта а други код царинарнице. Кријумчарење је овде извршено тада, кад се роба обијањем или пробијањем магацина изнесе из њега.¹⁹ Чим је то учињено и дело је свршено, јер је виновник одмах у могућности да робу пусти у слободан промет.²⁰ Пошто се овде роба може изнети само кад се претходно обије магацин, то је виновник у идеалном стицају: кријумчарења и опасне крађе, ако није сопственик ствари. У томе случају може се виновник казнити само за опасну крађу као веће дело а не и за кријумчарење. Он је пак дужан само редовне царинске дажбине да плати. ЦЗ је у чл. 165. предвидео један такав случај и решио га на овај начин. По томе се члану казни онај, који однесе робу из царинских магацина „ако такво

¹⁹ Француско право казни извошење робе из сместишних магацина као и кријумчарење на граници *Pullain*, М 2631.

²⁰ О овоме истом делу говори и чл. 164 ЦЗ. Разлика је између т. б. чл. 145 и чл. 164 ЦЗ само у погледу казне, јер се по првој одредби дело казни као кријумчарење, конфискацијом и десетоструком издатком дажбине, док се по чл. 164. ЦЗ дело казни само овом другом казном. У погледу појма дела између ове две законске одредбе нема разлике. Стога је чл. 164 ЦЗ укључио т. б. чл. 145 ЦЗ, као доцнијим законом по оној форми да доцнији закон ништа ранији. Приликом доношења закона од 25. фебруара 1904. год. нагубило се из вида, да се то и изрично каже, што би требало учинити првом приликом.

дело не носи карактер крађе.“ А то значи, ако ако такво дело носи карактер крађе, виновник неће бити кажњен за кривицу из чл. 165 већ за крађу.

Над сместишним магацинима води надзор један царински чиновник, који се зове магационер сместишних магацина. Код њега стоје сви кључеви сместишних магацина и по извршеној увозној експедицији робе, само се са његовим одобрењем роба може извести. Ако виновник изврши дело у друштву или са знањем и одобрењем тога чиновника, противправност није поништена, јер чиновник нема право одобравати извошење робе све док се не плате царинске дажбине. Чиновник ће у том случају бити савиновник или учесник. По ово неће важити за само узимање угледа робе у магацину, пошто на то декларант има право по чл. 33 ЦЗ.

бб) Роба се може предати возиоцу ради предаје другој царинарници. То се може извршити:

1. декларацијом или пропратницом за провоз. Тада је возилац дужан предати робу са декларацијом или пропратницом одређеној царинарници ради извоза у пограничну државу (чл. 112 ЦЗ):

2. декларацијом или упутницом, којом се роба упућује другој царинарници ради царинења; и

3. Спроводицом или провозном декларацијом, којом се роба из слободног промета Краљевине Србије упућује у друго место исте државе, ако се роба превози непарним превозним средствима или парним бродовима, који додирују обе обале пограничне реке. У томе случају и ако постоји располагање са робом, која је под

царинским надзором, ипак неће постојати дело из т. 5., већ извозно кријумчарење. Кријумчарење из т. 6 не може бити с тога, што се за то тражи располагање робом страног порекла, увезеном дакле из пограничне државе, У овом пак, случају постоји роба из српског слободаног промета, која се без знања царинских власти или уноси поново у слободан промет Краљевине Србије или се износи преко границе у страну државу (раније § 5, прим. 15).²¹

Располагање се састоји у томе, што се роба пушта у слободан промет.²² То је пак увек лако утврдити. Возилац мора робу са документом предати оној царинарници којој се упућује и она ће одговорити о пријему полазној царинарници. Чим дакле ова царинарница после неког одређеног времена не добије одговор о пријему она ће повести истрагу против возиоца.

²¹ Француско право таклу радњу казни, ако је располагање учињено са више од 5 % декларисане робе, плаћањем вредности робе (место конфискације) и пољачном казном до 500 frs *Pallain* № 2607.

²² Поштарски и жељезнички чиновници, кад врше располагање са робом, која им је предата ради даљег отправања, издаје се у идеалном стицају: кријумчарења и утаје. У томе се случају могу казнити само за утају као веће дело а не и за кријумчарење; али морају држави платити редовне царинске дажбине. Тако и ОНС, ЦЖ 15570, 906.

У случају, ако декларант робу увезену на повратак задржи у земљи и не изведе је никако не постоји дело из т. 6 чл. 145., и ако се ту роба страног порекла пушта у слободан промет Краљевине Србије. Дело овде не може постојати с тога, што је увозник платио све царинске дажбине на робу, тако да се мора узети, као да је робу, увезао по прописима ЦЗ. Што је он пак изјавио, да ће робу у једном одређеном року извести, то је учињено само у своје интересу, да би после извоза робе имао право на повраћај дажбина а не и у државном интересу, који више не може бити ни оштећен ни угрожен, чим је декларант платио све царинске дажбине. У пракси, код условног увоза декларант има право а не дужност да робу изведе. Пошто је извоз робе услов за право повраћаја а захтевање плаћањем дажбина у томе случају преко декларанта, то се он тога права може одрећи поред осталих начина, још и тако, што неће испунити услов за постојање тога права — не ће извести робу у иностранство.

Кад год возилац не преда робу нити је у стању да је покаже, узима се, да је роба пуштена у слободан промет, да је дакле учињено располагање робом. Али треба допустити виновнику да докажује, да роба није пуштена у слободан промет Краљевине Србије. Постављену претпоставку, возилац може оборити, ако докаже:

1. да је роба извезена у страну државу у случају § 5, XVI, б, бб 1 и 2; или да је понова враћена у слободан промет Краљевине Србије ако се роба српског порекла провози провозном декларацијом или спровођницом; и

2. да је роба уништена било вољом виновника било услед елементарних незгода. Под уништењем не треба разумети и потрошњу робе.²³ Ако је роба уништена услед елементарних непогода, несумњиво је, да тада нема располагања. Питање је сумњиво само тада, кад се уништење врши вољно,²⁴ а на радњу виновник није изгнат никаквим елементарним случајем. Кад возилац не преда робу, коју је имао, да превезе, опасност за државне интересе наступа с тога, што се претпоставља, да ја роба пуштена у слободан промет. Кад се несумњиво докаже, да је воз-

²³ Између уништења и потрошње робе постоји та разлика, што се роба код потрошње ништа тиме што даје потрошачу корист ради које је она и направљена. Код уништења се напротив облик и састав робе разорава а при томе роба не даје никакву корист. На пример: ако се елаша ковака попије, ковак је потрошен а ако је ковак присут, он је уништен. Према томе потрошити се могу само потрошне ствари а уништити се могу све ствари.

²⁴ Ваља добро разнати разлику између ова два случаја. Хотицно уништење може наступити, па да ипак не постоји располагање с тога, што је то хотично уништење изазвано елементарном непогодом. На пример: заповедник брода баца робу у реку, да би спасао брод, који тоне. У томе случају он уништење врши хотично јер зна, да тиво, што робу баца, он истау ништа. Па ипак је несумњиво, да у томе случају не постоји располагање у смислу ЦЗ, као ни тада, кад би се брод са робом на њему потопио.

лац робу уништио, те опасности више нема, па према томе не треба ни дело да постоји. Са истог тог разлога и ваља правити разлику између уништења и потрошње робе. Кад се роба потроши, виновник извлачи из ње оне користи, које је она у стању да да, те је за државу апсолутно све једно, да ли је возилац сам потрошио или је продао трећем лицу, које је потрошио а у том другом случају постоји дело. На против, ако је возилац робу уништио, никаква опасност ни за државу ни за домаћу радност не постоји, јер роба није пуштена у слободан промет.²³

XVIII. — 3. **Самовласно располагање** састоји се у избегавању царинске власти у намери неплаћања царинских дажбина. Намера се, као што је то раније наведено (§ 4, IV), узима као пресумпција *iuris et de iure*.

Намера постоји чим је извршен акт располагања са робом, која може бити предмет овог кријумчарења (раније § 5, XIV). Питање је сумњиво само тада, кад се детенција заузима а потом врши промена лежишта робе. У тим случајевима (раније § 5, XVI), ваља као правило узети ово: постоји располагање, па дакле и намера да се избегну царинске власти, чим се роба променом лежишта постави на место, које није под надзором царинских органа, или на место са кога се може одмах или доцније однети у слободан промет без икаквог допуштења од стране царинских органа. Према томе нема дела, па ни намере за избегавање, ако декларант сандук са својом робом пре но што је

²³ Дело постоји ако је треће лице, коме је возилац робу продао или вредношту уништио, с тога што је самим тим фактом, што је возилац робу продао или предано извршено располагање.

пријавио царинарници, премести са једног места на царинском истоваришту на друго место на истом истоваришту.²⁴ За појам дела је потребно, да друго место на које се роба преноси не стоји под надзором царинских власти.

XIX. — Нема самовласног располагања, кад роба промени простор у случају стања неизбежности: кад се роба услед несрећног случаја преда некоме на чување где неће бити под надзором власти. На пример: воз искочио из шина, брод се потопио, на царинском се истоваришту десно пожар итд.

²⁴ Ако је роба кријанљена или одложено може бити само кријанљива или чл. 165 (лоцирање § 9).

6. Казна кријумчарења

ПРВИ ОДЕЉАК

Главне казне

I — Главне су казне оне, које се могу саме за себе изрећи без везе са другим казнама а споредне су казне оне, које иду уз главну казну. Главне су казне за кријумчарење: новчана казна, конфискација и лишење слободе.

I. Новчана казна

II — Новчана се казна код кријумчарења одређује пропорционално износу оних царинских дажбина, које би роба по оној царинској тарифи платила, да је увезена по прописима царинског поступка. Члан 147, који регулише ово питање гласи: „Лице, које је кријумчарење извршило, казниће се исплатом десет пута свих дажбина, које се на царинарницама наплаћују на ухваћену робу поред плаћања редовних дажбина.“ Основица овоме прорачуну је роба.¹ С тога је немогуће некога казнити за

¹ Тај члан што се и превозна средства конискују заједно са робом (чл. 145 ЦЗ) не може узимати, да се прорачун казне врши и над њима, *Contra*: решење шпротске пде, № 4853, 305. Превозна средства могу служити као основа прорачуну казне само тада, кад су она предмет кријумчарења а не и онда, кад се на њима кријумчарска роба само преносила.

кријумчарење, ако се не зна, какву је и колику робу кријумчарио.² Прорачун се врши по ЗОЦТ (чл. 172 ЦЗ), који је важио у доба кад је кријумчарење извршено или ако то доба није познато онда у време кад је кривица откривена.³

III — Закон није одредио ни минимум ни максимум казне већ обим казне зависи од тарифског квалитета и квантитета робе,⁴ а као ос-

² Ово правило не вреди за кријумчарење из т. б. чл. 145 (раније § 5, XVII) јер се тада по царинским документима може утврдити казна је роба била предмет кријумчарења. **GSIG** (§ 42) наређује, да се тада истрагом (на основу товарних листова или других исправа о роби) има да утврди квалитет и квантитет робе. Ако се не може тачно да утврди квалитет, али се од истраге може рећи каква је роба била, онда ће се узети за прорачун казне највећи став из групе у коју би роба дошла по ономе, што се о њој зна (односно томе чл. 81 ЦЗ). Ако се ни то не може утврдити онда се за основу прорачуна казне узима највиши став у тарифи (1000 круна) *Wolf*, 34 ff.

³ Тако и у аустријској ираци: *Wolf* 35; *Schillerwein*, 663.

⁴ У Аустрији је минимум казне за кријумчарење 4 круне а максимум 20 000 кр. (§§ 38 и 39 **GSIG**). Плаче се у Аустрији кријумчарење казни релативном казном: од петоструке до десетоструке исплате дажбина. Ако има особитих олакшавајућих околности, казна се може спустити и на двоструку исплату дажбина. *Wolf*, 39; *Schillerwein*, 665; § 204, **GSIG**.

VZG (§ 134) казни контрабанду поред кованицања предмета и новчаном казном од двоструке вредности робе; а ако та двострука вредност не премази 30 М, онда том сумом. Десераудација се казни поред конфискације робе и четвороструком исплатом утајених дажбина (§ 135 **VZG**). Превозна се средства не конискују *Trautvetter*, § 135, 30.

У Франуској се кријумчарење (*contrebande*) казни:

а) ако дело није извршено употребом кола или од друштва коју би сачињавали три кованика или седам пешака: конфискацијом предмета, превозних средстава и новчаном казном вредности робе, но не мање од 500 frs. Ако су дело извршила два лица, казна је 6 дана до месец дана затвора а ако је било 3—6 лица затвор се повећава на 3—12 месеци;

б) ако су дело извршили три кованика, или седам пешака или су употребљена кола; казна је: конфискација робе и превозних средстава, новчана казна од 1000 frs. или двострука вредност робе, ако је она већа од 1000 frs. и затвор од 6 месеци до три године.

Утаја (*fraude*) казни се конфискацијом робе и новчаном казном од 200 frs. ако је дело извршено на сувој граници а 100 frs. ако је дело извршено на морској обали. *Pallain*, № 2642—5.

BGZ 56) све царинске кривице (*Zollübertretungen*) казни истом казном, до двадесетоструком исплатом утајених дажбина.

нова за прорачун казне службе оне дажбине, које та роба плаћа по ЗОЦТ.⁸ Па ипак се не може рећи, да су казне за кријумчарење релативно одређене. Абсолютно одређивање казне код кријумчарења огледа се у томе, што се кријумчарење једне исте робе може само једном казном казнити; никакво отежавање или олакшавање казне није допуштено. Ако се кријумчарила једна роба, за коју би се платило 100 динара на име царинских дажбина, онда казна у сваком случају мора изнети 1000 динара, без обзира на све оне околности, које би по општем праву утицале на величину казне.

Минимум казне износи један динар. То је казна за извозно кријумчарење. Она је најмања, јер се при извозу робе најмање може наплатити 10 пара (на име таксе за признаницу). Код увозног кријумчарења минимум је нешто већи и износи 1,50 динара.⁹

Максимум се не може одредити а пошто га ЦЗ не поставља он може бити врло велики.

⁸ У прорачун улазе дакле не само царина, трошарина и др. већ и споредне таксе. Обратно у аустријском праву где се споредне таксе не узимају у прорачун. *Wolf*, 35; *Schillerstein*, 666.

⁹ Према т. 4., чл. 6. ЗОЦТ не плаћа царину роба, на коју царина не износи више од 10 пара; а према последњем ставу чл. 23. ЗОЦТ не плаћа споредне таксе сем царинске сва она роба, која је ослобођена царине по чл. 6. ЗОЦТ. Према томе, ако се кријумчари роба у тако малој количини, да царина на њу не износи више од 10 пара, она ће бити оптерећена само овим дажбинама: признаничном таксом од 10 пара ако је вредност робе испод 10 динара и царинском на т. 3 г) чл. 23 ЗОЦТ, од 5 пара свега 15 пара. Казна за кријумчарење ове робе неће дакле изнети више од 1,50 динара и то је најмања казна за увозно кријумчарење. Роба, која се до 10 кгр. може кријумчарити, на да казна не пређе 1,50 дина. јест из ових бројева ОЦТ: 41,2; 160; 170; 172; 175; 197,3; 212; 214. 1а; 214,3 и 430. Сва та роба плаћа на име царине један динар од 100 кгр.

Код извоза робе по правилу се не наплаћује царина. Извозна роба једино плаћа 50 пара на име декларационе таксе. Ако се извози роба у вредности испод 10 дина., наплаћује се само признанична такса од 10 пара, те би по томе казна износила 1 динар.

Казне за кријумчарење могу износити и десетине па и стотине хиљада динара. Казна се увек одређује у динарима и његовим деловима, док у општем праву може бити само у целим динарима.

IV — Новчана се казна наплаћује из имања кријумчаревог. Но према чл. 153 ЦЗ не може се за наплату новчане казне продати више од једне трећине имања. Ова је пак одредба донесена у интересу кријумчара, те се према томе по њој не мора поступати ако кријумчар допусти, да му се и све имање прода ради наплате новчане казне. Ако пак он то не допусти, а из трећине његовог имања не може се извршити наплата, наступа замена новчане казне затвором.

Ни у којем случају новчана се казна не може наплатити из кријумчарене робе, јер се она у јавном интересу конфискује. С тога при оцени имања кријумчаревог не треба у имовину рачунати кријумчарену ствар и превозна средства, помоћу којих је роба кријумчарена и која се конфискује заједно са робом.

Но пре по што се кријумчару новчана казна замени затвором, наступа одговорност трећих лица по чл. 180. ЦЗ, чим се констатује, да кријумчар не може казну платити из трећине имања, по себи се разуме, ако таквих лица у опште буде. Одговорност трећих лица, састоји се у томе, што она јамче царинарници, да ће кријумчар платити казну. Та је обавеза грађанске природе а из тога следује, да се при продаји имања јемаца ради наплате казне не мора поступати по чл. 153 ЦЗ, већ по § 471 зак. о грађан. поступку. Према томе њима се може продати и више од трећине имања, али не и оно што им зак. о грађ. судском поступку гарантује, да им

се неће моћи продати за дуг. Ово је пак доста неправично, пошто у највише случајева чл. 153 ЦЗ даје кријумчарима већу привилегију но што даје § 471. обичном дужнику.

Ако јемци нису у стању да измире казну, они се не могу осудити на затвор већ ће то бити са кријумчарем.

2. Казна лишења слободе.

V — Од свију казна лишења слободе, које опште право познаје, ЦЗ кријумчарење казни само казном затвора и то тек онда, кад се новчана казна не може наплатити. Затвор се никад не досуђује одмах у осудном решењу, већ се доцније, кад се покаже, да је немогуће извршити новчану казну, особеним решењем новчана казна претвара у затвор. Према томе законске би одредбе о затвору биле илузорне, кад би сваки виновник новчану казну одмах измирио.⁷

При преобраћању новчане казне у затвор узима се 10 динара новчане казне за еквивалент једног дана затвора. Пошто се пак новчане казне не морају изрицати у целим десетицама динара, па чак ни у целим динарима, то настаје питање, како ће се рачунати онај вишак преко десетнице. Пракса царинских власти са једним малим изузетком решава ово питање на тај начин, што и онај вишак преко десетнице рачуна у један дан

⁷ У аустријском праву затвор се као самостална казна поред новчане казне изриче само у случајевима *опасних кријумчарења* (*frevelhafter Schleichhandel*): кријумчарења: но ланату; са оружјем; од стране више лица; извршена силом; поткуњавањем царинских органа; осигурана уговором у случају неуспеха; са лажним исправама; извршена повредом царинских знакова; са туђом робом; а као такво опасно кријумчарење сматра се и само образовање друштва за кријумчарење (*Schleichhandels-gesellschaft*). *Wolf*, 40. Затвор може бити до четири године. *Schüllerwein*, 667.

затвора.* Међутим то је погрешно. Пошто новчана казна има да се претвори у затвор, то те две казне морају бити једнаке. Кад се новчана казна од 2783,30 динара претвори у 279 дана затвора, онда ове две врсте казне нису једнаке, пошто затвору од 279 дана одговара казна од 2790 динара. Кад би дакле виновника у овоме случају осудили на 279 дана затвора, ми би му попели казну за 6,70 динара противно осудном решењу. Отуда следује, да се новчана казна не може претворити у казну затвора, ако износи мање од 10 динара.

Но и ово мишљење има ону исту слабу страну, због које је и прво мишљење одбачено. Ни по овом мишљењу није казна затвора једнака са новчаном казном. Кад новчану казну од 2783, 30 динара претворимо у 278 дана затвора, онда смо виновнику опростили 3,30 динара; следствено виновника смо блажије казнили но што гласи осудно решење. Али баш то што се на тај начин виновник блажије казни гони на то, да се разломци од десетнице не сматрају као целе десетнице.

VI — Величина затвора зависи од величине новчане казне. Шу ипак је учинила разлика у томе што је затвору одређен максимум а новчаној казни није.

Минимум је затвора један дан. ЦЗ о томе ништа не говори, те се с тога ово питање мора

* У томе смислу решења: тежијске цлс. № 1971, 905, 14,45 дн. = 2 дана затвора; № 2969, 905, 18,07 дн. = 2 дана; Вршке Чуке № 2330 — 905, 17,71 дн. = 2 дана; Ниротске № 441 — 906, 267,40 = 26 дана; № 1453 — 906, 2783,30 = 279 дана; В. Градинге, № 932 — 906, 24 дн. = 3 дана; неготинске № 3095 — 905, 57,42 дн. = 6 дана; нишке № 992,02, 136,80 дн. = 14 дана; М. Горске X 88 — 905, 413,33 = 42 дана итд. *Contra*: ОПС. ЦК 7500, 906, 7716, 906 и стална пракса ВЦСг и ВПС, које злоупотунају мишљање у тексту и ако је оно противно општем праву (§ 316 ил).

решити у смислу одредаба општег права. Тако исто на основу одредаба општег права и овде се затвор може изрицати само у целим данима.*

Максимум затвора је према чл. 153 ЦЗ година дана. То је општи максимум, који се не може прећи ма колико велика била новчана казна, која се претвара у затвор. Али тај факт, што је у чл. 153. ЦЗ. одређен максимум од године дана затвора за кријумчарење, не може да утиче на казну затвора на коју би виновник био осуђен за друго дело, а за време док још није издржао казну изречену за прво дело. У овоме погледу постоји велика разлика између општег и специјалног права. По општем праву виновнику би била изречена казна с обзиром на ону, коју он још издржава, тако да нова казна са старом скупа не сме прећи општи максимум казне. Међутим ЦЗ се не држи тога принципа. Свако се дело за себе суди те према томе казна за свако поједино дело не сме прећи максимум од једне године. Тако се може десити да виновник одлежи у затвору и преко максимума од једне године. У једном конкретном случају и ЦС је овако решио ово питање.¹⁰

VII — Казна затвора за кријумчарење издржава се код полициске власти или у казним заводима као и за дела из општег права.

* *Contra*: Решење јаворске оде, № 1595, 905 гдо је 23,10 дан. претворено у 2 а по дана затвора и № 1080, 906, 41,69 дан. — 4 а по дана. Са текстом сагласно ОПС, Ц № 8936, 906.

¹⁰ Ц № 27706, 906: „...Смисао чл. 153 ЦЗ вала тако разумети, да се поменути члан има применити за свако кријумчарење по износ тако, да за једно дело затвор не може изнети више од године дана. Пошто су овде два дела извршена у равно доби и распоређена разним одлукама, које су постале извршне, то се оне морају свака по износ извршити, те ће Н. П. имати да издржи једну годину (за једно дело) и 92 дана (за друго дело) затвора....“

VIII — Казна затвора почиње тећи од оног тренутка, кад се виновник лиши слободе, пошто је решење постало извршно. Али ако је виновник био у притвору за време суђења, онда му се и то време урачунава у затвор. И ту постоји разлика између општег и специјалног права. По општем праву притвор се урачунава у казну само тада, кад је он неправедно издржан, тј. кад би виновник лежао у притвору дуже него што би требало а без своје кривице. По чл. 156 (in fine) ЦЗ притвор се у сваком случају урачунава у издржавање казне.

3. Конфискација

IX — Конфискација је одузимање ствари, које држава врши у своме интересу. Ону робу, која је била предмет кријумчарења, виновник губи а над њом држава добија право својине¹¹ на основу самог закона.¹²

Конфисковати се могу само: кријумчарена роба и превозна средства, која су служила за пренос робе. Што се тиче превозних средстава некад је питање сумњиво. Члан 146. ЦЗ, који говори о овоме гласи: „Роба ухваћена у кријумчарењу по претходном члану овога закона, као кријумчарена одузима се — конфискује. Исто се тако одузимају и сва превозна средства која су за пренос овакве робе служила“ Може ли се

¹¹ Самим фактом одузимања ствари од кријумчара, држава за добија својину на кријумчареним стварима, под револуцијским условом: ако се извршни осудни решењем констатује, да је занета извршено кријумчарење. Ако то робу украде после одузимања и даље је прода, држава ће својинском тужбом (reivindicatio) тражити ствар од држаоца и ако решење о кривини није постало извршно. Тако и *Havenstein*, § 156, 2; *Trautvetter*, § 156, 1; *Löbe*, § 156, 1-3.

¹² Није досудитено осуђеноме, да место конфискације робе положи одговарајућу вредност. *Contra*: *Trautvetter*, § 155, 10.

сада на основу ове одредбе конфисковати један путнички пароброд, на коме се возио путник, који је извршио кријумчарење из т. 5. чл. 145. ЦЗ?¹² Свакојачко да се чл. 146. не сме дати тако широко значење. Овде је од важности ово питање: постоји ли каква кривица за заповедника брода у томе што је пристао уз обалу? Ако је брод пристао уз обалу тамо где му је за то одређено место, никаква кривица за заповедника брода нема, па макар сви путници, који су допутовали извршили лично кријумчарење из т. 5. чл. 145. ЦЗ. И ако је пароброд био превозно средство, помоћу кога је кријумчарена роба дошла до границе, ипак се брод по чл. 146 ЦЗ. не може конфисковати с тога, што кријумчарење није извршено одмах, пошто је брод пристао уз обалу, већ доцније (раније § 5, IV in fine). Други ће случај наступити, ако пароброд пристане уз обалу на месту, које није одређено за пристајање, и то без знања власти, па се тада роба истовари на обалу. У томе случају постоји кријумчарење из т. 4. чл. 145. ЦЗ и брод се мора конфисковати.

X — Конфискација претпоставља постојање робе. Ако нема робе, нема ни конфискације, али тада нема ни кријумчарења. У том пак, случају кад дело постоји и ако је роба уништена (раније § 4, VI) и ако дакле нема робе, виновник је дужан да плати вредност робе. Ни у томе случају држава не губи вредност робе, односно

¹² Цр. В. Градиште, решења № 679, 903, режид је, да се конфискује чамац, у коме се превезао кријумчар, који је кријумчарио једну торбу. ЦО, ЦЖ 11466, 903, коментно је то решење са разлога, што се чамац за непознату количину кријумчарене робе не може конфисковати.

и ту може бити речи о конфискацији.¹⁴ Ако се не конфискује сама роба, конфискује се њена вредност, што чини једно исто. Такав исти случај наступа, кад кријумчар кријумчарену ствар прода коме (чл. 158 ЦЗ). Ако је купац савестан ствар ће њему остати, али ће кријумчар платити њену вредност.¹⁵ Ако је пак купац несавестан конфисковаће се сама ствар. С тога се може рећи, да где год има главне казне за кријумчарење (повчана казна или затвор) ту мора бити и конфискације из чега следује, да где год има кријумчарења, ту мора бити и конфискације.

XI — Но конфискација може постојати и сама за себе, без везе са другим казнама. Све друге казне претпостављају постојање и познавање виновника. Немогуће је изрећи и једну казну ако не постоји виновник и ако је он непознат. Код конфискације није потребно, да се зна ко је виновник. Чим се утврди, да је извршено кријумчарење, роба се може конфисковати без обзира на то што су виновници оставили робу и утекли а нисмо у стању, да за њих сазнамо и да их казимо. Непознавање кријумчара не

¹⁴ Ово питање не стоји у контрадикцији са чл. 159 ЦЗ. јер се овде сигурно зна: а) да је кријумчарење извршено и б) каква је роба кријумчарена. Чл. 159. има да се примени само на оне случајеве, кад се виновник не ухвати на делу, нити се роба на граници ухвати, па се онда воде потрага и роба се не може пронаћи. У истом смислу § 155 VZG. који допушта накнаду вредности робе, ако је роба упропаћена или повучу накнаду од 75—3000 М. ако се не може утврдити, каква је роба била.

Ако се место конфисковања робе накнадује вредност робе, а има ише осуђених, онда се они сви осуђују на солидарно плаћање те вредности: *Trautvetter*, § 155, 3; *Löbe*, § 155, 1. У аридуском је праву допуштено накнађивати повчану вредност место конфискације ствари само тада кад се одузимале ствари претни које законом прописује. *Fallain*, 539.

¹⁵ У случају немогућности плаћања те суме не треба привађивати одредбу чл. 158 ЦЗ о преобраћању повчане казне у затвор. Тако и *Trautvetter*, § 155, 9.

утиче ни у колико на изрицање казне, пошто се конфискација састоји у одузимању робе а то је овде могуће извршити, претпостављајући, да је бар роба ухваћена.¹⁶

Овакав карактер конфискације ваља добро разликовати од суштине изванредних казни из општег права, где се казна изриче и ако није доказано, да је окривљени виновник (§ 37, б КЗ). Код изванредне казне, казни се једно лице и ако није утврђено, да је оно извршило кажњиву радњу; постоји једно одређено лице али не виновник, јер се за то лице није могло доказати, да је извршило кривично дело. Код конфискације је противно томе: несумњиво је утврђено, да је лице, које се казни конфискацијом учинило кријумчарење али се само не зна његова личност. Оне бојазни, која постоји код изванредних казни, да се не казни оно лице, које није извршило радњу, нема код конфискације јер се овде увек кажњава виновник, само што је тај виновник царинским властима непознат.

¹⁶ У аустријском праву не постоји конфискација као казна. Са робом, која се ухвати у кријумчарењу поступа се као са напуштеним стварима (res derelicta): објави се и означи се ствар, па се чека да дође сопственик и да је узме. Wolf, 37; Schilterweid, 667. Роба, која је предмет кријумчарења служи само као алата да ће виновник казну платити. § 147. 6StG.

У осталим питањима о постојању конфискације без осуде виновника на новчану казну или на затвор, врло је спорно. Немачки коментатори (Havenstein, § 134, 8; Trautvetter, § 154, 9; Löbe, § 154, 2) не допуштају такво објективно кривично поступање. Они своје мишљење оснивају на § 157 VZG, по коме се са робом, нађеном на граници поступа као у опште са нађеном робом, по одредбама грађанског закона. Међутим врло је сумњиво, да се у § 157. VZG мислило и на робу ухваћену у кријумчарењу, где су кријумчари познати.

Мишљење у тексту заступа врхосна царинских власти. Познат је један случај где је управник једне цце, са свињама ухваћеним у извозној кријумчарењу поступио као са робом без сопственика по §§ 242 и грађанског, пак, али је за то кажњен од стране министарства.

Француско право такође допушта конфискацију и ако су кријумчари непознати. Fallain, 537.

XII — Казна конфискације не може доћи у питање, ако се виновници кажњени конфискацијом и новчаном казном, од стране виших судских инстанција ослободе кривичне одговорности с тога, што нису испуњени сви услови, које за осуду захтева царински кривични поступак.¹⁷ За казну конфискације потребно је само то, да је извршено кријумчарење; ко је пак то кријумчарење извршио индиферентна је ствар. По ако дело не постоји с тога, што нема свих елемената, онда нема места ни конфискацији. На пример: ако је кријумчарење извршило лице, код кога је виност искључена,¹⁸ или ако радња није противправна, конфискација се не може изрећи, јер она претпоставља постојање дела, а њега овде нема.

XIII — Конфискација се врши у интересу државе и оних лица, која имају право на хватачку награду. Члан 146 ЦЗ вели о томе ово: „.....И роба и превозна средства продаће се путем јавне лицитације сходно члановима 129—133, овог закона, а с новцем, продајом добивеним, поступиће се по чл. 203—206,“ који говоре о деоби новца од продате конфисковане робе и новчане казне.

Конфискација се врши без обзира на то, да ли је виновник сопственик робе или не.¹⁹

¹⁷ Тако: Trautvetter, § 154, 10.

¹⁸ Contra: Fallain, № 2405. Виност је елемент дела и где не нема, нема ни кривичног дела. Други је случај, ако је лице, код кога је виност искључена, подстрекало (интелектуално виновништво). Тада постоји дело за подстрекача, који је виновник. List — Vesnik, § 50a, II 1.

¹⁹ Тако по § 154. VZG конфискација увек штети сопственику. Од тога се једини случај изузима, кад кривцу врше признати војино, јер тада виновник има вредност место конфисковане робе, ако сопственик није имао никаквог учешћа у кривцу.

Ни од какве важности по конфискацију није тај факт, на који је кривцу виности дошао до туђе ствари, коју је кријумчарао. Кон-

II ОДСЕК

Споредне казне

XIV — Од споредних казни ЦЗ је за кријумчарење предвидео само казну полицијског надзора.

Полицијски се надзор може досудити само под овим условима: а) да је виновник извршио кријумчарење и б) да је виновник у поврату. Казна полицијског надзора изриче се у осудном решењу а кад решење постане извршио и виновник плати казну, или ако му је новчана казна замењена затвором, кад одлежи затвор, царинске га власти упућују полицијским властима да му оне одреде величину надзора и мотре на његово извршење. Минимум надзора, који одређује полицијска власт је четири месеца а максимум једна година (§ 320,а КЗ). Између тих рокова морају полицијске власти одређивати надзор и за царинске кривице.

Полицијски је надзор споредна казна, јер се никад не може изрећи сам за себе већ увек долази поред новчане казне или казне затвора.²⁰

евекација ће наступити и ако је виновник робу украо, утајко или на каквом другом противправном радњом прибавио. Тако и у немачком праву: *Havenstein*, § 154, 3; *Trautvetter*, § 154, 3; *Lebe*, § 154, 2. Али ако се крађа врши у исто време кад и утаја (царинска), кад између те две кривице постоји идеални стипај (нпр. кад се из царинских магацина краде неоцаринска роба, — кривица, која се по ЦЗ не казни као кријумчарење доцније § 9), конјункција се не може изрећи. *Havenstein*, § 154, 3; *Trautvetter*, § 154, 5; *Lebe*, 154, 2.

²⁰ Питање је сумњиво само тада, кад се посматра са гледишта општег права, јер се надзор за царинске кривице не може уврстити ни у једну од ових група надзора, које полицијска власт досуђује. Самостална казна није с тога, што је виновник осудним решењем кажњен за кријумчарење а није из недостатка доказа пуштен, да би ову казну надзора могао сматрати као „изванредну казну“. Тако исто, пошто као уредну казну полицијске власти досуђују надзор само крадљивцима, кад их кажњавају за исту криву крађе, не може се

III ОДСЕК

Одмеравање казне

XV — Новчана казна, па према томе и казна лишења слободе за кријумчаре апсолутно је одређена. ЦЗ не допушта ни повећавање ни смањивање казне за кријумчарење. Једино се полицијски надзор одређује између једног максимума и минимума, те је према томе релативна казна.

Али ЦЗ ако не допушта никакву прилику олакшавну или отежавну, он допушта примену поопштравних околности. Али и ти основи поопштравају казну апсолутно а не релативно као у општем праву.

XVI — ЦЗ предвиђа три случаја у којима се казна мора (а не *може*) поопштити за половину (са 50%): а) поврат, б) забрана увоза или извоза робе и б) вршења дела поћу.

Ако се једновремено стеку више околности; казну треба поопштити толико пута, колико има прилика;²¹ али се никако не сме изрећи већи затвор од године дана, ма колико поопштравних околности било.²²

увести, да је овај надзор за царинске кривице уредна казна у смислу општег права. Свакојачко, надзор за царинске кривице у општем праву представља једну казну *in genere*, која се не може подвести ни под једну врсту надзора, које опште право познаје.

²¹ *Contra*: РМФ, ЦМ 78, 996; ма колико поопштравних прилика било, казна се повећава само за 50%. Сваки од ових поопштравних прилика има за основ различите мотиве. Ако ти основи постоје једновремено, онда је тим самим показано, да су државни интереси у највећој мери угрожени. Тако великој мери угрожавања не одговара примена само једног основа поопштравања, јер се на тај начин негира важност осталих основа, а то није у државном интересу, ради чије заштите ти основи и постоје.

²² *VZG* (§ 146) предвиђа као особену врсту контрбанде и дефераудације вршење ових дела, од стране два или више лица, кад су се она раније за то договорили. У томе случају виновник се казни затвором од 3—6 месеци а остали учесници од 1—3 месеца. У поврату виновник се казни од 1 до 2 године затвора. Даље одредбе *VZG* (§ 146) казне још строжије кријумчаре, ако су, да би им исход посла био осигуран, осигурили вршење кријумчарења, поред казне и за управу тога осигуравајућег друштва и конјункције фонда за осигурање.

XVII — 1. Поврат има за последицу поопштравање казне и изрицање казне полициског надзора.²³ Појам поврата је исти као и у општем праву. Индиферентна је ствар, коју је врсту кријумчарења виновник први пут извршио и да ли је у делу виновник или који учесник. Поврат застарева за три године (чл. 152 ЦЗ).

XVIII — 2. **Забрана увоза или извоза** може се оснивати на различитим основима. Тако она може имати основа у каквом закону или у каквој наредби виших царинских, санитарских ветеринарних или војних власти. По те наредбе морају бити обнародоване и носити генерално обележје. Ако је увоз или извоз у једном специјалном случају забрањен, не може се рећи, да постоји општа забрана. Свесност виновника није потребна. Забрана провоза не сматра се код кријумчарења као забрана увоза или извоза, пошто увоз или извоз тих предмета не представља никакву опасност по јавне интересе иначе би било забране. Забрана увоза или извоза утиче на поопштравање само за оно кријумчарење, којим се роба пушта у слободан промет у оном правцу у коме је правцу кретање забрањено. Тако, ако је забрањен само извоз сена, не може се на основу те забране поопштити казна и за увозно кријумчарење сена, већ само за извозно.²⁴

²³ У аустријском праву може се изрећи казна до 15-то струке валуте дажбина, *Wolf*, 40. По VZG (§ 140) казна се код контрабанде и доурадације удаја у првом поврату. За даље је поврате казна поред ковенсанције само затвор, који не може прећи две године (§§ 141 и 152 VZG). По BGZ (56) казна се за повратнико удаја код свих криваца на арт. 55.

²⁴ У аустријском праву казна се код забране одређује овако: код увозног од једноструке до четвороструке вредности а код извозног и провозног кријумчарења од половине до двооструке вредности робе. § 203, 6516. *Wolf*, 39. У немачком праву забрана је од поопштравање околности узвишена на елементар дела (§ 134, VZG).

XIX — Питање о примени т. б.) чл. 151 ЦЗ компликује се кад постоји условна забрана. Разликују се два случаја:

а) Увоз робе допуштен је само под неким условима; ако ти услови нису испуњени увоз је забрањен.²⁵ Пошто забрана зависи од неиспуњена услова, то ће од тога зависити и поопштравање казне.²⁶ Исти случај наступа: кад је увоз робе само извесним лицима забрањен. Тако увоз великог дела хемиских производа допуштен је само апотекарима и дрогеристима а осталима је забрањен. У томе случају поопштравање казне може бити само код онога коме је увоз забрањен.

б) На основу чл. 4 ЗОЦТ Министар је Финансија наредио, да се нека роба може увозити само преко неких одређених царинарница. У томе случају не може се рећи, да постоји забрана увоза, ако је роба кријумчарена у рејону царинарнице, која није овлашћена за царинење. У противном би се морало рећи, да нема забране ако је роба кријумчарена у рејону царинарнице овлашћене за царинење. Последица таквог схватања било би различито кажњавање исте кривнице на два разна дела територије, што

²⁵ На пример, по РМФ, ЦМ 2318, 903, какају карбид може се увозити само под овим условима: а) да буде упакован у херметички затвореним судовима не тежим од 50 кгр.; б) да условно има одобрење од полицијске власти за држање карбида; в) да има уверење фабрике, да је карбид чист; г) да на сваком суду има одговарајући натпис итд.

²⁶ *Havenstein* (§ 134, 5) а са њим и *Stenglein* (§ 421, Anm. 2) ово питање решавају према томе, да ли постоји забрана или ограничење увоза. По њима забрана се изриче увек из санитарских, полицијских и других обзира и тада треба да постоји контрабанда; напротив ограничење увоза врши се само у интересу правдиције примене закона од стране царинских органа а тада треба да постоји само удаја. По *Trautvetter*-у (§ 134, 2) забрана мора бити без ограничења иначе не постоји контрабанда. Тако и *Löbe*, § 134, 6. *Обратно: De-laandre*, № 402: условна забрана по своме утицају на казну изједначава се са апсолутном забраном.

би се противило ЦЗ, који ни за појам дела ни за величину казне, па ни за поштравање не тражи, да се кријумчарење мора извршити на једном одређеном делу територије. Такво се пак, схватање не би могло по некад ни да примени. На пример: роба се из споредне царинарнице (неовлашћене за царинење) по возноцу (жељезницом) упути главној царинарници (овлашћеној за царинење), па се у путу изврши кријумчарење из т. 6. чл. 145 ЦЗ. Како ће се тада поступити, кад место извршења дела, не спада у рејон ни једне ни друге царинарнице?

Мора се узети, да се таква забрана односи само на вршење експедиције а не и на увоз и да према томе она не утиче на поштравање казне.

XX — Много је компликованије питање у случају забране робе на основу чл. 15. ЗОЦТ. По томе законском пропису може Влада на предлог Министра Финансија забранити увоз или извоз робе из неких страних држава.²⁷ У томе случају треба правити ову разлику:

а) Држава за коју важи забрана граничи се са Краљевином Србијом. Тада се могу разликовати даље ове две хипотезе: роба се кријумчари из те државе за коју важи забрана и роба се кријумчари из друге пограничне државе.

²⁷ У закону се истина каже: „...може забранити или са свим ограничити за извесне области извоз, увоз...“ те би по томе могло изгледати, да се забрана односи на поједине крајеве територије Краљевине Србије. Међутим такво би тумачење било погрешно, пошто би тада забрана била илузорна. Кад се роба увезе у оном делу територије, где не постоји забрана, она се крета у слободан промет, који ипак не подлежи надзору царинских власти, те тако роба може отићи и у оне области где постоји забрана. Несумњиво је према томе, да се под „извесним областима“ разумеју стране државе или поједини делови стране територије.

а) Чим се роба из такве државе кријумчари забрана ће поштрети казну, ако кријумчар не докаже, да је роба пореклом из неке треће државе за коју не постоји забрана. Претпоставка је дакле, да је роба из државе из које се кријумчари, али виновник може ту претпоставку оборити доказом, да је роба из неке друге државе.²⁸

б) Ако се пак та роба кријумчари из друге пограничне државе (н.п.р.: забрањен је увоз шећера аустро-угарског порекла а шећер се кријумчари на бугарској граници), онда се не претпоставља, да је роба пореклом из државе за коју важи забрана, већ се то мора доказати. Све докле, док се то не докаже нема места забрани, па ни поштравању казне.

б) Држава, за коју важи забрана не граничи се са Краљевином Србијом. На пример: забрана увоза грчког коњака. У томе случају ваља поступити као у § 6, XX, а, бб).

XXI — 3. **Вршење дела ноћу.** Кад је по времену дело извршено одлучује се по тронутку испуњења свију услова потребних за појам дела. Закон сматра за ноћ све време од заласка до рађања сунца. Да ли се сунце једног дана родило или зашло пре или после свршеног дела, то је фактичко питање. — Но пракса царинских власти, са свим умесно, не допушта, да се то питање решава према локалним приликама, већ узима, да се сунце родило или зашло у оно вре-

²⁸ На сваки начин сумњиво је, да ли је та претпоставка *inris tantum* или *iuris et de iure*, с обзиром на то, што ЦЗ сматра као неопорну претпоставку, да роба, која се кријумчари није српског већ страног порекла (раније § 4, VII).

ме, које је у државном календару записано. Према томе, казна ће се проштрети онда, кад је дело извршено пре или после заласка сунца, рачунајући то време по државном календару.

7. Критика система.

I — Тиме што виновник робу, која има да се оцарини („царинску робу“¹) пушта у слободан промет, царински се чиновници доводе у апсолутну немогућност да изврше своју дужност.¹ Отуда је могућан идеални стицај кријумчарења и кривице и чл. 182. (доцније § 22, прим. 1). Стварање те немогућности има даље за последицу не наплаћивање прихода, па с тога код кријумчарења радња има увек за последицу оштећење државе у наплати прихода. То се пак оштећење не односи на оно што држава има у моменту вршења радње, већ на ону суму, коју би држава добила, да кријумчарење није извршено. То је оштећење дакле губитак добити (*lucrum cessans*) а не губитак стварне имовине (*damnum emergens*); па ипак је кријумчарење кривица материјалне природе.

С тога што је оштећење разлог са кога се казни пуштање робе у слободан промет, треба узети, да је то и услов за постојање кривице, јер тамо где нема последице, која хоће да се спречи, не треба да има ни дела. Слично томе ЦЗ и код друге најважније материјалне кривице, неистините пријаве, тражи оштећење као услов

¹ С тога што се царинским органима не чини никаква изјављивање немогућност идеалног стицаја између кријумчарења и преваре и ако кријумчарење има за последицу оштећења. О томе доцније § 18, прим. 2.

за постојање дела (доцније § 11, XII). На основу тога треба при квалификовању радње водити рачуна о томе да ли пуштање робе у промет штети државну касу или не, па према одговору на то питање и дело квалификовати.

Да постоји оштећење код свију граничних кријумчарења, то је несумњиво. Сумњиво је питање само за кријумчарење у земљи. Један случај таквог кријумчарења не може подлежати сумњи. Кад возилац положи увозне дажбине као гаранцију за провоз робе у смислу чл. 112 ЦЗ и потом при провозу пусти робу у слободан промет за државу не постоји никакво оштећење па ипак ће возилац бити кажњен за кријумчарење из т. 6. чл. 145. ЦЗ. Зашто тада казнити возиоца кад никаквог разлога нема за то? Слично томе декларант не одговара за кријумчарење ако не изведе робу, коју је условно увезао, пошто тада нема никаквог оштећења (раније § 5, прим. 22). Кад казна нема никаквог разлога за своје оправдање, ова је насиље државне власти према грађанима и ако је основана на закону; то је управо законско насиље.

За остале случајеве кријумчарења у земљи, где се роба предаје виновнику на основу неправде, од које уникат остаје царинарници, питање ако није извесно, свакојако је сумњиво. Кад возилац са таквом робом изврши располагање (т. 6 чл. 145 ЦЗ), царински су органи увек у стању:

а) да дознају зато, да је роба пуштена у саобраћај и

б) да утврде, са каквом и коликом је робом извршена радња; према томе, колико је дажбина виновник својом радњом утајио.

Из сазнања тих околности следује, да царински органи могу увек накнадно наплатити спорне дажбине и тиме сачувати државну касу од оштећења. Могућност да се то изврши, може бити доведена у питање једино инсолвентношћу виновника, пошто нема робе, која би држави по чл. 49 у вези са чл. 173. ЦЗ служила као залога за износ царинских дажбина. Отуда у овим случајевима виновник само *угрожава* наплату дажбина а не избегава је дефинитивно као код граничних кријумчарења. С тога разлога може се рећи, да код располагања робом у земљи, као кријумчарење треба квалификовати само оне радње, где се роба не предаје виновнику царинским исправама, тако да се само као *угрожавања* могу сматрати ова располагања: декларанта са робом увезеном у приватно сместиште и возиоца са робом предатом му ради провоза декларацијом, упутницом и пропратницом.

Тешкоћа настаје тада, кад се располагање извршило робом, коју прати упутница или пропратница, пошто се у тим документима не пријављује роба тарифски, нити се царински органи упуштају у срањивање тих докумената са робом. Ту би требало (раније § 6, прим. 2) истрагом утврдити каквог је квалитета роба. Ако се не може то тачно одредити, морало би се узети за прорачун највиши став у оној групи, којој нестала роба припада (тако чл. 81 ЦЗ) а ако се ни то не би могло, морало би се узети, да је роба била из највећег тарифског става (600 динара од 1 кгр.). Но то изналажење било би потребно само за израчунавање редовних дажбина на несталу робу а не и за казну, која би била релативно одређена као и код осталих угрожавања (на пример 50—500 динара).

II — Сва гранична кријумчарења свршена су чим виновник пређе границу. Колико је таква одредба целисходна код извозног кријумчарења било је речи ривије (§ 5, прим. 13). Код увозног кријумчарења ова је одредба правилна, кад су у питању кријумчарења на сувој граници али не и на пограничној реци. Из тога, што је по чл. 1. ЦЗ царинска линија државна граница, а по међународном праву на пограничним је рекама државна граница на средини реке, изилази, да је увозно кријумчарење извршено, чим је возилац прешао на српску страну пограничне реке. Међутим та се последица не може никако примити. За увозно кријумчарење треба тражити као услов пристајање уз обалу. Пракса царинских власти са пристајањем изједначује и саму пловидбу, кад се по правцу кретања може јасно видети намера за пристајањем.²

III — Много се више замерака на адресу законодавца мора упутити, кад су у питању казне, којима ову кривицу треба казнити. Из тога што кријумчарења имају за последицу материјално оштећење а и с тога, што држава налази за корисно да хватаче новчано награди, следује да казна за кријумчарење треба да буде новчана. Али кад се имају у виду опасности од кријумчарења, мора се казни лишења слободе дати шири обим, но што је то сада случај. Тако казну затвора требало би као самосталну

² Финансијски стражари под претњом судана приморани су тако возице, да приђу обали, ако су они приметили стражаре окренули пловити на ширину реке. Возице тако нагнате на пристајање уз обалу царинске власти сматрају за кријумчаре. Кад би се пак, тачно поступило по законском тексту, онда би под претњом судана били нагнати возици на пристајање уз обалу не само тада, кад правцем кретања покажу намеру за пристајање, већ и тада, чим се пређе на српску страну реке; а тада би се потпуно онемогућно сваки саобраћај.

а не субсидијарну казну усвојити код свију кријумчарења сем личних (т. 5. чл. 145 ЦЗ), поред новчане казне која данас постоји, а која би се евентуално могла смањити.

Минимум казне не би требао да износи мање од десет дана,³ а максимум би на сваки начин требало удвојити, ако се већ неће да приме строгости страних царинских закона.⁴ Између минимума и максимума требало би одредити казну затвора за сваки случај, који по начину извршења представља већу опасност. Тако, основи за одређивање казне требали би да буду: вршење дела од стране више лица, ноћу, са робом чији је увоз забрањен; употреба, па и само ношење оружја; поврат и т. д. а најстрожија казна требала би да се задржи за кријумчарску компанију (слично општем праву за разбојничку чету) а само образовање таквог друштва требало би казнити као дело *in genere* смањеном казном (слично одметању у хајдуке у општем праву).

Новчану казну услед немогућности наплате, треба претворити у затвор рачунајући у један дан затвора два до десет динара новчане казне, но с тим да се општи максимум затвора не пређе. Међутим немогућност наплате треба да наступи кад се из целог а не из трећине имања казна не може наплатити.

Поред новчане казне и затвора треба увек да наступа и конфискација робе и превозних средстава као и до сада.

³ Разлози за тако високи минимум морају бити криминално-политичке природе, да се набегне вршена кратковремене казне лишења слободе, која се данас овуда напада.

⁴ Максимум је по *CGStG*, 4 године, у француском праву 3 године а по *VZG* две године.

IV — Сем ових главних казни треба задржати и даље споредну казну полицијског надзора а поред ње увести и нову: губитак грађанске части за једно одређено време.

Оваквим казнама угрожено, кријумчарење би се издвојило од осталих царинских кривица са којима је сада готово изједначено а у неким случајевима и од споредније важности (доцније § 16, прим. 3), а опасности, у коју се њиме доводе државни интереси, тачно би одговорила оволика загрожавања.⁵

⁵ Благост којом се казни кријумчарење била је предмет напада приликом дебате закона од 1899. године у Народној Скупштини Посланик Драг. Радуловић, о томе се изразио овако: „Највише када у очи то, што се много блажије казни кријумчар, него онај што мању вредност робе пријави. То није право.“ *Стенографске Белешке* за 1898 год. стр. 2463.

ДРУГА ГЛАВА: КРИВИЦЕ СЛИЧНЕ КРИЈУМЧАРЕЊУ

§ 8. Злоупотреба робе увезене по по- властици

I — 1 **Историја.** — Ова је кривица тек у закону од 1893. године (§ 110, т. 1.) предвиђена у оном обиму у коме данас постоји. Пре тога, закон од 1863 године (§ 96, т. в.) само је казни злоупотребу робе увезене у једном нарочитом случају: кад лађари пређу на српско земљиште, не плаћају никаквих дажбина; ако пак ту робу продаду без пријаве царинским властима, казне се четвороструком наплатом дажбина. Закон од 1893. године, на против обухвата злоупотребу робе, која је увезена без плаћања дажбина, на по коме основу и казни виновника десетоструком наплатом дажбина.

Закон од 1899. године, а та одредба и данас важи, није променио стање ни у погледу елемената дела ни у погледу казне (чл. 160.)

II — 2. **Дефиниција:** *повреда правно заштићеног интереса државе, да се роба увезена по повластици, без плаћања извесних царинских дажбина, употреби само на оно, ради чега је по повластици увезена.*

ЗОЦТ допушта, да се на веку робу некада не наплате извесне царинске дажбине, под условом, да се роба употреби на постигнуће неког одређеног циља. Тиме се иде на то, да се олак-

на конкуренција неком предузећу или појединцу кад је за предузеће потребно увозити робу са стране. Кад се пак роба не употреби на то онда се држава штети у наплати прихода, јер за њу пропадају оне дажбине, које би роба платила, да није по повластици увезена. Управо, тада постоји злоупотреба поверења, које је држава поклонила увознику а које се састоји у томе, што држава верује, да ће виновник робу употребити за постигнуће једног одређеног циља.

Чим се нека роба увезе по повластици под условом, да буде употребљена на један одређени циљ, одмах за државу постоји несумњиви интерес, који је изражен у томе, да се роба заиста и употреби на оно ради чега је увезена по повластици. Кад се тако не поступа, вређа се тај државни интерес, чија се санкција налази у чл. 163. ЦЗ.

III — 3 **Битни елементи** а) *Радња* се састоји у вршењу права својине над робом. Но поред употребе ствари за појам дела је потребно још и то, да се радњом не постиже овај циљ, ради кога је роба била ослобођена неких царинских дажбина. Код уништења робе никакав се уопште циљ не постиже, па према томе ни циљ противан повластици. Отуда уништење није кажњиво као и код кријумчарења (раније § 5, XVII, б, 66). Раније постављена разлика између уништаја и потрошње, која долази под појам дела и овде постоји (раније § 5, прим. 23.)

Радња је свршена не тада кад је роба увезена, већ кад је извршена протививарна употреба. То је пак важно за питање о почетку застарелости. Закон изравњава покушај са свршеним делом. Међутим царинско кривично право не зна за покушај, те би то изгледало као

изузетак од правила. То пак није у ствари. Овде се не издваја покушај, као један особени облик јављања дела, већ се за свршено дело сматра и сам покушај употребе ствари.

Радња није протививарна, те према томе не постоји дело, ако је она учињена у стању неопходности. Споредно је питање, чији се правно заштићени интерес радњом штити. Према томе повластичар, који је на основу своје повластице увезао без плаћања царинских дажбина, једну парну пумпу за гашење пожара, неће извршити дело, ако том пумпом гаси пожар, који се појавио у суседству, и ако је по повластици он ослобођен дажбина под условом, да ту пумпу употреби само у корист свога предузећа.

IV — б) *Предмет* радње може бити свака ствар, која у начелу при увозу у Србију подлежи плаћању дажбина. Да би ствар била предмет радње морају се испунити ова два услова: ствар мора бити увезена и то увезена по повластици.

а) Место на коме се радња врши, мора увек бити на територији Краљевине Србије. Отуда предмет радње могу бити само оне ствари, које су унесене у слободан промет Краљевине Србије, пошто су извршени сви прописи, које царински закон предвиђа за увоз робе. Ако се радња изврши над робом, над којом још није извршена дефинитивна увозна експедиција, већ се роба налази под царинским надзором, не постоји злоупотреба већ кријумчарење (раније § 5, XVII, б, 66).

бб) Но поред тога је потребно, да је роба увезена по повластици без плаћања извесних или свих царинских дажбина. Под повлашћом разуме се привилегија на основу које се чини

изузетак од правила, да роба при увозу мора платити царинске дажбине. Основ за привилегију је индиферентан за појам дела. Повластице се могу оснивати на самом ЗОЦТ (члан 6) или на коме специјалном закону (закон о повластици). Но да би ствар могла бити предмет злоупотребе, потребно је, да се повластица т. ј. ослобођење од плаћања дажбина даје под условом, да се роба употреби на неки одређени начин. То изилази из самог појма дела. Да би се знало и да би било злоупотребе у томе што се роба употребљује на нешто друго, потребно је одмах при увозу утврдити, на шта се роба има употребити. Према томе роба увезена по повластици, која није у томе условљена, не може бити предмет злоупотребе. Тако по т. 4. чл. 6, ЗОЦТ не плаћа царину роба, на коју царина не износи 10 пара. По тој одредби закон даје увознику право а не ставља му никакву дужност у вогледу употребе ствари. На против т. 15, 17, 18 и т. д. чл. 6. ЗОЦТ захтевају да се роба увезена без плаћања царине употреби ради постигнућа једног одређеног циља.

Исти је случај код свију специјалних закона о повластицама, где се ослобођавају плаћања царинских дажбина: машине, машински делови, сировине и т. д. под тим условом, да увозник те ствари употреби на подизање свога индустријског предузећа.

За појам дела је споредно, да ли је роба ослобођена плаћања свију царинских дажбина или само неких. Закон вели: „ко би робу.... ослобођену од свих или од неких дажбина употребио....“

V — 4. **Казна.** је за ово дело само новчана и то десетострука наплата царинских дажбина,

које би на ту робу припале, да роба није по повластици била ослобођена. Не плаћају се дакле и редовне дажбине поред казне, као што је то случај код кријумчарења и још неких кривица.

Као основа за прорачун казне служи наплата само оних дажбина, које нису наплаћене а не свију дажбина које роба у принципу плаћа. Тако, ако је роба била ослобођена плаћања само царине а остале је дажбине при увозу платила, онда ће се прорачун извршити само на царину.

Прорачун се врши по оној тарифи (општој или уговорној) по којој су неке дажбине биле наплаћене при увозу или по којој би се наплаћиле ако нису наплаћене, држећи се при томе свију оних правила, која важе за поступак при царинењу робе.

VI — Казна се поштрава, ако је виновник у поврату (чл. 168 ЦЗ). Пошто одреде о овоме поврату важе и за још неке кривице, то ће се оне, да би се избегло понављање, изложити овде, а доцније ће се само указати на то.

Поврат овде служи као основ за изрицање других казни. Казна та није као код кријумчарења апсолутно одређена. Тако виновнику у поврату, казна се поштрава изрицањем новчане казне, поред оне главне, 20 до 500 динара, али никад више од казне за ту кривицу (десетострука наплата дажбина). Између овога минимума и максимума, казна ће се одмеравати по основима који отежавају или ублажавају казну релативно одређену. О тим основима ЦЗ не говори, па их с тога морамо тражити у општем праву. Закон је одредно, да највеће поштрење казне услед поврата може да буде удвајање (док је код кријумчарења увек половина) оне казне, која би

се виновнику изрекла, да није у поврату. Отуда се мора извести овај закључак: ако је казна одређена за друго дело без повишавања услед поврата, мања од 500 динара, онда ће максимум казне поштравања бити не 500 динара, већ сума те основне казне. Али ако је основна казна, која треба да се поштри преко 500 динара, онда ће 500 динара бити максимум казне услед поврата.

Минимум казне је 20 динара, ако је основна казна преко те суме; у противном минимум (а у исто време и максимум) биће основна казна. Она је у томе случају апсолутно одређена. Основно начело, кога се увек при одређивању казне услед овог поврата, ваља држати, ово је: основна казна услед поврата из чл. 168 ЦЗ може се удвојити; може се повећати и са мање од 100%, али се никад не може повећати преко 100%.

Да би постојао поврат потребно је, да обе кривице буду исте. Поврат застарева за годину дана.

§ 8. Одношење робе из царинских магацина

I — I. **Историјски развитак.** Ова је кривица ушла у царински систем тек законом од 1904. године. Међутим она је врло слична са кривицом из чл. 164 ЦЗ, која се први пут појавила у закону од 1893. године (прва тачка § 110). Тако по тој одредби казни се десетоструком изнатома дажбина онај, који изнесе робу из *сместитних магацина* пре плаћања царинских дажбина. Закон од 1899. године задржао је ту кривицу у чл. 161. Закон од 1904. године допунио је чл. 145 ЦЗ новом тачком, по којој се сматра за кријумчарење поред осталог и располагање у опште робом, која подлежи царинском надзору. Пошто роба увезена у приватна сместитна и даље остаје као „царинска роба“ под надзором царинских власти, то се и изношење робе из сместитних магацина и пуштање у слободан промет квалификује после закона од 1904 год. не као кривица из чл. 164 већ као кријумчарење из чл. 145, т. 6. Другим речима чл. 164 је укинут најновијим законом самим тим фактом, што је по томе закону та кривица друкчије квалификована (раније § 5, прим. 20). Међутим у исто време кад је допуњен чл. 145, од кријумчарења из т. 6. чл. 145, ЦЗ, издвојена је као дело sui generis кривица из чл. 165. По својој суштини ова кривица улази у обим кријумчарења из т. 6 и да се она оваква каква је данас налазила у закону од 1899 године и она би као и кривица из чл. 164 ЦЗ, била укипута. Међутим сада није тако с разлога, што су обе кривице: и кријумчарење из т. 6. и кривица из чл. 165, доиссене истим законом, те се има узети, да је законодавац из скупа оних кријумчарења из т. 6. нарочито хтео блажије да казни, па је с тога издвојио у нарочиту врсту.

II — 1. **Дефиниција:** повреда правно заштићеног интереса државе, да се роба из царинских магацина не пушта у слободан промет пре наплате царинских дажбина. (чл. 165 ЦЗ).¹ Државни интерес, који се овим делом вређа у нераздвојној је вези са оним интересом, који се вређа вршењем кријумчарења. Кад држава налази интереса у томе, да не допушта преношење робе преко границе без наплате извесних дажбина, онда се у заштити тога интереса мора отићи даље, па забранити и само изношење робе из царинских магацина. Возилац није испунио своју дужност самим тим, што је пренео робу преко границе по прописима ЦЗ и пријавио је царинарници за царинење, већ је дужан да изврши царинску експедицију, која се свршава уплатом декларације. Тек тада је роба опарињена и стављена на расположење декларанта. Кад би било допуштено робу пуштати у слободан промет и пре извршене експедиције, одредбе којима се казни кријумчарење биле би готово плузорне, јер не би могле спречити уношење робе у слободан промет без плаћања царинских дажбина. Отуда ова кривица долази као допуна заштите државних интереса, које нису могле заштитити потпуно одредбе о кријумчарењу.

По циљу, који се овом забраном жели постићи, као и по самим елементима дела, ова се кривица у многome слаже, а на први поглед изгледа и да је идентична, са кријумчарењем из т. 6. чл. 145 ЦЗ. Но детаљна анализа појма показује битне разлике, као што ће се то доцније видети.

¹ **GSStG**, § 185, 2-о ову кривицу квалификује као кријумчарење (раније § 5, XV, прим. 10). Тако исто **BGZ** (55a).

III — 3. **Битна обележја.** — а) Радња се код ове кривице састоји у одношењу робе из царинских магацина или царинског стоваришта² у намери пуштања робе у слободан промет (раније § 4, V). Као и код кријумчарења тако се и овде радња састоји у *противправној примени места лежња робе, којом се ствара могућност вршења стварних права.*

IV — aa) Промена лежишта робе састоји се у томе, што се роба односи из царинског магацина или царинског стоваришта. Разлика је дакле између ове радње и радње код кријумчарења из т. 6. чл. 145. (раније § 5, XVII, б, aa,) у томе што је овде место са кога се роба односи, увек царински магацин или стовариште а тамо је приватно сместиште. Таква иста разлика постоји између ове кривице и кријумчарења са робом пре пријаве царинарници (§ 5, XVI, а, aa.). Јасно се види, да је ЦЗ с разлогом сматрао, да је уношење робе у слободан промет пре пријаве царинарници или из приватног сместишта од веће опасности по државне интересе но уношење у слободан промет робе из царинских магацина и стоваришта, с тога разлога, што се роба у царинским магацинима и стоваришту

² У закону стоји: „Ко..... однесе робу из царинских магацина и царинског стоваришта...“ Из тога би изашло, да се радња увек мора састојати у одношењу робе и са једног и са другог места. Међутим нема никаквог разлога, да тако буде. Пре свега немогуће је однеи робу и из магацина и са стоваришта, кад је роба гломазна јер се она никак не уноси у магацине. Сем тога овакво би схватање било и нелогично. Један ће пример то најбоље доказати. Неко напуни кола сандуцима и бацама из магацина и однесе у варош; тај не би учинио кривицу с тога што није однео никакву робу још и са стоваришта. Напротив, ако ко понесе из магацина један пакет, па пролазећи преко стоваришта понесе и одатле једну везу, — тај је учинио кривицу. Несумњиво је, да се за појам дела не тражи једновремено одношење и из магацина и са стоваришта, а погоднијој стилазацији чл. 165 ЦЗ можемо тражити узорак једино у омашки вера.

боље чува по роба у приватном смештшту и пре пријаве код царинарнице. На основу те разлике у опасности код ове две врсте радња, закон је оне две радње опасније по државне интересе квалификовао као кријумчарење, док је ову мање опасну издвојио из кријумчарења, где би јој иначе било место (раније § 9, I) па је од ње створио особену кривицу, коју је угрозио мањом казном.

Лежиште робе, које се променом мења, мора бити царински магацин или царинско исто-вариште. Радња је свршена, чим је виновник задобијањем детенције створио и саму могућност, да се роба пусти у слободан промет; није потребно да је роба заиста и пуштена у слободан промет. Одношењу робе претходи увек задобијање детенције, док код кријумчарења располагањем виновник може већ имати детенцију (случај са возиоцима.)

V — Противправност радње поништиће се у овим случајевима:

аа) Кад виновник плати царинске дажбине на робу и на основу тога добије одобрење од надлежног царинског органа, да робу може однети из магацина. Ово двоје није потребно за појам дела, већ за поништај противправности. Тако противправност радње није поништена ако је роба однета из магацина, нетина после плаћених дажбина, али пре добијеног одобрења; или кад постоји одобрење а дажбине нису наплаћене.

Одобрење мора дати овај магационар, под чијим надзором стоји магацин или стовариште. Противправност није поништена, ако је одобре-

ње издато услед преваре или принуде³ од стране самог виновника или ма кога трећег лица.

бб) Кад виновник на основу одобрења царинарнице а у присуству царинских органа извади и однесе угледе робе; и

вв) Кад се роба у случају елементарних непогода (поплаве, пожара) односи и ако дажбине нису плаћене, само ако постоји одобрење царинских власти. Но ни у том случају није допуштено пуштати робу у слободан промет. Једино се може допустити промена лежишта робе, али на новом лежиту мора роба бити под царинским надзором, и ко је одатле однесе учинио је кривицу из чл. 165 ЦЗ (раније § 5, XIX).

VI — Може се десити, да се виновник налази у идеалном стицају крађе (просто или опасно) и кривице из чл. 165 ЦЗ. У томе случају виновник може бити кажњен само за крађу поред плаћања редовних дажбина на однесеној робу (чл. 165,..... ако такво дело не носи карактер крађе⁴). Крађа ће увек постојати, кад робу не односи виновник, већ неко треће лице

³ Противно: ВЦС. М 20333,906 и ОЦС. П М 28783,906. Декларант је кажњен за неистиниту пријаву робе с тога, што је накнадно извршеним прегледом робе нађено, да се пријава не слаже са робом (чл. 66 ЦЗ) и ако је на првом прегледу нађено, да је пријава тачна. Декларант је пак после првог прегледа робе променио капаке на салдуцима и тиме обмануо магационара, те му је овај на основу уклађене декларације издао на ову робу, која је de facto оцаринена, већ другу, неоцаринену робу. ВЦС и ЦС су узели, да ту не постоји одношење из чл. 165 ЦЗ стога, што је сам магационар издао робу декларанту; међутим то није тачно по томе, што је декларант преваром донео у заблуду магационара, те је он издао неоцаринену робу. Такав би исти случај наступио, да је одобрење за одвошење магационар издао принуђен силом или претњом од стране декларанта. Зар би се тада могло рећи: противправност је поништена, јер је постојало одобрење за одвошење? На сваки начин не, јер би се тиме поништена вредност овијих принципа оштег права, који говоре о противправности у случају принуде или преваре а на то се принцип мора и овде обраћати, јер ЦЗ од њих не прави никакво изрично одступање.

и кад поред тога постоји намера присвајања ствари. У трећа лица не треба рачунати: помоћнике, шегрте и сва она лица, која имају овлашћење, да за рачун сопственика врше експедиције. Та су лица пред царинским властима пуномоћници декларанта и кад она однесу робу из магацина узима се, као да је то радио и сам декларант а у томе случају не постоји крађа. У опште и овде се треба држати онога правила, да ЦЗ сматра за сопственика сваког оног, који има право на вршење царинске експедиције, па макар и не био сопственик по приватном праву.

VII — 4. **Казна** је само новчана и то десетострука наплата царинских дажбина, које би изнета роба платила, да је уредно експедована поред плаћања редовних дажбина. Према чл. 172 ЦЗ. прорачун за казну врши се по општој царинској тарифи. Редовне пак царинске дажбине, које се поред казне наплаћују управљају се по општим правилима о томе.

VIII — Поред ове казне виновник се казни, кад је у поврату и новчаном казном од 20 до 500 динара. О томе раније § 8, VI.

ТРЕЋА ГЛАВА НЕИСТИНИТА ПРИЈАВА.

§ 10. Историја.

I — Неистинита пријава не показује у своме историјском развиту много промена у погледу битних елемената.

Још закон од 1850. године (§§ 20 и 120) одређује, да неистинита пријава постоји кад се роба у декларацији неистинито или никакко не пријави. Тако је стање остало и за време доцнијих закона од 1863, 1879 и 1893 година и ако су ти сви закони мењали онај део (§ 110) који говори о неистинитој пријави.

Међутим законом од 1899. год. ова је кривица подељена у две различите међу собом: погрешна пријава квантитета (чл. 162) и погрешна пријава квалитета робе (чл. 163.) Прва је кривица названа утајом, термин, који је доцније изазвао живу дискусију о својој оправданости; а друга је кривица и за даље задржала своје старо име.

Утаја према чл. 162, постоји у ова два случаја: а) кад се нека роба никакко не пријави у декларацији и б) кад се пријави у мањој количини¹; а неистинита пријава само тада, кад се неистинито пријави квалитет

¹ У предлогу законском, који је Министар Финансија поднео Скупштини, овог другог случаја није било и тек на предлог финансијског одбора чл. 162, добио је овакву редакцију: „Ко декларацијом не пријави какву робу или је пријавио мању количину, па се ово прегледом нађе — учинио је утају...“ *Стенографске Белешке* за 1898. год. стр. 2449 — 2460.

робе. Но у брзо се увидело, да оваква подела кривиче није ни правична ни рационална. Правична није по томе, што се обема кривичама вређа један исти правно заштићени интерес државе, интерес, који се састоји у томе, да се роба у декларацији тачно пријави. Сматрати две различите радње као две различите кривиче и ако се тим двома радњама вређа једно исто државно правно добро, значи не оснивати систем на правичној подлози. Нерационалност се пак састоји у томе, што је врло често било тешко одредити, да ли постоји једна или друга кривича и ако на први поглед изгледа обротно.² С тога већ 1904. године доноси се измене у ЦЗ, по којима се обе ове кривиче спајају у једну.

II — Казна за неистиниту пријаву, била је различита у разним законима. По закону од 1850 године (§ 20) казна је износила двоструку наклату дажбина. Решењем ВМ 2735, објављено је, да се та казна израчунава „само на онолико, са колико је касу правитељству оштетити намеравао а не више.“ Као што се код кријумчарења казна постепено повишавала, тако је и за неистиниту пријаву законодавац одређивао све већу казну. У томе пак није се држало никаквог мерила, већ се некад претерало у строгости, да се у брзо после тога морала казна ублажавати. Тако већ решењем од 17 јуна 1860. године ВМ 1599, наређено је, да се неистинита пријава казни половином вредности робе као и кријумчарење. По закону од 1863 год. (§ 110) казна је спуштена на четвороструку наклату дажбина. Исто је стање остало и по закону од 1879. године. Међутим 1893. године казна је пооптрена, и ако је и даље износила четвороструку наклату дажбина, тиме што се могла претворити у казну затвора, рачунајући по десет динара у дан затвора, на случај да декларант повлачу казну не може платити. По томе дакле закону неистинита је пријава изједначена са кријумчарењем само с том разликом што

² Да ли у неким конкретним случајевима постоји утаја или неистинита пријава, интересантна се поделила војска између г. г. С. Р. Кукића и Д. Јосифовића. Ствар се доста лако могла решити начелних усвајањем или неусвајањем принципа, да свака пријава у декларацији чини целину за себе и да није допуштено икакво пребивање једне робе са робом пријављеном у другој рубрици. На супрот г. Јосифовићу, г. Кукић је заступао то мишљење о одвојености сваке рубрике у пријави, а оно је додације нашло места у другој приредби после чл. 165 ЦЗ. *Финансијски Преглед*, за јули, август и септембар, 1901. год. стр. 500.

се кријумчарење казнило десетоструком наклатом дажбина и конфискацијом.

Већ закон од 1899. год. забранио је, да се неистинита пријава казни и затвором, те тако остаје једино новчана казна, која је за утају повишена на петоструку наклату дажбина. Последње измене од 1904. године укинуле су разлику између утаје и неистините пријаве тиме што су казну за обе кривиче одредиле петоструку наклату дажбина.

§ II. Битна обележја

I — *Неистинита је пријава повреда правно заштићеног интереса државе, да се роба у декларацији не пријави на штету државне касе*¹ (чл. 166 ЦЗ.)

Царинење у ужем смислу чини ово троје: подношење декларације, израчунавање дажбина на пријављену робу и званични преглед робе. Пошто пријаву робе врше сами декларанти а од ње зависи колике и које ће се дажбине на робу наплатити, то за државу постоји интерес, да се роба увек правилно и истинито пријави. Кад се то не учини, па се званичним прегледом робе констатује, да пријава није тачна, јер је на основу ње израчунато или би било израчунато мање дажбина, но што нађеца роба треба да плати, декларант је повредио државни интерес заштићен чланом 166 ЦЗ и тиме учинио кривицу.

Из овога следује, да свака неистинита пријава није кажњива, пошто је за појам дела главно, да се вређа државни интерес, неистинитом пријавом а то не мора бити код сваке нетачне пријаве. Ако декларант пријави робу на своју штету, тј. пријави робу, на коју се наплаћују веће дажбине, он је истина извршио неистиниту

¹ Нашој неистинитој пријави одговарају одредбе: § 186. 1 с и с VZG о дезраудацији, која обухвата све материјалне кривице из нашег ЦЗ. Казна је за њу: конвокација и четворострука валлата утајених дажбина; 55, e, g и h, 887.

пријаву али не и кривицу, пошто тада државни интерес није оштећен.

По својој правној природи, неистинита је пријава кривица *sui generis* и не може се сматрати као нека подврста кривица против имовине из општег права и ако је последица против правне радње оштета државне касе² ЦЗ не допушта, да се роба царини по званичној дужности, већ тражи пријаву декларанта. Пошто та пријава служи као основа наплати дажбина, то држава сматра да је њен фискални интерес повређен ако се пријава учини нетачно. Према томе суштина се ове кривице састоји у повреди дужности, да се роба тачно пријави, а отуда што се као последица овакве нетачне пријаве пријављује разлика у наплати дажбина на штету државне касе, ова се кривица чини у намери, да се избегну, проневере, утаје *државне дажбине* . Међутим сасвим би погрешно било неистиниту пријаву упоређивати са утајом из општег права,

² То што декларант неистинито пријави робу, па се отуда може појавити штета по фискалне државне интересе, може учинити, да се неистинита пријава сразли са преваром, јер се царински чиновници неистинитим изношењем ствари, доводе у заблуду а као последица те заблуде јавља се оштета државне касе у наплати прихода. Међутим погрешно је сматрати неистиниту пријаву као једну врсту преваре по томе, што оштета државне касе у случају неистините пријаве не долази као последица такве пријаве већ као последица рђавог схватања дужности код чиновника, да робу прегледају. Нена дакле никакве узрочне везе између неистините пријаве и оштећена а то је неопходно потребно за појам преваре. То мишљење заступају немачки аутори: *Kanla*, § 6; *Honemann*, 33; *Trautvetter*, § 158 4. *Lucer* (786) излази да постоји идеални стивај утаје и преваре у свима случајевима, где се царинским чиновницима чини изјава, дала је увек код наше неистините пријаве. Ово би мишљење могли применити као тачно, за нашу неистиниту пријаву само у томе случају, кад би се дажбине наплаћивале само на основу пријаве а не на основу званичног прегледа, тј. кад прегледа не би ни било.

Али, тако би требало да буде а тако није. ЦЗ сматра неистиниту пријаву као материјалну кривицу; између пријаве и оштеће постоји каузална веза и од туда по ЦЗ је могућим идеални стивај између преваре и неистините пријаве.

пошто се ова кривица у својој основи разликује од царинске кривице.¹ Ова је кривица овако називана, па се у немачком праву (Defraudation) и данас тако назива само с тога, што код ње

¹ Неразумевање ове основне црте неистините пријаве, извор је далим заблудама, које би се створиле из успоређивања царинско утаје и утаје из општег права. Тако ДС. у својој мишљењу о кредиту закона од 25 фебруара 1904. год. о овоме се питању изражава на овај начин: „По општем кривично — правним појмовима предмет утаје може бити само туђа покретна ствар а не и право на потраживање дажбина, те овај, који у декларацији не пријави какву робу или пријави мању количину или другу каквећу жели држави да ускрати њено право на накнаду царине или смања количину накнаде њених дажбина, која још није уторбена а не прилицима „противправно присвајање“ туђе — ода државне покретне ствари“. *Становиштво Велике* за 1903. год. стр. 1376. Ово је мишљење ДС. у начелу тачно, али је неуспешно, кад се тиче царинско утаје. Истина је, да право државе на потраживање дажбина не може бити предмет утаје из општег права; то нико и не спори. Али зашто и којим се „општем кривично-правним појмовима“ противи да то право не може бити предмет царинске утаје? ЦЗ никад и нагде није ставио, да право на потраживање може бити предмет опште утаје, те је овда неуспешно нападати такво наређење, које није никад постојало нити сада постоји. У самој ствари ДС. је покушао, да одреди о царинској утаји критеријум општег права а при томе је изгубио из вида, да је царинска утаја кривица са свим друге врсте и да ничег заједничког нема са општом утајом сем имена, па следствено не сме ни једне и исте елементе имати са општом утајом. Кад би опште право допуштао, да предмет утаје може бити и право на дажбине, онда царинској утаји не би било места, под условом да и друго елементе идентификујемо, пошто би тада виновника казнили већ по казненом закону и не би нам било потребно, да у ЦЗ предвиђамо наречиту кривицу као дело sui generis. Ствар је јасна. Баш зато што опште право не допушта, да предмет утаје може бити државно право на накнаду дажбина и предвиђа се царинска утаја, где се то допушта.

О истом овом предмету водила се прво жупна полемика између г. С. Р. Кукића и К. Петровића *Финансијски Преглед* за јули, август и септембар 1901 год. стр. 538—539. Г. К. Петровић је изразио мишљење, да царинска утаја не може постојати с тога, што се по принципима општег права може утајити само туђа ствар, а кад декларант подноси пријаву у декларацији, он пријављује или не тачно пријављује своју робу. Ово је основно питање око кога се водила полемика, која је на крају толико отишла у страну, да се питање о постојању царинске утаје расправљало само на основу закона, којима су разни законодавци налагали ову кривицу. Кад се расмотри мисли које је г. Петровић изнео у овој полемици види се, да г. Петровић није био упознат са општем правним принципима а с друге стране није схватио особени карактер царинског кривичног права. Тако, г. Петровић, на полемику, коју су водили г. г. Кукић и Јосифовић (ра-

декларант да би себи користио тиме, што би држави платио мање дажбина, прикрива право стање своје робе слично утаји из општег права, где се прикрива не само стање већ сама ствар.

није § 10. крив. 2) увиђа, да законодавац није знао шта је радио, кад је доносио чл. 162. закона од 1899. год. (стр. 612), на предлаже, да се тај члан у опште и не примењује! Такав пак предлог показује незнање најелементарнијих основних правних принципа. Опште је познато начело, да се један закон мора примењивати докле год постоји, без обзира на то, да ли је он јасан правичан, рационалан или илустричан. *Dura lex sed lex*. Разлози г. Петровића, да царинска утаја не може постојати по томе, што се ту не види радња на туђој ствари, исто су вредности, као и раније изнесени разлози Д. Савета. Губи се из вида, да је ЦЗ баш хтео, да установи једну нарочиту утају, сем оне утаје из КЗ. Кад би се у ЦЗ на царинску утају поставили исти они услови, који се траже по КЗ за утају онда би то био узалудан посао. Једну и исту кривицу имао би у два закона, али би за то остао позитивном држави интереси, који се хоће да заштите царинском утајом. Подељика би могла, да се види око тога питања, да ли је рационално, да се ова царинска кривица назове *царинском утајом* и да ли такав термин може да изазове забуну с тога, што у казненом законик постоји такође утаја, као са свим друге кривице. Питање није толика решати. Кад ЦЗ означае елементе кривице и назове је царинском утајом, онда никакве бојазни нема, да ће у примени закона наступити пометња. Али кад би ЦЗ казало само то, да се утаја робе на или казни том и том казном, онда обила може бити забунa, јер ће се под том утајом разумети ова из КЗ.

Г. Кукић је правично схватио да може постојати и царинска утаја као одвојена кривица од утаје у КЗ и ако није у разним интереса, који се овим двома кривицама пребају, намао оправдање за такво своје мишљење. Он искрено признаје, да на своје мишљење није могао наћи никакву основу, која би се правично дала бранити, кад вели оно: „Питање о овоме, какво је питање и ја признајем своју некомпетентност за његово потпуно расправљање. Правна теорија има баш и да расветли ту страну и да објасни однос из кога произишће, да у овом случају може бити утаја.“ (Стр. 528). Интересантно је ипак, да г. Кукић и ако је био дубљег правичног разлога разумео, да царинска утаја може постојати поред опште утаје, ипак је био у потражњу, што није остао доследан томе схватању. Он није разумео да царинска утаја ако хоће то да буде не може и не сме имати оне исте елементе, које има и општа утаја, па је од свога гледишта попустио, да би побио разлог г. Петровића и тврдио, да декларант над робом нема потпуну својину. Он вели: „Трговац који увози робу са стране, на коју се имају дажбине да плате, није потпуно сопственик робе све док, док не плати оно што на датичну робу потражује држава. Тек тада кад он плати и то он је потпуно или сопственик и владастел је, да по својој вољи с њом располаже. Да је ово тако доказ је то, што држава у овом случају, ако сопственик не може или не хтедне платити царину на увезену робу, задржава ту робу и из

У томе смислу треба разумети израз царинска утаја, пореска утаја итд.

II — Из овога следује, да су елементи неистините пријаве: а) пријава у декларацији, која се не слаже са робом, б) констатовање тог не-

не излажује своје потраживање. Строго узевши дакле, овде се пре плаћања царине, не може говорити о сопственој роби, она је по извесном праву претходно државна и тек по плаћању царинских дажбина она прелази у потпуну својину увозника. По томе кад реч о утаји на царинарници, овда је ту реч о утаји робе, која није само сопственикова но и туђа. Држимо, да би се овај однос између државе и увозника, трговца у погледу на својину робе могао врло zgodно илустровати примером штедице. Узмимо, да је једна ствар заједничка њих двојице или тројице и да она може прећи у потпуну својину једног од њих, тек онда кад се одређени део вредности те ствари исплати осталим учесницима. Ако такву ствар један прикрије или скрива на место, да се по зна где је, очигледно он ће бити утајач према оној двојици, јер је утајко и њихову ствар. Овак излагањем г. Букић је хтео доказати, да декларант нема или бар нема потпуно право својине на ствари и да према томе може извршити утају. Међутим то није било потребно доказивати. Царинска је утаја криваца са свим друге природе и на њено постојање не захтева се туђа роба. Сама пак аргументација окроз је погрешна. Декларант је једини сопственик робе а држава према њему има само једно потраживање а не стварно право, чије је извршење њој огарантовано заложним правом над робом (чл. 49 и 173 ЦЗ). Познато је пак, да заложко право не има право својине. Вредност ствари, постојањем заложног права на њој, опада, али то не утиче на питање о својини. Отуда декларант чија се роба налази у цли и над којом држава има заложно право за износ царинских дажбина може њоме располагати у смислу грађанског права. Та се роба може продати без воље државе и ако на њој постоји заложно право државе, и тога не би могао бити кад би држава била сопственик а декларант не би то био. О разлици располагања у смислу грађанског и царинског права видети раније § 5, XV. Декларант није у стању да над таквом робом врши она стварна права, за која је потребно имати ствар у детенцији (заложно право), јер детенцију над робом нема он већ има држава. Али није ни потребно назовивати да се својина на једној ствари може имати и ако се та ствар нема у детенцији.

Да се резимира. Под општом утајом се разуме: противправно присвајање туђе покретне ствари, која се налази у државној сопствености; под царинском утајом се разуме: нетачна пријава робе у декларацији услед које наступа мања издата прихода. Првом се приликом пређа туђе право својине а другом, облигативно право државе да у јавном интересу наплаћује царинске дажбине. Између себе ове две кривичне ничег заједничког нити имају нити могу имати и бесмислено је царинску утају установљавати с обзиром на утају, која се казни по општем праву пошто су правно заштићени интереси, који се овим кривичама пређају, потпуно различити.

слагања званичним прегледом и в) општећење државне касе у наплати прихода.

III — а) *Пријава* је изјава декларантова учињена написмено у декларацији, да пристаје, да му се извесна роба оцарини. ЦЗ оставља на вољу декларантима, кад ће своју робу, да оцарине. Царинске власти не царине робу по званичној дужности, већ онда, кад се декларанти сами пријаве. Једини је изузетак код царинења поштанских пакета, које поште предају царинарницама ради царинења, иначе се никад роба не царини док то декларант не захте. Пошто дакле царинење робе царински органи не врше ex officio, то је потребно да декларант нарочито изјави да хоће једну одређену робу да оцарини. Та изјава се врши подношењем декларације за царинење. Да би пријава била основ кривичне, која се сада разматра, морају се испунити ови услови: 1. пријава се мора учинити у декларацији, 2. мора бити тарифски одређена, 3. равнотласна у свима примерцима декларације и 4. неистинита.

IV. — 1. Само пријава у декларацији може бити основ неистинитој пријави. Члан 166 ЦЗ изрично поставља тај услов кад вели: „Ко у декларацији не пријави какву робу.....“ Отуда нема дела, ако се роба неистинито пријави у коме другом царинском документу: пријави, стоварници, упутници итд. Ово је с тога, што једино подношење декларације показује вољу декларанта, да му се роба оцарини; ниједан други документ не представља ту вољу. Тако, подношењем пријаве, возилац хоће да робу стави под царински надзор; стоварнице, да робу преда у царински магацин; подношењем упутнице и спроводнице, да се роба упути другој царинарници

итд. С друге стране једино се по декларацији наплаћују царинске дажбине, па пошто се неистинитом пријавом штети државна каса у наплати прихода, то се ова кривица може учинити само у декларацији.⁴

Наплаћивање царинских дажбина по ситуационом бележнику, као и царинење по поштанској декларацији ваља издвојити с тога, што ту царински орган прво прегледа робу на потом наплаћује дажбине на основу усменог захтева декларанта да му се роба оцарини. Декларант не подноси никакву пријаву јер она у овим случајевима није потребна, а кад нема никакве пријаве не може бити ни неистините пријаве. Изузетак је од тога наведен у првој примедби чл. 166 ЦЗ. За неистиниту пријаву казниће се и они путници, који на питање царинских чиновника, да ли имају што за царинење, одговоре да немају ништа, па се после прегледом њиховог пртљага нађу ствари подложне плаћању дажбина. То је једини случај кад закон узима и усмену пријаву као основу за постојање кривице. Но у томе случају може бити говора о кривици само тада, кад се роба никако не пријави а не и тада кад путник неистинито пријави само квалитет или тежину робе.

Сем тих случајева (ситуационе признанице и поштанске декларације) дело се може учинити у свима другим врстама декларација, којима се пријављује роба за царинење из иностранства. Индиферентно је дакле, да ли се таксирање робе

⁴ Ако се писаном декларацијом пријави измена (чл. 37 ЦЗ) прво се пријави сматра као да никада није ни постојала а дажбине и срачивање робе при прегледу има се извршити према измењеној пријави. *Löbe*, § 136, 6.

врши пре прегледа или после њега (код увоза у местините, чл. 91 ЦЗ, и код извозних декларација, чл. 96 ЦЗ), већ је главно то, да се пријава робе врши у декларацији, дакле написмено.⁵

V — 2. Пријава мора бити тарифски одређена. То значи, да се роба која се пријављује, може подвести под један тарифски став. Одређеност пријаве потребна је с тога што се иначе не може утврдити, да ли је државна каса оштећена у наплати прихода и да ли према томе постоји неистинита пријава.

Ово су питање нарочито декларанти узимали често као разлог за обарање осудних решења, те је оно задобило врло велику практичну важност. Пракса пак царинских власти а нарочито ЦС⁶ узима, да је пријава тарифски одређена, кад су у њој означене све особине робе, према којима се роба подводи под различите тарифске ставове. На пример, тарифски је одређена пријава ова: 100 Кгр. глатке памучне тканине, која у м² има 60 — 120 грама а у см² у потки и основи има 50 — 80 жица, — јер се тада може да одреди, да се та тканина царини по бр. 277, 2, 6 ОЦТ. са 210 динара од 100 Кгр. Напротив пријава не би била одређена, кад би се означило број жица или само тежина, пошто се тада не би могао одредити тарифски став. Ствар је јасна, ако су у питању они елементи, који чине суштину једног тарифског става; али је

⁵ Са таквом писаном пријавом ЦЗ (чл. 166 прим. 1) изједначава и негачку усмену пријаву путника, да у пртљагу немају ствари подложне царинским дажбинама. Та се усмена пријава може учинити у погледу потпуно неопређене робе а не и у погледу погрешне тежине и квалитета.

⁶ Тако ОЦС. ЦЈг 12577, 906, Пријава је одређена кад садржи све елементе, који су потребни да се може доћи под један тарифски став. ..."

теже питање, кад се не означе они елементи, по којима се наплаћују додаци на основну стопу царине. На пример: пријави се 100 Кгр. ултрамарина, који се може увозити и за продају на крупно и у судовима за продају на ситно, када плаћа у смислу треће примедбе после бр. 243 ОЦТ допунску царину од 20 динара. Кад се у пријави ништа не вели о томе, да ли је он удешен за продају на ситно или за детаљну продају, да ли се може рећи, да је пријава непотпуна. Пракса ЦС са овим умесно презумира код такве пријаве, да не постоји разлог за наплату допунске царине, а кад се прегледом нађе роба, која треба да плати тај додатак, онда постоји неистинита пријава. То је правилно. Чим се пријављена роба може подвести под један тарифски став, пријава је одређена. Наплата додатка се не претпоставља, већ кад се она жели, мора се у пријави нарочито означити; не значи ли се пак, прорачун се врши по основној стопи а декларант је извршио кривицу. Кад би се пак захтевало, да се претпостављају они елементи, на основу којих се наплаћују додаци онда би пријава робе била одређена само тада, кад би се означило, да нема ни једног од елемента за допунску царину. А то је нелогично, јер узима као правило оно што тарифа сматра као изузетак? Као правило се дакле мора поставити ово:

⁷ Призира ради, да изаседо симо ово. Пријава која би гласила 100 Кгр. глатке памучне тканине, тежине до 60 гр. у м² и преко 80 жига у см², не би била тарифски одређена. А да би она то била, морала би да гласи овако: 100 Кгр. глатке памучне тканине, тежине до 60 гр. у м² и преко 80 жига у см² — андукова, небелеана, неперсонана, нештампана, неперсервизирана, недесинована, неброшена, незелена у тави, без везе са ситном, без везе са жигама од пламентних метала, неперсонана белим или минералним материјалом; незелена и незелена са златним жигама неворубљене итд. итд. без својих ових особености, на основу којих би по ОЦТ плаћала још који додатак поред основне стопе царине.

особености на основу којих се наплаћују допунске царине, никад се не претпостављају, ако се изрично у пријави не означе.

Кад декларант поднесе декларацију са непотпуном пријавом, дужност је царинског органа, који прима декларације (чл. 33 ЦЗ), да такву декларацију врати са примедбом у чему се састоји неодређеност пријаве. Ако се пак декларација са непотпуном пријавом прими у рад а званичним прегледом открије, да се она не слаже са робом, нема кривице а надлежни чиновник, мора дисциплински, одговорати, што није вршио тачно прописе ЦЗ.⁸

VI — 3. Декларација се увек подноси у дупликату или у још више примерака. Један од тих примерака као уникат задржава царинарница за свој архив а друга се предаје декларанту, као доказ да је платио царинске дажбине. Сви примерци декларације морају бити потпуно једногласни. Ако пријава у њима није равногласна, онда ће се по уникату израчунати једна сума дажбина а по дупликату друга, која ће бити од прве већа или мања. Кад се пак изврши преглед робе, онда се роба може slagати са пријавом у једном примерку декларације а не и са пријавом у другој декларацији или се нађена роба неће slagати ни са једном пријавом. У првом случају немамо никаквог критеријума на основу кога

⁸ Тако и у аустријском прасу Wolf 53. „Aus dem Grunde der Mangelhaftigkeit einer Erklärung kann eine Bestrafung nicht eintreten sondern die Erklärung ist bei einem wesentlichen Mangel als zur Beamtshandlung ungenügend zurückzuweisen, im Falle eines unwesentlichen Mangels, entsprechend zu ergänzen.“ *Contra: Trautvetter* § 136. 11 уопште да може постојати неистинита пријава а ако се пријави само „Farbenerde“ а царинска тарифа прави разлику између rothe, grüne und gelbe Farbenerde, које не плаћају царину и gebrannte Farbenerde, која плаћа царину.

ћемо оцењивати истинитост пријаве, па с тога се мора кривац ослободити одговорности јер нема дела. У другом случају немогуће је израчунати казну, јер се не зна који ће се примерак узети као исправан. Са тих разлога нема дела, ако примерци декларације нису једногласни.

Међутим са овим не треба отићи у другу крајност. Нема дела само тада, кад се неслагање примерака односи на оне делове пријаве, који утичу на појам дела а не и на оне, који нису ни од какве важности за постојање дела. Тако, несаслаѕност пријаве учиниће, да не постоји неистинита пријава ако се у једном примерку декларације пријави деснинована а у другом глатка тканина, па се прегледом пађе деснинована тканина. Напротив несаслаѕност примерака неће утицати на појам дела, ако декларант у једном примерку стави један а у другом примерку други датум на декларацији; или у једном примерку стави памучна глатка тканина а у другом: тканина памучна глатка и т. д.⁹

⁹ Тако: ОПС, Ц № 14 828, 904; 9966, 906 Contra: РДС, № 8825, 906. ДС своје мишљење заснива на чл. 37. ЦЗ, по коме треба да се прати декларација, која није саслаѕна у уништу и у дуванкату. То је тачно. Али је погрешно отуда извести, да нема кривице, кад се таква декларација прими у рад и поред тога што се њени примерци не слажу. ЦЗ је наредно само то, да се таква декларација не прима у рад али није решно и питање: шта ће бити са привоцом, ако би била учињена у таквој декларацији. Изгледа, да је немогуће из одредбе чл. 37 ЦЗ, извести и онај закључак којим ДС брани своје мишљење. Зашто да се декларант ослобођава кривице која је несумњиво учињена и то туђом (државном чиновнику) грешком? Пракса ЦС више одговара и закону и самој природи ствари. Кад би се пак мишљење Д. Савета усвојило, онда би одредбе о неистинитој пријави постале изузорне. Треба само знати са каквом брзином царински чиновници морају да примају а таксирају декларације, па да се увиди колико злоупотребама отвара пут схватање Д. Савета. Довољно је да декларант учини несаслаѕну изјаву и код најнезнатијег домаг пријављивача, који царински чиновници у брзини рада не ће приметити па да увек избегне казну. Да би се томе стадо на пут, царински би чиновници морали најважније да упоређују примерке декларација а тада би се морао повећати само због тога број царинског

VII — Пријава мора да садржи ово:

1. Број, бруто и нето (по премери или по одбитку законите даре) тежину, марку, нумеру и облик паковања колета у којима се роба налази.
2. Тарифско наименовање робе и
3. Изјаву декларантову да му се роба царини по општој или по уговорној тарифи.

Несаслаѕност свију ових изјава у појединим примерцима декларације учиниће, да не постоји дело само тада, кад су ти елементи од важности за појам дела.

Декларација мора бити написана читко и јасно (чл. 37. ЦЗ.) Тако исто не сме бити радирана, јер је декларација јавна исправа и као таква служи за доказ о постојању неистините пријаве. Кад је пак један део пријаве радиран, може се поставити питање: да ли није то намерно учињено, да би се декларанту створила кривица или да би се декларант ослободио кривичне одговорности. Али дело не ће постајати само тада, кад је радирањем уништен један од оних састојака пријаве, који је од важности за појам кривице.

VIII—4. Пријава мора бити неистинита. Неистинитост пријаве састоји се у томе, што се пријава не слаже са робом, која се жели оцаринити поднесеном декларацијом. Нетачност пријаве може бити од више врста. У главном се могу десити два случаја: или се нека роба никако не пријави или се не пријави тачно. У првом случају постоји утаја, која је до закона

особа, или би се водео морао издати. Довољно би било да се тако важно ради на београдским царинарницама само поделу дана на да трговци буду врло много оштећени плаћањем декларације услед одуговлачења васаа. Схватање Д. Савета није је разложно, нити има вред собом интересе државне службе и саобраћаја.

од 25 фебруара 1904. године представљала дело *sui generis*; а у другом је случају неистинита пријава у ужем смислу.¹⁰

а) Утаја може постојати само у погледу једне врсте робе која се налази у колету, које је пријављено за царинење. Утајена је роба само она, која није пријављена а налази се у колету, које је пријављено за царинење. Потребно је, дакле, да је пријављено једно колето разноврсне робе а да извесна роба из тог колета није

¹⁰ И у једном и другом случају имамо неистиниту пријаву тежине или квалитета робе. Питање се дакле, може поставити, да ли може бити неистинита пријава и нап тих случајева нар. кад се роба царина *ad valorem*? Несумњиво је да тада постоји неистинита пријава и ако закон тај случај није изрично предвидео. У чл. 166. ЦЗ. говори се у опште кад декларант неистинито пријави ову основицу по којој се врши царинење. Та се основица састоји у највише случајева у тежини и квалитету робе али по некад она може бити изражена и у вредности робе. Неистинита пријава вредности робе мора се узети као услов за кривичну, јер се може дажио достављају царинским органима она ванта на основу којих се дажбине наплаћују. Логично није пожељно принципа, изнесеног у чл. 166. ЦЗ. захтева да се и овај случај подведе под неистиниту пријаву. Међутим питање може бити сумњиво по томе, што ЦЗ. не предвиђа изрично неистачу пријаву вредности робе, те се може уметати да ће се декларант у томе случају казнити путем аналогije, која није допуштена у кривичном праву. Мишљење за казну заступил ЦС. ЦЗ. 28416, 906; и тешкема и-ци 1592, 906 Тешкоћа настала и даље кад се пређе на питање: како ће се и које надлежав, да утврди да ли је вредност неистинито пријављена? На овакв начин да су царински органи, који врше преглед једино надлежни да оцењују вредности робе. Рачун ни у којем случају не треба кривити као доказ о вредности. Тако исто не треба доуштати ни оцењивање вредности од стране неке комисије у којој не би били сами царински органи. Слична одредба у прилогу Г и старом трговачком уговору са Аустријом Угарском најбоље су на пракси показале, колико су такве комисије опасне и по државне интересе а често и по интересе самог декларанта. Питање о начину доказивања праве вредности пријављене робе важе снажно у област царинског кривичног поступка, но у материјално право, па се с тога онде налаже са сани површно. VZ6 (§ 93) даје право царинским властима, да куне робу по ову цену, коју је декларант пријавио са % нишка или да путем вештака утврде праву вредност. Ако се тим начином нађе, да је вредност робе већа или од 10% пријављене вредности, декларант се казни ванзаконском јом колоније царине. *Löbe*, § 136, 15. Слична одредба о праву државе да окупи робу постоји и у француском праву *Delandree*, 234.

пријављена. Стога се не сматра као утаја, кад декларант не пријави за царинење неко колето, које се такође налази у царинском магацину, јер декларант може поједина колета пријавити за царинење кад хоће али мора сву робу из једног колета пријавити, кад хоће да оцарини само једну врсту робе¹¹.

б) Неистинита пријава у ужем смислу може бити различита с погледом на то, који се елеменат пријаве нетачно пријављује.

1 На првом месту може се погрешно пријавити тежина робе. То је најобичнији и најлакши начин неистините пријаве. Од важности је само назначење бруто тежине и нето по примеру робе. Ако је декларант погрешно означио нето тежину с тога што је погрешно узео проценат даре или погрешно израчунао нето тежину по одбитку даре, неће постојати неистинита пријава, пошто су царински чиновници сами по закону дужни израчунати дару и нето тежину по одбитку даре, те су према томе позвани, да одмах виде, да је пријава неистинита. Није потребно да се то констатује тек прегледом робе.¹² Некада може постојати неис-

¹¹ На пример, декларант има у магацину две бале памука и један сандук вуне и свилене тканине. Он може свако колето да пријави за царинење кад хоће и одвојено једно од другог. Али кад хоће да оцарини сандук у коме је свилена тканина он мора пријавити и вумену тканину иначе је учинио утају.

¹² На пример, декларант пријави два сандука шећера у бруто тежини 102 Кгр. и одбије на име даре по 15% 15,300 Кгр. те тако пријави за царинење нето тежину 86,700 Кгр. Царински су чиновници дужни, да увиде погрешку декларантову. Они сами морају израчунати дару по 12% 12,340 Кгр. и на нето тежину од 89,760 Кгр. израчунати дажбине. У томе случају нема неистините пријаве, пошто није потребан преглед робе, на да се увиди погрешност пријаве. Тај ће случај наступити и онда кад се погрешно пријави нето тежина иша и у опште тачности за наплату трошарино а поднесе се уверење о пореклу или рачун из кога се може видети, да је пријава нето тежине погрешна.

тинита пријава тежине и ако је и бруто и нето тежина робе тачно пријављена. То ће бити онда, кад се погрешно пријави облик паковања колета (место сандука бала итд), а од начина паковања зависи проценат даре и нето тежина. У томе случају постоји идеални стипај између неистините пријаве и кривице из чл. 177. ЦЗ, и кривац ће бити кажњен само за неистиниту пријаву.¹³

2. Неистинита пријава квалитета робе наступа тада, кад се пријави роба, која се царини по нижем тарифском ставу но роба, која се прегледом нађе. Да ли се прегледом нађена роба има да царини по нижем или вишем ставу, не сме се одређивати само по пријави већ и по тарифи, по којој се има царинити. Тако, да се може десити, да постоји неистинита пријава и ако се прегледом нађе роба горег квалитета. На пример: декларант пријави једну робу, да се царини по уговорној тарифи; прегледом се пак нађе друга роба горег квалитета, али која није предвиђена и у уговорној тарифи, те се мора царинити по оној тарифи, чији је став већи но

Тако је и у аустријском праву, ако је неистинита пријава нето тежине последица само заблуде о одбијању даре на непосредне завоје. *Wolf*, 55. На против кривица постоји тада, кад је бруто тежина тачно а нето тежина погрешно пријављена а то није у случају одбијања даре за непосредне завоје. § 291. **6StG**.

У аустријском се праву неистинита пријава тежине ако је роба удикована казни тек тада кад разлика између пријављене и нађене тежине износи више од 10%, пријављене тежине. *Wolf*, 55.

Тако исто и **VZB** (§§ 39 3-о и 66, 4-о и 81, 3-о) не казни декларанта ако је пријавио већу тежину до 10%, или 20%, *Löbe*, § 136, 16. Исту одредбу има и **BGZ** (55, h), где се тражи разлика у тежини најмање 5%.

У Француској разлика мора бити 5% код метала а 10% код остале робе, иначе нема кривице *Pallain*, 669.

¹³ Тако ОЦС. ЦМ 26998, 906. (доцније § 20, III, 66), тако и у аустријском праву и ако се тамо погрешка у пријави броја и начина удикована колета казни као неистинита пријава. *Wolf*, 55

за пријављену робу по уговорној тарифи и ако је роба горег квалитета. С тога за појам неистините пријаве није потребно и то, да се прегледом нађе роба бољег тарифског квалитета, но је довољно да се роба само не слаже са пријавом.

Неистинита пријава тежине робе утиче на наплату свију царинских дажбина а нетачна пријава квалитета робе само на наплату царине и трошарине а од споредних такса само калдрмарине (и то само у случају, ако се примењује ОЦТ чл. 23, 3, ЗОЦТ).

IX — 6) **Преглед робе**. Да би се утврдило, да ли је пријава у декларацији тачна, врши се званични преглед робе. Овај акт нема за циљ само то, да послужи као несумњив доказ о постајању кривице, већ је у исто време елеменат самог дела. Из тога следује, да не би било неистините пријаве, ако не би било прегледа робе, па ма каквим несумњивим доказима било доказано постојање дела.¹⁴ ЦЗ је у томе питању изричан и не оставља маха никаквој сумњи. Чл. 166. гласи: „Ко у декларацији не пријави какву робу..... па се прегледом извршеним по чл. 40 и 41 овог закона то открије....“ Преглед робе је један моменат у ономе низу радњи, које представљају експедицију робе и као такав он је неопходно потребан и за појам кривице, која се врши пријавом робе за царинење.

Преглед може бити двојак: један који се врши пошто се декларација прими и други који

¹⁴ Тако ОЦС. ЦМ 20841, 903, који је понитивно решење ВЦ М 13553, 903. Декларант је у овом случају кажњен за неистиниту пријаву робе не на основу закључка после званичног прегледа, већ на основу угада робе, који су у или задржати са неких других разлога.

се предузима у изванредним приликама, кад се посумња у тачност првог прегледа. Разлика је између та два прегледа у томе што први преглед мора постојати, без њега се царинска експедиција не може извршити; док се поновни преглед по правилу не предузима већ по изузетку, кад се посумња у тачност редовног прегледа. Сем тога редовни се преглед врши увек над робом у царинском магацину или истоваришту а ванредни преглед и кад се роба изнесе из царинског магацина или истоваришта а све докле, док се не увесе у приватно стовариште увозника (чл. 66. ЦЗ.) И за један и за други важе исти услови у погледу формалности.

X — За преглед робе, који се за разлику од оног прегледа, што га врши сам декларант пре подношења декларације, назива *званични преглед*, ЦЗ је прописао ове услове: одређеност чиновника, који могу вршити преглед; присуство оба чиновника; присуство декларанта и непрекидност прегледа.

1. Преглед робе могу извршити само они царински чиновници, којима је декларација упућена у рад. То су увек један ревизор и један цариник. Последица је тога ово: ако преглед изврше други чиновници, не сматра се да је преглед извршен а тада декларант по чл. 38 ЦЗ има право на замену декларације и тиме добија могућност да избегне казну за неистиниту пријаву, ако је има. Који су пак чиновници одређени, да раде на једној декларацији, то се види из саме декларације. У случају потребе, та се лица могу измјенити само на онај начин на који су и одређена.

Код поновног прегледа, који се сматра као изузетак, док први преглед мора увек постојати

власт која наређује преглед, а то је увек сама царинарница, у исто време одређује и чиновнике, који ће га извршити (чл. 66 ЦЗ). То могу бити они исти чиновници, који су и први преглед вршили а могу бити и други, што увек и бива.

2. Преглед се састоји у томе, што се роба упоређује са пријавом у декларацији у свима оним појединостима које она садржи.¹⁵ Чиновници морају прегледати ону робу, коју им декларант покаже и ако се облик паковања, марка и нумера може бити не слажу са пријавом. Ако пак нађу какво неслагање дужни су то констатовати записником.

Прегледу морају присуствовати оба царинска чиновника. И ако то ЦЗ не каже изрично ипак се то мора извести из одредаба чл. 40-43 у којима је реч о прегледу. Ту се свуда говори о „царинским посленицима“, те се отуда изводи, да преглед робе морају извршити оба царинска посленика једновремено. Последица је тога од врло велике практичне важности: преглед није извршен, ако оба царинска чиновника нису *једновремено* прегледала робу.¹⁶

¹⁵ Тако *Delandre* 223.

¹⁶ Практика царинских власти није стала у решавању овог питања. Мишљење у тексту астула ЦЗ (ОЦС, ЦМ 8706, 906.) међутим било је случајно, да где оно питање не решавају тако. ВЦС, № 4283, 906.; преглед постоји и ако оба царинска чиновника нису једновремено присуствовали прегледу робе. РМФ, ЦМ 15834, 901 наређено је ипак, да преглед робе морају одређени чиновници заједнички т. ј. истовремено извршити; али по мишљењу ВЦС, тиме није у исто време решено и питање о неважности прегледа ако се та наредба не изврши. Преглед робе постоји, јер је несумњиво доказано, да је роба нетачно пријављена а чиновници могу само дисциплински одговорити за невршење наредбе. „...ЦЗ није ни где одредио, шта ће бити са прегледом, ако га је извршио само један од царинских чиновника? Да ли ће такав преглед вредети или ће се сматрати, као да га није ни било? Цда сматра, да преглед ипак важи и ако је робу прегледао само један од одређених чиновника с тога, што закон никде није

3 — Присуство декларанта је потребно на првом месту с тога, што декларант мора показати колета, које је за царинење пријавио а после и за то, да послужи као гаранција, да чиновници не учине никакву неправилност приликом прегледа. Присуство декларанта је од тако велике важности да нема пуноважног прегледа без њега.¹⁷ То важи и за ванредни преглед. Декларант не мора сам лично присуствовати прегледу већ се преглед може извршити и у присуству ма кога његовог помоћника или заступника, који мора бити за то овлашћен.

4. — Преглед који је започет не сме се прекинути. Ако декларант пошто је преглед започет, оде пре но што је преглед свршен, царински су чиновници дужни одмах о томе известити царинарницу, која ће ако има још чиновника, одредити једног од њих, да присуствује прегледу. Ако пак царинарница нема више чиновника преглед ће довршити они чиновници који су га и отпочели и ако је декларант отишао са прегледа. Одређивање трећег чиновника није обавезно већ факултативно; али се царинарница о одласку декларанта са прегледа у сваком случају мора известити. У томе случају одсутност декларанта неће утицати на важност прегледа. Из тога не треба извести закључак да царинарница може у сваком случају одредити и трећег чиновника поред двојице ра-

ставно супротно наређење. Независно од тога питања о важности прегледа, кад га изврши само један чиновник појављује се питање о кривци оног чиновника, који је преглед сам извршио, односно и онога, који није присуствовао прегледу...² Ови су пак разлози неумесни. Кад се већ за који правни преглед захтева као услов и једновремено присуство оба чиновника, онда је логично даље навести да нема пуноважног прегледа, ако тај услов не буде испуњен.

¹⁷ Сагласно с текстом: ОПС, II № 8729, 902; ВПС, № 938, 902, Delandre, 230.

није одређених и да на тај начин избегне законску одредбу чл. 40 ЦЗ по којој декларант мора присуствовати прегледу.

Царинарница може одредити једног чиновника, који ће при прегледу заступати интерес декларанта, само у томе случају, кад је преглед отпочет у присуству декларанта, па овај напусти преглед.

Преглед се може извршити само кад декларант тражи. Царинске власти не могу узимати на одговор декларанта, што не ће да приступи прегледу; али му могу робу изложити продаји, ако јој је протекао рок лежања (чл. 128. ЦЗ.)

XI — *Циљ прегледа* се састоји у испитивању истинитости пријаве. Кад се изврши преглед, могу наступити ове две могућности: или се роба потпуно слаже са пријавом или се роба у нечем не слаже са пријавом. Ако је пријава тачна, чиновници то својим потписом утврђују на декларацији, коју предају благајнику ради наплате. Ако се пак пријава ма у чему не слаже са робом, то постоји неистинита пријава а дужност је царинских чиновника да неслагање пријаве са робом утврде записником (чл. 41 ЦЗ). Записник мора потписати и декларант или његов пуномоћник, који је присуствовао прегледу. Но непотписивање записника неће овоме одузети важност ако декларант неће да се потпише а присуствовао је прегледу.

Записник је исправа, ком се доказује постојање једног факта. Но све оно што је у записнику стављено, не мора бити и истинито, па с тога се мора допустити декларанту, да може обарати факта изнесена у записнику. Даље развијање ове материје налази на терен царин-

ског кривичног поступка. Овде се пак мора констатовати само то, да се неслагање робе са пријавом може доказивати једино записником и ничим више. Отуда постајање записника као и вршење прегледа спада у сам појам кривице, те без записника као и без прегледа не само да нема доказа о кривици, већ нема ни ње.

ХП — 8) **Оштећења државне касе.** — Није довољно само то да се пријава у декларацији не слаже са робом, већ је за појам дела неистините пријаве потребно да роба прегледом нађена плаћа више царинских дажбина, но пријављена роба. Тај елемент ове кривичне чини, да се оштећа државне касе сматра као утаја дажбина.¹⁸

Под оштећењем државне касе разуме се такво неслагање пријаве за робом, по коме се на нађену робу има да плати више на име дажбина но што би се наплатило по пријави. Самим тим, што је роба неистинито пријављена држава није још оштећена али је учињен покушај за то, а он се казни као свршено дело.¹⁹

¹⁸ Тако *Wolf*: „Auch sind nicht alle Unrichtigkeiten in Warenerklärungen strafbar. Straffrei sind im allgemeinen eine, welche auf das Ausmass der Abgabe weder direkt noch indirekt von Einfluss sein können.“ S. 54. Али не само, да се казни као кривичарене она пријава, која је учињена на штету државне касе, већ се казни и она, која је учињена на штету самог декларанта. Истина не као кривичарене већ као нестур (§§ 280 и 286, *GStG*), *Schillernstein* 682. Међутим те пријаве не могу бити никакво кажњиве по ЦЗ, а тако исто ни по § 136, *VZG* нису кажњиве, јер се тако, као и у чл. 166 ЦЗ, тражи за којим принципом оштећење. *Löbe*, § 36, 12. Тако и *Delandré*, 233: мора постојати разлика у наплати дажбина. Исто тако *Betz*, 55, d („Wer eine Waare unrichtig deklariert und dadurch den Zollbetrag verkürzt“) и h („Wer eine Gewichtsangabe macht, die um mehr als 5%, niedrig ist und dadurch den Zollbetrag verkürzt“).

¹⁹ Пракса царинских власти неко се време колебаа, да кривично оштећење као услов за појам дела (н. *Топчарић*): Како да се казни неистиниту пријаву робе у сместивним декларацијама, Архив за правне и друштвене науке, II, 1, 65). Међутим сада као и у неким случајевима раније, несумњиво се захтева овај услов. Тако ОПС,

Закон не прави разлику у томе, какве су дажбине доведене у питање. Међутим други став чл. 166. ЦЗ може понекад да изазове забуну у томе, да ли постоји оштећење државне касе. Тај став гласи: „Ова се казна неће изрицати, ако дажбине на такву робу, не рачунајући споредне таксе, не би изнеле више од једног динара, него ће се у том случају наплаћивати само редовне дажбине према нађеном стању прегледом.“ Питање дакле, да ли постоји оштећење државне касе решава се афирмативно или негативно према томе, да ли роба, која је прегледом нађена а која није пријављена или је погрешно пријављена плаћа на име царине и других дажбина сем споредних такса више или мање од једног динара. Потребно је дакле, за појам оштећења ово двоје: а) да нађена роба плаћа на име царинских дажбина више но пријављена роба (први став чл. 166 ЦЗ) и б) да нађена роба плаћа најмање један динар на име царинских дажбина изузимајући споредне таксе (други став члан 166 ЦЗ).

Пракса царинских власти, не тумачи тако други став чл. 166. Она под једним динаром дажбина, које пријављена роба има да плати

ЦНб 17961, 906: погластар се не може казнити по чл. 166 ЦЗ кад на пријављену робу не плати царину а нађе се роба бољег квалитета, али на коју такође не плаћа царину. ВЦС, № 19874, 906 * * * * * Овде не може бити казне, пошто је за постојање дела по чл. 166 ЦЗ потребно, да се државна каса оштети више од једног динара: царином, тропаричном или монополском таксом, чега у овом случају нема, јер се по сместивним декларацијама не плаћају * * * * * ОПС, ЦН 8166, 902: „... што је друштво по чл. 9, дате му повластито ослобођено плаћања царине и осталих такса како при увозу глас-папира тако и шмиргла на платну, те по томе и ако је у место шмиргла пријављен глас-папир, да не може бити казне.“ У истоку смислу: ОПС, ЦМ 320, 904: 19874, 906; ВЦС, № 18095, 906; 975, 907. Супротно овим одлукама и мишљењу у тексту: ОПС, ЦМ 11221, 906; ВЦС, № 8186, 902; 8379, 906; ВЦСТ, № 1361, 906.

разуме равницу у дажбинама између пријављене и нађене робе. Пракса је у овоме тумачењу једнодушна. Међутим код тога се тумачења може појавити спорно питање у томе, како треба разумети законско наређење о изузимању споредних такса. С тога, да би се ствар јасније представила морају се правити ове хипотезе.

а) Разлика у прорачуну царине или других дажбина (трошарине, монополске таксе и т. д.) не износи један динар, али кад се тој разлици дода и разлика у прорачуну споредних такса, разлика прелази један динар. У томе случају нема оштећења државне касе, па ни кривице, јер закон изрично наређује, да споредне таксе не могу утицати на оштећење осталих дажбина. Мало је теже питање, ако је разлика у царини или другим дажбинама мања од једног динара, али разлика у наплати споредних такса самих за себе износи више од једног динара. Ни тада нема оштећења, па ни кривице, с тога што се тражи, да држава буде оштећена у царини преко једног динара а индиферентна је ствар, да ли постоји и колика је диференција и у наплати споредних такса.

б) Разлика у наплати царине или других дажбина не постоји али постоји разлика у наплати споредних такса и она износи више од једног динара. То је питање компликованије. Но ни овде се не може узети, да постоји оштећење. То излази као последица оног односа између разлике у наплати царине и споредних такса, који је утврђен у другом ставу чл. 166. ЦЗ. Закон не сматра да постоји оштећење, кад је каса државна оштећена у наплати царине са мање од једног динара. Тим пре не постоји оштећење кад државна каса није оштећена у наплати ца-

рине ни у колико па макар постојало оштећење у погледу споредних такса и преко једног динара. Ово није ни у каквој несагласности са последњом реченицом првог става чл. 166. ЦЗ, али је свакојако потребно једно објашњење. Тако у првом ставу се вели: „... казниће се наплатом петогубих дажбина на такву робу (царине, трошарине, обртне порезе *споредне таксе* и др.) ...“ Из овога следује, да и разлика у наплати споредних такса улази у прорачун казне. Но кад се то доведе у везу са напред реченим, излази, да споредне таксе саме за себе не могу служити као основ за оштећење, али кад су у вези са осталим дажбинама (царином и т. д.) онда оштећење постоји и у погледу њих, чим разлика у царини и др. износи више од једног динара. На пример разлика у царини је 50 динара, у споредним таксама 5 динара, онда је државна каса оштећена са 55 динара и та ће сума, по схватању праксе, бити основа прорачуну казне; али ако би постојала разлика само у споредним таксама и она износи 5 динара не постоји оштећење државне касе.³⁰

Као што је раније речено тумачење царинских власти, по коме се питање о оштећењу расправља не према царини, коју нађена роба има да плати, већ према разлици дажбина, не оснива се на законском тексту. Закон вели: „... Ова се казна неће наплаћивати, ако *дажбина на такву робу* ... не би изнеле више од једног динара ...“ Ова је редакција толико јасна, да апсолутно никако не допушта друго тумачење, до оно изнето раније. С тога је погрешно ра-

³⁰ Тако и ОЦС, ЦМ 36664, 906, ВЦС, М 19874, 906: неистинита пријава тежине не може бити основ казни, кад су у питању само споредне таксе и ако диференција износи више од једног динара.

зумети под „дажбинама на такву робу“ разлику у дажбинама између пријављене и нађене робе. Супротно је мишљење основано на пракси која је важила пре последњег закона од 1904. године. Тако чл. 164. зак. од 1899 године гласио је: *„Ако би утајом или неистинитом пријавом државна каса била оштећена царином до једног динара, неће се поступати по чл. 162 и 163“* То је управо онако, како данас царинске власти тумаче други став чл. 166 ЦЗ. Међутим чл. 164 зак. од 1899 године укинут је и замењен другим ставом чл. 166. ЦЗ., који се, као што је то лако уверити се, битно разликује од ранијег закона.

Из овога следује, да неистините пријаве као кривице не може бити ни код једне експедиције, где се наплаћују само споредне таксе, а такве су експедиције: провозне, увоз у смештине, упућивање робе другој царинарници на царинење, експедиције повластичара, који нису ослобођени само средних такса и увоз—извоз.²¹

XIII — Кад се једном истом декларацијом пријави за царинење више врсти робе или из једног или из више колета, пријава сваке поједине врсте чини целину за себе и није ни у каквој вези са пријавама осталих врста робе. Из тога следује закључак, усвојен у другој примедби чл. 166. ЦЗ, да оштећење услед неистините пријаве једне врсте не може бити доведено у питање фактом што је декларант у другој пријави поступио на своју сопствену штету. Из моти-

²¹ У аустријском праву тада може бити декларант кажњен за исту повлаком казни од 4—100 кр., Wolf 56. У француском праву са неистинитом пријавом увоза у смештине (entrepôt fictif et entrepôt réel) поступа се као у опште са неистинитом пријавом робе. *Palais, № 2633.*

ва поднетих уз предлог закона од 25. фебруара 1904. године види се, да је ову законску одредбу диктовала жеља, да се избегну могуће злоупотребе пријавом друге врсте робе на штету декларанта.²²

И заиста декларанти би могли увек избећи евентуалну одговорност за неистиниту пријаву на тај начин, што би другу врсту робе пријавили на своју штету. Они тиме ништа не стављају на коцку. Ако се неистинита пријава открије, онда неће бити оштећена државна каса, јер ће ту оштету покрити више наплаћене дажбине на другој пријави, те тако неће бити дела. А ако чиновницима приликом прегледа измакне из вида, да се роба не слаже са пријавом, декларант ће оштетити државну касу а више плаћене дажбине на другој пријави примиће натраг.

²² *Стенографске Белешке* за 1903. год. стр. 1163.; мотив за измену чл. 166 ЦЗ. Тако и § 293 (in fine) *StSG* и француско право *Delandrie, 233.*

§ 12. Казна за неистиниту пријаву

I — Казна за неистиниту пријаву је само новчана и износи петоструку наплату оних дажбина чија је наплата неистинитом пријавом доведена у питање. Ако закон прави разлику између дажбина код питања, да ли постоји општећење државне касе, он не поступа тако и код казне. Чим је утврђено, да постоји општећење државне касе, одмах се за основ казне узимају и споредне таксе, по себи се разуме ако су и оне доведене у питање, и ако према ранијем објашњењу (§11, XII) оне не утичу на питање о општећењу.¹

II — Прорачун казне врши се по оној тарифи, по којој се царини она роба, која је нађена а то ће се питање расправљати по општим прописима, који о томе важе. Ако се пријављена роба царини по уговорној тарифи с тога,

¹ **6StG**, § 283 разије које су код нас квалификоване као неистинита пријава назива кријумчарењем (Schleichhandel) и казни их: а) вредношћу робе, ако је утајена или неистинито пријављена роба, којој је унос забрањен, б) наплатом једних дажбина, ако је потпуно непријављена или пријављена као роба која не плаћа царину, роба која плаћа царину, и в) разликом дажбина у осталим случајевима неистините пријаве (§ 284 **6StG**).

Француско право различито казни неистиниту пријаву робе у декларацији. Ако се пријава мањег технич. казна је четворострука наплата утајених дажбина. Погрешна пријава квалитета казни се конвенционалном и новчаном казном од 100 frs или само том новчаном казном без конвенционалне, према томе, да ли утајене дажбине износе или не 12 frs *Pallain*, № 2619, 2612-2.

862 (56) казни неистиниту пријаву новчаном казном до двадесетоструке наплате утајених дажбина.

што је декларант добио право на то, онда ће се и нађена роба царинити по уговорној тарифи ако је она предвиђена у којој уговорној тарифи. Напротив нађена роба мора се царинити по општој тарифи, ако није предвиђена ни у једној уговорној тарифи или ако декларант нема право на примену уговорне тарифе.

III — Прорачун казне врши се на основу оних царинских дажбина, које плаћа прегледом нађена роба а која није у декларацији пријављена или је погрешно пријављена. Први став чл. 166 ЦЗ. гласи: „...казниће се наплатом петогубих дажбина на *таку робу*...“ Дакле без обзира на то, колика је разлика у дажбинама између нађене и пријављене робе, по себи се разуме, ако по напред реченом, постоји у опште општећење, основа прорачуна су дажбине, које нађена роба плаћа а не разлика у дажбинама између нађене и пријављене робе. Тако, ако је декларант пријавио робу, на коју треба да се наплати на име царинских дажбина 100 динара па се прегледом нађе роба, која подлежи плаћању дажбина у 150 динара, онда казна није 250 већ 750 динара. Међутим пракса не тумачи овако ову законску одредбу. На основу РМФ, ЦМ 7277, 1894, за основ прорачуна казне узима се разлика између дажбина, које плаћају нађена и пријављена роба. Да се иза овакав распис могло се наћи разлога у другој тачки § 110 закона од 1893. године. Тај параграф гласи: „Ко у декларацији утаји или неистинито пријави робу на коју се царинске дажбине плаћају *казниће се наплатом четири пута* царинских дажбина...“ Ту се ништа не говори о томе шта ће бити основа прорачуну, те је према томе Министар потпуно могао објаснити, да ће се казна

рачунати на основу разлике у дажбинама, што у неколико и одговора самоме појму неистините пријаве (доцније § 16, IX).² Али ствар се изменила, кад је ступио на снагу закон од 1899. године, који није допуштао такво тумачење. Члан 162, тога закона гласи: „Ко декларацијом не пријави неку робу или је пријавио мању количину... казниће се исплатом петогубих дажбина, које се при царинским исплатују на ту робу,“ а члан 163 истог закона вели: „Ко декларацијом пријави једну каквоју робе, па се пре гледом нађе друга... казниће се исплатом четири пута односних дажбина на нађену робу.“ Као што се види ови чланови не допуштају друго тумачење до то, да се за основу казне морају узети оне дажбине, које има да плати нађена роба. Тим самим, што је закон од 1899. године ово питање решио на овај начин, укинут је и распис ЦМ 7277, 904, који је до тога закона још и могао имати неку законску подлогу. Закон

² Међутим сумњиво је и то, да ли је Министар могао платити такво објашњење. Закон од 1903. године буги а ранији закони, који су ово питање решили нису га решили у смислу расписа, већ на против у смислу одрицања данашњег закона. Тако закон од 1863. год. у своје § 110 вели: „Ко у декларацији... платиће четири пута ђуручине за сваку зајаву или несаравно пријављену ствар.“ А § 119 закона од 1879. год. још је јаснији кад вели: „... Платиће за казну четири пута онолико ђуручине или четири пута онолико трошарине и регалног данка, колико би имао да плати на прикривену каквоју осина, кад би је истинито пријавио био или колико би поред редовне пријаве имао да плати на онај део осина, који би се претеклом од стране ђуруха преко крајављене количине, као прикривен казео.“ Несумњиво је дакле, да се пре закона од 1893. године, казна морала рачунати не на разлику између дажбина, које плаћа пријављена и нађена роба, већ на суму дажбина, које плаћа нађена роба. Кад пак закон од 1893. године то питање није изрично решио ни у једном ни у другом смислу, онда се потпуно могло то тумачење учинати у духу ранијих закона, пошто се јасно види, да је законодавац однојно то питање о казни од сразмере са угајеним дажбинама и ако, као што је то у тексту речено, и као што ће се то доцније објаснити, такво је мишљење у супротности са основним схватањем неистините пријаве као материјалне кривиче.

пак од 1904. године поновио је оно исто што је речено у чл. 162 и 163. закона од 1899. године, те по томе примени расписа ЦМ 7277, 94, ни данас нема места, као ни после закона од 1899 год.

Па овакву погрешну примену закона, царинске је власти могла да наведе и сличност између питања о оштећењу и питања о величини казне. Међутим између те две ствари постоји битна разлика. Оштећење долази као у-слов, да би постојало дело. То је један део *corpus-a delicti* неистините пријаве; ако нема оштећења нема ни дела. Да ли пак постоји оштећење види се по томе, да ли нађена роба плаћа на име царине или других дажбина, сем споредних такса више или мање од једног динара. Ако дажбине износе преко једног динара, постоји оштећење без обзира на то колико је оно.

Износ тих дажбина онда је од индиферентног значаја за питање о оштећењу али не и за питање о казни. Што су веће те дажбине то је и казна већа. Једно дакле утиче на појам дела а друго на величину казне. Па како је закон од 1899. године у своје члану 164. за критеријум код оштећења узео разлику у дажбинама, то су царинске власти, поступајући по томе критеријуму и после закона од 1904. године, усвојиле то исто мерило и код парачунавања казне. Међутим као што је раније (§ 11, XII) наведено, данашњи закон оштећење рачуна према износу дажбина, које плаћа нађена роба те би царинске власти требале да казну рачунају према нађеној роби и онда, кад би идентификовале оштећење са прорачуном за казну.

Сматра се за потребно, да се овде нарочито нагласи, да ће се доцније (§ 16) изнети, да ли је оваква законска одредба умесна или не и у колико је то случај са праксом царинских власти. За сада се само излаже оно што у закону стоји и што се мора вршити, без обзира на то, да ли је то правилно или не.

IV — Ни минимум ни максимум казне није предвиђен. Но минимум се може посредним путем израчунати. Тако, кад нема оштећења онде где нађена роба не плаћа на име царинских дажбина царине и других дажбина више од једног динара, онда се може рећи, да је минимум казне за неистиниту пријаву пет динара.

Максимум није ничим одређен. Казна може износити и стотине хиљада динара.

V — За поопштравање казне не постоје никакви основи. У пројекту закона од 1904. године, који је Министар Финансија поднео Народној Скупштини, био је предвиђен поврат за неистиниту пријаву. Члан 168 гласио је: „У поновљеном случају и сваком даљем поврату *кривице из чл. 166*, учинилац...“ Тај је члан тако и усвојен на првом читању. Али на другом читању против те редакције се са разлогом напало, те је поврат за неистиниту пријаву изостао из чл. 168. на начин, који не може подлежати сумњи („... изузев кривице из чл. 166.“).⁴

VI — Казна се новчана ни у којем случају не може претворити у затвор, те је према томе новчана казна једина, којом се може каз-

⁴ *Стенографске Белешке* за 1904. год., стр. 1545. Тако исто V26 (§ 143) недокучи поврат за вознице, и наследите, кад учине дезерудацију по § 136, 1-о свд (дела која одговарају нашој неистинитој пријави), ако су на кривцу наведени погрешним документима примљеним од стране комитента. B92 (56) увек у поврату удаја казну.

нити виновник за неистиниту пријаву. Одредба § 110, т. 2. закона од 1863. године, по којој се новчана казна могла заменити затвором, не дужим од године, ни краћим од три дана, изгубила је важности ступањем на снагу закона од 1899. године. Данас пак може бити питање о томе, како ће се наплатити новчана казна. Пошто ово питање спада у делокруг кривичног поступка, то ће се о њему овде само површно говорити. По чл. 173 и 174. ЦЗ царинске власти имају два начина, да наплате новчану казну. Као залога за новчану казну њима служи на првом месту оспорена роба а за њом и сва друга роба декларатива која се налази у царинским магацинима. Ако се казна не може измирити ни продајом све те робе, онда према другом ставу чл. 174. ЦЗ наступа намрење из осталог имања осуђеног. Тада се може продати и више од трећине имања јер чл. 174 не ставља никакво ограничење. Новчана се казна ни у којем случају не може заменити затвором у случају немогућности плаћања. Сумњиво је пак питање: да ли се при продаји мора оставити виновнику оно што му § 471. зак. о грађан. суд. поступку гарантује, да му се неће продати за приватан дуг; или се виновнику неће признати та повластица? Друго је решење правилније.

Све ово важи не само за неистиниту пријаву већ и за све остале царинске кривице, сем кријумчарења.

§ 13. Квалификована неистинита пријава.

I. — I. **Историјски развитак.** Ово је једна од оних царинских кривица, које су створене најдоцније. Пре закона од 1904. године о квалификованој неистинитој пријави ни у једном царинском закону није било на реч, и ако она по важности својој треба да занима законодавца толико исто ако не и више од кријумчарења. Опасност по државне интересе, која се овом кривицом ствара, а која је често пута већа но и код самог кријумчарења, учинила је, да се правна природа ове кривице погрешно разуме. По пројекту а и по закону од 1904. год. ова се кривица сматра као један особито тежак случај неистините пријаве, управо као неистинита пријава под отежавним околностима.¹ Међутим Државни Савет је био мишљења, да особита опасност од ове кривице треба кривицу да преобрати у кријумчарење. Он у своме мишљењу у законски пројект вели ово: „...У бурадима «андуцима» и базама постављати двојуба данца или стране и међу њима прикривати робу, да би се избегло плаћање царине, сматра се за тежу и дрскију кривицу и најлакши начин за извршавање кријумчарења, па је као такву треба законом огласити и казнити...“² Међутим такво гледиште није правилно. Ако се ова кривица сматра као много тежа но неистинита пријава онда је треба строжије казнити, што је закон и учинио. Квалификовати је пак као кријумчарење нема смисла о тога што она сем своје тежине, нема никакве друге везе са кријумчарењем а кривице се групишу не по својој тежини већ по унутрашњој сличности, по својој правној природи. С тога гледишта пошавши мора се признати,

¹ Слично томе VZG, § 144, 1-о ову кривицу сматра као утају под отежавним околностима и казни се повећава за половину. *Havenstien. S. 150.*

² *Стенографске Белешке* за 1903. год., стр. 1376.

да је ЦЗ имао права кад је ову кривицу сматрао само као једну врсту неистините пријаве са којом она има велике сличности, а не као једну врсту кријумчарења, са којим по својој правној природи није ни у чему сродна.

II — 2. **Битна обележја.** Елементи квалификоване неистините пријаве не разликују се много од елемената обичне неистините пријаве. За појам ове кривице тражи се све оно што и за појам неистините пријаве с тим додатком, што се за ову кривицу тражи, да роба није никако пријављена а да се прегледом мора наћи у скривеним местима колета. Према томе елементи су ове кривице ови: пријава колета у декларацији, особито скривање непријављене робе у колету, констатоване кривице званичним прегледом и општење државне касе (чл. 167. ЦЗ).

III — 1. **Пријава у декларацији.** Као и код неистините пријаве тако и овде, појам кривице претпоставља подношење декларације за увозно царинење. Све оно што је раније (§ 11, III—X) речено о пријави код неистините пријаве, важи и за ову кривицу. Декларацијом мора бити пријављено бар једно колето робе за царинење. Неистинитост пријаве овде се састоји у томе, што нека врста робе није никако пријављена у декларацији. Последица је тога факт, да ове кривице нема код колета, у коме се налази једноставна роба.

2. **Особито скривање** непријављене робе састоји се у томе, што се роба, која није у декларацији пријављена, налази у скривеним местима колета. Закон не допушта, да се различито тумачи то особито скривање. Он набраја случајеве, кад постоји скривање. Тако, сматра се да је роба особита скривена, кад пријављена колета.

имају двогуба дна, стране или у опште тајна или скривена места у којима се роба налази. Та роба, која се налази скривена у тим местима колета мора бити непријављена у декларацији. Ако је она пријављена или нетачно у погледу тежине или квалитета, тада може бити говора само о неистинитој пријави из чл. 166. ЦЗ а не и о овом делу. Али да би било кривице из чл. 167. ЦЗ, потребно је, да је то колето у коме се налази скривена роба пријављено са другом робом, која се у њему налази.

3. Све ово мора бити, као и код неистините пријаве, утврђено званичним прегледом од стране одређених царинских чиновника. Правила изнесена раније о прегледу робе, важе потпуно и овде. Преглед могу вршити само одређени царински чиновници а у присуству декларанта. Тако исто кривица се може утврдити и поновним прегледом и ако чл. 66 ЦЗ, који о томе говори, не помиње то изрично.

4. *Оштећење* државне касе код ове кривице састоји се као и код неистините пријаве, где се роба никако не пријави, у оним дажбинама, које скривена роба има да плати. Ако та скривена роба нема да плати никакве дажбине, онда нема оштећења на ни дела. Закон је пак овде строжији но код обичне неистините пријаве само у томе што не познаје никакав минимум оштећења. Док код обичне неистините пријаве постоји оштећење тек тада кад, поред тога што постоји диференција у дажбинама између нађене и пријављене робе, дажбине сем споредних такса на нађену робу износе више од једног динара, докле ЦЗ за квалификовану неистиниту пријаву не тражи и овај услов. Чим роба нађена у скривеним местима колета подлежи плаћању ма којих

дажбина, одмах постоји оштећење државне касе, па и кривица.

III — 3. **Казна.** За квалификовану неистиниту пријаву је увек новчана казна и конфискација.

Новчана казна је одређена пропорционално и износи десетоструку наплату оних дажбина, које плаћа роба скривена у колету. Пошто дело може постојати само онда, кад се скривена роба у декларацији никако не пријави а не и онда кад се она само погрешно пријави, то за прорачун казне служе оне дажбине; које би роба платила да је роба пријављена. Прорачун се врши или по општој или по уговорној тарифи као и код обичне неистините пријаве, на основу општих прописа, који о томе важе. Ова је кривица извршена под отежавним околностима, ако је увоз скривене робе забрањен. Тада се наплаћује на име казне двадасет-петоструке дажбине на нађену робу. То је највећа пропорција, по којој је ЦЗ, одредио да се израчунава казна.

IV — Поред новчане казне ова се кривица казни увек још и конфискацијом. Први став чл. 167 гласи: „... и поред тога конфисковати сва роба, која се налази у дотичном колету.“ Из ове законске одредбе следује, да се конфискација мора односити не само на ту робу, која је скривена у колету а није пријављена, већ и на осталу робу, која се налази у томе колету. Приликом претресања законског пројекта члана 167, један је посланик у Народној Скупштини устао, али је Скупштина примила овај члан онако како је предложен.¹

¹ *Стенографске Белешке* за 1903 год. стр. 1389. Посавник, В. Марковић: „Рђава редакција овога члана ово је, што се овде каже, да ће се конфисковати сва роба и она која је прикривена и она

V — Казна се код ове кривице може по-
оштрити у случају поврата. О овој врсти поврата,
који има за последицу изрицање новчане казне
од 20—500 динара (чл. 168 ЦЗ.) говорено је
раније. Сада се напомиње само то, да се ова
кривица и кријумчарење сматрају као кривице
исте врсте.

која је пријављена. Ја мисли да треба констатовати само ону робу,
која је прикривена а не и ону робу, која није прикривена, јер она
не може бити никакo предмет конвенције.“ На ово је Министар
Финансија г. Д-р. Л. Пау одговорио: „Онда се сматра да је та
роба, која је пријављена и којој је дозвљен увоз, послужила само
као средство, да се она прикривена роба увезе и онда се обично
узима и оно што је послужило као средство и то је сасвим право.“

§ 14. Кривице сличне неистинитој пријави.

I ОДСЕК

Промена провозне робе.

I — 1. **Историјски развитак.** Ону кривицу називамо
још у закону од 1850 године. Законодавац је дакле брао
увидео, колика опасност прети државним интересима
отуда, што возници могу провозну робу непредати или
наменити, али није одмах успео и да правилно оцени и
одвоји све случајеве у којима возилац може повредити
државне интересе, па да их према њиховој правној при-
роди груписа. Тако по § 42 закона од 1850 године, во-
зилац се казни двогубом наплатом дажбина, ако про-
возну робу никако не преда, или је преда промењену.
Међутим није тешко увидети, да ова два случаја нису
једнаки по својој важности и правној природи. Кад во-
зилац никако не преда робу а не докаже, да је она у
путу упропашћена, онда се претпоставља да је роба
ушла у слободан промет а тиме је повредио онај ин-
терес државни, да никаква страна роба не сме да уђе
у слободан промет пре но што се плате царинске даж-
бине. Напротив, кад се провозна роба само промени,
државна каса може бити оштећена у наплати царинских
дажбина, само на ону разлику између робе, коју је тре-
бало пријавити за извоз и оне робе, која се пријављује
за извоз. Јасно је према томе, да непредавање робе тре-
ба казнити као кријумчарење а промену робе као не-
истиниту пријаву или још блажије. Закон од 1850 године
и један и други случај квалификује као особено дело,
по важности мање од неистините пријаве.

II — Решење од 19 јуна 1860 године ВЖ 1599,
још је даље отишло у овом погледу, јер је промену про-
возне робе казнило као кријумчарење по § 121; а закон
од 1863. године у своме § 32. парично је изједначио ове
кривице и непредају робе и промену робе. По томе за-

кону и једна и друга кривича казни се двадесетоструком наплатом увозних царинских дажбина на непредату или промењену робу.

III — Правилним је путем пошао тек закон од 1899. године. Он је направио разлику између тога, да ли је роба пуштена у слободан промет или је само промењена, па је таку кривицу казнио по чл. 118 ЦЗ дво-струком наплатом овију оних дажбина, које по општој тарифи плаћа најскупије таксирана роба из дотичне групе а промену робе казнио је по чл. 166. четвороструком наплатом дажбина.

Закон од 1904. године задржао је и даље одредбу чл. 166 закона од 1899. године али је отишао даље, код питања квалификовања пуштања провозне робе у слободан промет. Пошто је у т. б. чл. 145 означао као кријумчарење самовласно располагање у опште робом, која подлежи царинском надзору, то се непредаја провозне робе од сада сматра као кријумчарење а одредба другог става чл. 121. тим самим има се сматрати да је укинута.

IV. — 2 **Битна обележја**. Сличност ове кривиче са неистинитом пријавом показује се најбоље у овим елементима, који су потребни за појам дела. Као и код неистините пријаве, тако и овде кривича се састоји у томе, што се провозна роба, која се пријављује за извоз не слаже са оним документом, који је прати. Оштећење државне касе, које може наступити отуда, што се у земљи задржава роба бољег квалитета или веће тежине по роба, која се извози, служи као разлог постојању ове кривиче. Државни интерес, који је на тај начин оштећен, заштићен је тиме, што држава овакву радњу казни.

Елементи су ове кривиче: експедирање робе за провоз, промена робе за време провоза, неслагање робе са провозним документом и констатовање тога неслагања и најпосле, оштећење државне касе.

V — а) *Експедирање робе за провоз*. Према чл. 112 ЦЗ. роба се за провоз може експедирати пропратницом или декларацијом. Пропратницом робу провозе жељезничка дирекција и поште а приватна лица морају подносити декларације за провоз. Кад се изврши експедиција роба се предаје декларанту, да је провезе кроз државну територију и пријави за извоз једној одређеној царинарници. Кад робу провозе сами декларанти, онда се морају депоновати дажбине, које та роба плаћа при увозу у земљу, па кад се роба извезе, декларанту се те дажбине враћају. Ако пак робу провози пошта или државна железница, као и онда кад приватна лица предају жељезници робу ради провоза, увозне се дажбине не наплаћују. За појам дела није од важности факт, да ли је виновник положио дажбине приликом вршења провозне експедиције, али је то од важности за казну.

VI — б) *Промена робе* састоји се у томе, што декларант предаје извозној царинарници другу робу а не ону, коју је експедирао за провоз. Да ли је роба промењена или не, види се по томе, да ли се роба, која се пријављује ради извоза слаже или не са документом, који је прати (декларацијом или пропратницом). У томе погледу сматра се као неоспорно, да је виновник заиста онакву робу примио за провоз, како је она декларисана у спроводном документу, те према томе декларант може некада да одговара за ову кривицу и ако није робу променио. Чим возилац прими робу са документом, ради провоза, претпоставља се, да је заиста промењена она роба, која је декларисана у документу и ако је можда ту декларант учинио неистиниту пријаву робе.

Радња се код ове кривнице састоји у томе, што се за извоз пријављује друга роба. Свршена је тада, кад се роба прегледа пре извоза. Што се тиче тога прегледа у ЦЗ о томе нема никаквих одредаба. Међутим из самих општих ваређења, која је ЦЗ поставно о провозу, изводи се, да за тај преглед не морају важити све оне одредбе, које важе за преглед код неистините пријаве. Члан 108 ЦЗ, који о овоме говори гласи овако: „Кад провозна роба стигне код одређене излазне царинарнице, онда ће се колета и комади робе пребројати, испитаће се јесу ли печати и олова у исправном стању и слажу ли се са декларацијом или пропратницом, па ако се нађе, да је све исправно, извоз ће се робе извршити у присуству царинског чиновника.“ Овде се говори о двома стварима: о прегледу робе т. ј. о срањивању робе са провозним документом и о извозу робе. Извозу робе може присуствовати само један царински чиновник, па се с тога може узети, да и преглед робе може извршити само један чиновник. На овакво мишљење даје нам право и чл. 170 ЦЗ, који не говори ништа о томе да се кривица мора констатовати прегледом. Кад би то било речено у чл. 170, као што је то учињено у чл. 166, онда би за овај преглед морали усвојити сва она правила, која су изнесена код прегледа из чл. 166. Међутим изгледа, да закон у овом случају чини изузетак.

VII — Као што постоји необорива претпоставка, да је возилац добио за провоз онакву робу, каква је у провозном документу означена, тако исто стоји необорива претпоставка, да роба није промењена чим се нађе, да се бројеви колета слажу са назначењем у документу а царински су печати и олова неповређени. Тек

тада, кад је повређен царински затвор наступа појединачно упоређење робе са документом. Ако се тада нађе, да је роба у путу промењена, декларант је у реалном стицају кривица из чл. 170 и 178 ЦЗ.

Промена робе може бити двојака: роба се може не слагати са документом у тежини и у квалитету.

VIII — в) *Оштећење државне касе* код ове кривнице састоји се у томе, што се место робе пријављене за провоз извози роба, која плаћа мање царинских дажбина. Члан 170, који говори о овој кривници не предвиђа и оштећење, као један битни елемент кривнице, али из саме природе ствари излази, да без овог оштећења не може бити кривнице. Могу се десити три случаја са провозном робом:

аа) возилац је тако променно робу, да место робе, коју је добио за провоз пријави робу истог и квантитета и квалитета (разуме се тарифског);

бб) возилац је оставио у земљи провозну робу а место ње пријавио за извоз робу, која плаћа више на име увозних царинских дажбина, на пример: добио за провоз 1000 кгр. шећера, а он пријави за извоз 2000 кгр. шећера или добио за провоз 100 кгр. глатке памучне тканине а пријави за извоз 100 кгр. десниране памучне тканине; и

вв) возилац је оставио у земљи робу, а место ње пријавио је за извоз робу, која плаћа на име царинских дажбина мање но роба примљена за провоз, на пример: возилац је добио за провоз 100 кгр. памучне десниране тканине а он пријави за извоз 100 кгр. памуч-

не глатке тканине; или добио za провоз 2000-кгр. шећера а пријави за извоз 1000 кгр. шећера.

Као и код кријумчарења провозне робе и код неистините пријаве, тако и овде радњом виновниковом врећа се интерес, који држава има у томе да се стравна роба не уноси у слободан промет без наплаћивања царинских дажбина. Тај је интерес у ствари само последица система царинског законодавства, које жели да олакша конкуренцију домаћој радности на тај начин што наплаћује царинске дажбине на робу страног порекла, кад се хоће, да се она пусти у слободан промет; — поред тога да државној каси приходе. Кад возилац робу коју је добио за провоз тако промени да за извоз пријави робу истог или квалитета или већег квантитета, онда домаћа радност тиме није ни у колико оштећена. Тиме што возилац оставља у земљи 100 кгр. страног шећера пријављује за извоз 150 кгр српског шећера, српској индустрији није ни у колико отежана конкуренција. Напротив, кад се извози већа количина поступа се баш сходно њеним интересима а кад се извози цела количина такав је поступак од индиферентне важности за домаћу индустрију а у исто време и за фискус.

Остаје дакле као једини случај промене, који треба да се казни а то је кад се за извоз пријави роба мање тежине или горег квалитета. То је једина прилика, где се променом робе могу да оштете интереси домаће радности и државне касе. Није ни за фискус ни за домаћу индустрију повољно кад се за провоз пријављује израђевина па се место ње извози сировина. За фискус не с тога, што прерађевина улази у слободан промет без плаћања царинских дажби-

на, пошто оне и ако су наплаћене при увозу сировине ипак наносе мање но при увозу прерађевине. А за домаћу индустрију оваква промена није повољна с обзиром на оно правило из економије, да се богатство једне земље састоји у извозу прерађевине а у увозу сировине. Са тог разлога под променом провозне робе као царинском кривицом, можемо разумети само такву промену, где се пријављује за извоз роба, која на име увозних дажбина плаћа више но роба, коју је возилац примио за провоз.¹⁾

Као што се види постоји велика разлика између оштећења код неистините пријаве и код ове кривице. Код неистините пријаве оштећење постоји, кад се прегледом вађе роба, која плаћа више на име царинских дажбина но она, која је пријављена а код ове кривице оштећење се састоји у томе, што се прегледом налази роба, која плаћа на име царинских дажбина мање, но она која је возиоцу дата ради провоза.

Питање, да ли постоји оштећење решава се на основу износа оних дажбина, које при увозу има да плате: роба која је пријављена за провоз и роба која се пријављује за извоз. Разлика између тих двеју сума показује за колико би државна каса била оштећена да кривица није откривена. У погледу величине оштећења ЦЗ није поставио никаква ограничења ни код минимума ни код максимума. Противправност

¹⁾ Тако **6st6**, § 360 прави ову разлику: роба није никако предата, преда се друга роба, која плаћа мању отову царине и преда се исти квалитет или мање количина. У тим случајевима возилац се казни за такав иступ (кријумчарење). Међутим она остала неслагана робе са провозним документом, каине се такође као истули **6st6** §360, 2-оу леаи са § 380), *Schifferwein* 682. **VZ6** квалификује ову радњу као контрабанду или деауауацију према томе, да ли је увоз робе забрањен или допуштен, извршену код отежаним околностима а казну зато повећана за поазину (§ 144, 2-о). **B6Z** 55 f.

кривице поништена је, ако је роба добила мању тежину услед елементарних случајева.²

IX — 3. **Казна** за ову кривицу је само новчана и то двојака: четворострука наплата дажбина и губитак положених дажбина при увозу.

Код прорачуна четвороструке казне може се појавити спорно питање: које ће царинске дажбине служити као основа прорачуну? Закон вели: „...казниће се четвороструким дажбинама на промењену робу...“ По овоме изгледа да ће основа прорачуна бити дажбине, које при увозу има да плати роба која се пријављује за извоз, јер је то „промењена роба“. Међутим такво мишљење и ако има ту добру страну, што се довољно оснива за законски текст, апсолутно се никако не може примити, јер доводи до резултата, који се не могу акцентирати без повреде државних интереса, који се овом казном желе да заштите. Тако ако се казна рачуна према роби која се пријављује за провоз, нема никакве сразмере између казне и државних интереса, који су угрожени. На против, што је државни интерес више угрожен то је казна мања. Један пример ће то најбоље показати. Возилац је примио за провоз 10.000 (један вагон) шећера; у место те робе, он пријави за извоз само 100 кгр. Сад по мишљењу које би се тачно ослањало на законски текст, казна би се рачунала према дажбинама које плаћају пријављених 100 кгр. шећера. Да је пак возилац пријавио за извоз 1000 кгр. шећера, казна би била десет пута већа но у првом случају и ако је у првом случају државна каса десет пута више оштећена.

² У аустријском праву не постоји кривица а ко је: а) разлика мања од 10%; б) ако се роба осушила и тиме изгубила од тежине и в) ако је недостатак у тежини производне природе. Wolf, 78.

Мора се признати, да тако исто није циљусходно ни друго мишљење, по коме би се казна рачунала према роби примљеној за провоз, али о томе ће бити доцније речи (§16). Сада пак кад између два мишљења, од којих није ни једно правилно, има да се чини избор, мора се усвојити оно, које је и ако саобразно закону ипак мање погрешно.

X — Прорачун казне врши се по ЗОЦТ (чл. 172 ЦЗ) као на робу која се увози.

XI — Поред те новчане казне виновник може бити кажњен и губитком оних дажбина, које је положио при увозу, робе, као гаранцију, да ће робу заиста извести. Пошто се ове дажбине полажу само тада кад се роба провози сувим али не железницом или поштом (чл. 118 ЦЗ), то се овом казном не кажњавају сви виновници.

II ОДСЕК

Промена условно експедоване робе

XII — 1. **Историјски развитак.** Ова је кривица постојала још у закону од 1863 године (§62), с том разликом од данашње кривице, што је по закону од 1863 год. могла постојати само у случају промене стоке условно увезене а казна је била четворострука наплата дажбина. Од 1863. године ова је кривица остала непромењена док законом од 1899 године (чл. 171) није добила облик у коме се данас налази.

XIII — 2. **Битна обележја.** Царински закон допушта да се роба увезе или извезе с тим, да се после једног одређеног времена извезе или увезе. Тако експедована роба зове се условно увезена или извезена. Условно експедована назива се зато што повраћај царинских дажбина, зависи од враћања робе. При увозу робе, која се увози условно од декларанта се наплаћују све царинске дажбине као да се роба не увози погодбено. Али те се дажбине враћају кад декларант ту робу у одређеном року извезе из земље. Исто се тако поступа и код условног извоза робе, али ту се условна експедиција најчешће врши не за то да се не би платиле царинске дажбине при извозу, пошто извозна роба по правилу не плаћа царину, већ с тога да се не би платиле увозне дажбине, кад се роба враћа у земљу. Да би се знало тачно, која је роба условно увезена или извезена и која према томе има да се извезе, односно увезе, царинарнице

на робу стављају царинска обележја: олова или жигове. Некада пак није ни то потребно, већ је довољно, да се несумњиво утврди квалитет и квантитет робе.³

Кад се изврши таква условна експедиција онда је државни интерес, да се заиста врати она иста роба, која је погодбено извезена или увезена у противном је учињена кривица из чл. 171. ЦЗ. Да би пак то наступило, морају се испунити ови услови: роба мора бити погодбено експедована, за повратак се мора пријавити друга роба и отуда мора бити штете по државне интересе.

XIV — а) **Погодбена експедиција.** Да би се извршила кривица из чл. 171. ЦЗ потребно је да се претходно роба погодбено увезе или извезе. Закон не прави разлику између те две врсте већ допушта да се кривица може извршити и после условне извозне експедиције. Тако исто није ни од какве важности за појам кривице, каква се роба условно експедује. Закон од 1899. год. укинута је оно ограничење из § 62. закона од 1863. године, по коме се ова кривица могла извршити само код условне експедиције стоке.

XV — б) **Мењање робе** састоји се у томе што се за повратак пријављује друга роба, не она која је условно експедована. Као и код провоза робе тако и овде неоторива је претпоставка да роба није измењена ако се број колета марке и нумере слажу са наименовањем у декларацији, којом је извршена условна експедиција а царинска обележја, ако су у опште стављена, нису повређена. Али није и обратно. Ако су царин-

³ Тако РМФ, ЦЗ 10749-202: не треба да се обележавају жигом или оловом: корпе сандуци, кад се условно увозе.

ска обележја повређена не мора бити и роба измењена. Тада у сваком случају постоји кривица из чл. 178 ЦЗ али не мора бити и кривица из чл. 171 ЦЗ.

Истина је, да чл. 76 ЦЗ наређује, да се мора примити као необорива претпоставка да је роба измењена чим су царинска обележја повређена, али свакако да то наређење не може оспорити тачност напред изнесеног мишљења. Тај члан гласи: „Истоветност робе доказује се једино стављеним жигом, печатом или оловом, где тога нема, не може бити ни враћања дажбина *нити ће се други докази примати.*“ Из овог следује, да је повреда царинских обележја увек необориви доказ да је роба промењена само у колико се тиче услова за повраћај царинских дажбина а не и у погледу појма кривице из чл. 171. ЦЗ. Царински Закон тражи за повраћај дажбина код условних експедиција поред осталих и тај услов, да је враћена ова иста роба која је погодбено експедована (чл. 74 ЦЗ). Следиствено, кад тај услов није испуњен, тада нема ни повраћаја. А да ли је роба истоветна, то се одређује само по томе, да ли су повређена царинска обележја, тако да се у ствари роба и не прегледа посебице, већ се прегледају само царинска обележја. Код кривице из чл. 171. ЦЗ није главно питање о повреди царинских обележја већ о промени робе, па се с тога може узети, да некада нема промене и ако постоји повреда обележја.

Да је роба измењена утврђује се званичним прегледом робе, кад се она декларацијом пријави за повратак. У чл. 99. ЦЗ говори се о подношењу те декларације код условног извоза, па се изрично вели, да ће се тачност увозне

декларације прегледом утврдити. Тако исто чл., 74 ЦЗ, који говори о условном увозу наређује да се приликом извоза робе, изврши формално царинење. Из тих одредаба, даје се извести закључак, да за преглед робе, која се пријављује за повратак важе све оне одредбе, које у опште важе за преглед, а које су изнесене код неистините пријаве (§ 11, IX).

XVI — в) *Оштећење државне касе* састоји се у томе што се пријављивањем за повратак друге робе а не оне, која је условно експедована, покушава, да се увезе или извезе нека друга роба без плаћања царинских дажбина. Како су државни интереси, који се овом кривицом вређају код условног извоза и условног увоза различни, то ће се сваки случај посебице разматрати.

а) Роба је условно увезена, па се промењена пријављује за извоз. У томе случају као и код провоза робе (чл. 14, VIII) постоји оштећење кад роба пријављена за извоз плаћа мање на име царинских дажбина, но, роба, која је условно увезена. Кад роба, која се пријављује за извоз плаћа на име увозних царинских дажбина исту суму, као и роба погодбено увезена, нема оштећења и ако је роба промењена. Тако исто нема оштећења ни онда, кад роба пријављена за извоз плаћа више на име дажбина, но увезена роба. Једини изузетак од тога је случај, кад је условно увезена роба, која по ОЦТ при извозу плаћа царину па се извози већа количина но што је увезена; Или кад увезена роба не плаћа извозу царину а роба, која се пријављује за извоз плаћа извозну царину.

б) Роба је условно извезена, па се промењена пријављује за увоз. У томе случају постоји оштећење чим роба пријављена за увоз

плаћа више на име увозних царинских дажбина, но роба која је условно извезена. Изузетак је од тога случај, кад роба при извозу плаћа царину а при увозу не плаћа.

XVII. — 3. **Казна.** Као што је раније наглашено условне се експедиције врше у циљу, да се не плате царинске дажбине при повратку робе. Кад се пак за повратак пријави друга роба а не она која је погодбено експедована учињена је кривица и декларант онда мора платити дажбине при повратку робе а поред тога се казни и петоструком наплатом тих дажбина. Казна се израчунава на ону робу, која се пријављује за повратак а дажбине се рачунају по ЗОЦТ (чл. 172 ЦЗ). Повратак робе услов је за повраћај оних дажбина, које је декларант депоновао приликом вршења условне експедиције. Ако декларант никако не врати условно експедовану робу није учињена никаква кривица и ако декларанту пропадају депоноване дажбине. С тога се не може рећи, да је одузимање тих дажбина нека казна (раније § 5, прим. 22). Тако исто ваља одвојено од питања о кривци и казни решавати и питање о парцијалном повраћају дажбина. Ако би сопственик само неки део увезене робе извезао, вратиће му се дажбине само на тај део (чл. 75. ЦЗ). Овај део дажбина који се не враћа није казна већ редовне царинске дажбине, које се уносе у државну касу као редовни приход.

§ 15. Задопнење предаје робе.

I — 1. **Историјски развитак.** Задопнење предаје робе казни се тек по закону од 1899. године. Пре тога било је кажњиво само задопнење предаје провозне робе (§ 40 закона од 1868. године.)

II — 2. **Битна обележја.** По ЦЗ, возилац може робу пошто је за њу поднео пријаву упутити *упутницом* (чл. 13 ЦЗ) другој царинарници. Ако је пак возилац поднео и стоварницу и робу стоварно у царински магацин, он то може учинити декларацијом (чл. 80 ЦЗ). У томе случају дупликат декларације шаље се упутној царинарници а трипикат заједно са робом предаје се возиоцу ради отправања упутној царинарници. Кад возилац прими робу са трипикатом декларације он је дужан да је преда упутној царинарници у року, који му полазна царинарница одреди. При томе он може учинити ово: а) предати робу на време, то је редован случај; б) променити робу и предати је на време, у томе случају нема никакве кривичне одговорности јер ЦЗ казни промену само провозне робе (чл. 170); могло би бити речи о кријумчарењу из т. 6. чл. 145; в) не предати робу никако, тада је извршено кријумчарење из т. 6. чл. 145. и г) предати робу али после рока који је зато одређен од полазне царинарнице; у томе случају постоји кривица из чл. 81аЦЗ.¹

¹ Слично овоме има:

а) код провоза: аа) некредаја робе — кријумчарење из т. 6 чл. 145; бб) предаја променене робе — кривица из чл. 170 (раније

III — Елементи, који сачињавају кривницу из чл. 81. ЦЗ, и без којих она не може постојати јесу: а) претходно извршена експедиција из чл. 80 ЦЗ, б) предаја робе упутној царинарници и в) протицање рока, који је одређен за предају.⁴

IV — а) *Вршење експедиције* из чл. 80 ЦЗ састоји се у томе што декларант подноси декларацију за отправљање робе другој царинарници. По тој декларацији се врши преглед робе која се обележава царинским обележјима а наплаћују се само споредне таксе (чл. 149 до 158 ЦЗ). Роба се потом са триплицатом декларације предаје возиоцу ради отправљања. Само роба тако експедована може бити предмет кривце из чл. 81 ЦЗ.

V — б) *Предаја* робе упутној царинарници врши се триплицатом декларације, која се у овоме случају сматра за пријаву (чл. 154 царинског поступка) а потом се упутној царинарници подноси стоварница, којој следује декларација за увозно царинење. Предаја роба је бит-

§ 14; 1 — XI) и на) предаја после одређеног рока — нема кривичне одговорности (чл. 120 ЦЗ).

б) код отправљања робе другој цли за царинење упутниом бчл. 13 ЦЗ); за) неврдаја робе — кривичарино из т. б. чл. 145; (б) предаја променене робе — нема кривичне одговорности, пошто чл. 170 говори само о промени *ароволне* робе; и за) предаја после рока не може никад створити кривницу возиоцу с тога што се код отправљања робе упутниом не одређује рок до кога се роба мора кредити, те с тога не може ни бити говора о задоцнењу предаје.

⁴ Пракса царинских власти овој кривци даје сасвим други значај, тиме шта возиоца по чл. 81. ЦЗ казни само онда кад робу *никако* не преда а не и онда кад је возилац само задоцнио са предајом робе тј. кад је робу *истина* предао али после одређеног му рока. Овакво схватање и ако је сагласно са правном природом ове кривце ипак је противно ЦЗ, који неврдају сматра за кривичарење. О томе доцније § 16, X.

ни елемент кривце. Ако се роба не преда тада постоји располагање т. б. чл. 145 ЦЗ.

VI — в) *Протицање рока* састоји се у томе што возилац предаје робу после оног рока, који је полазна царинарница одредила. Члан 80 in fine гласи: „Возилац је одговоран за тако примљену робу и обвезан да је у остављеном року преда упутној царинарници. Рок за који се ова роба има предати упутној царинарници, одређује полазна царинарница.“ По чл. 144 царинског поступка, тај рок не може бити дужи од 15 дана. Рок се рачуна од оног дана, кад је возилац на потпис примио робу за отправљање а индиферентна је ствар за појам кривце колико је времена прошло после рока.

Противправност кривце поништиће се ако је задоцнење проузроковано стањем неопходности. Члан 81, in fine гласи:

„... Одређени рок за предају овакве робе може се продужити услед каквих елементарних или несрећних случајева с робом, о чему је возилац одмах дужан извести полазну царинарницу.“ Да би противправност била поништена потребно је да између задоцнења и стања неопходности постоји таква каузална веза, да се задоцнење *једино* услед основа, који ниште противправност појавило. Тако ако би возилац према дану предаје робе за отправљање паробродском друштву или жељезници задоцнио са предајом робе, противправност неће бити поништена и ако је наседањем лађе на спруд или искакањем воза из пина задоцнење још више увећано.

VII — 3. **Казна** је само новчана и износи двоструку наплату царинских дајбина, поред

плаћања редовних дажбина. Казна се израчунава на основу ЗОЦТ а основа прорачуну казне је роба, која плаћа највећи тарифски став у оној групи робе, којој припада роба, са чијом је предајом возилац задоцнио.

§ 16. Критика система

I — Да би се дошло до правилног схватања суштине неистините пријаве, потребно је на првом месту расмотрити, какав се правно заштићени интерес том кривицом вређа.

Царински закон (чл. 29 и 30) наређује да декларант мора поднети декларацију, ако жели робу да оцарини. Декларација не садржи само ту изјаву декларанта, да је вољан да му се роба оцарини, већ и све оно што је потребно, да би се царинење могло извршити. На првом месту он мора означити, која колета жели, да му се оцарине а затим тачно наименовати робу. Оваква пријава служи као основа, на којој се врши прорачун царинских дажбина. По царински се закон није задовољно тиме, да ту основу за наплату дажбина ствара сам декларант, већ је наредио (чл. 39. ff), да у томе послу узму учешће и државни чиновници, на тај начин што ће робу прегледати, пре него се дажбине наплате. — У случају неистините пријаве, држава може бити оштећена само тада, кад се царинске дажбине наплате према пријави а не према роби која се прегледом нађе. Тај факт што се дажбине не наплаћују на основу пријаве већ на основу стања ствари, које чиновници нађу прегледајући робу, даје неистинитој пријави са свим друго обележје од онога, које јој приписује ЦЗ. Пријава није меродавна за то, колико ће се дажбина напла-

тити већ је то задатак званичног прегледа. На основу пријаве се само израчунавају дажбине, па ни то не увек (код извоза и увоза у смештеште), а наплаћују се тек после прегледа и на основу стања које је прегледом нађено. Отуда логичка последица, да ни неистинита пријава не може оштетити државну касу у наплати прихода, већ то може учинити једино преглед робе. Подношење декларације своди се у ствари на то, да се царинским чиновницима покаже, на коју робу треба наплатити дажбине.

Довољно ће бити, учинити упоређење између пореске и царинске утаје — неистините пријаве, па да се одмах јасно види, колико је погрешно схватање ЦЗ о суштини правне природе неистините пријаве. Кад ко пријави у пореској пријави своје пореске објекте а неки од њих утаји, *пореске се власти не упуштају у срањивање пријаве са правим стањем, да би могле утврдити утају, већ на основу пријаве разрезају порез.* Са свим је друга ствар код царинске неистините пријаве. Ту свакада царински чиновници *морају* прегледати робу и наћи право стање. Код пореске неистините пријаве држава је самом радњом виновника оштећена у наплати прихода; а код царинске неистините пријаве то оштећење може доћи само као последица невршења *дужности* од стране царинских чиновника а никако као последица неистините пријаве.¹

¹ У томе смислу и *Kaulla* за деаураудацију у немачком праву. Он вели: „... Die Hinterziehung von Zoll wird dagegen unmittelbar nicht durch unrichtige Deklaration bewirkt, sondern dadurch, das die Zollbehörde ihrer Pflicht nicht genügt hat, beziehungsweise nach Lage der Umstände, nicht genügen konnte.“ (16)

Овде се пак не може упутити у критику оних одредаба ЦЗ по којима декларант мора подносити декларацију са тарлеским наменом. Да ли је то практично и правило и да ли би требало,

II — Као последица оваквог схватања, јавља се то, да неистинита пријава не може бити материјална кривица, тј. кривица која за собом непосредно повлачи оштећење државне касе у наплати прихода, већ једино кривица, којом се наплата прихода доводи у опасност. Тиме што декларант неистинито пријави робу, држава не ће бити непосредно оштећена, али ће се њени интереси *угрозити* с тога, што чиновници вршећи преглед, *могу не приметити нетачност пријаве.* У овоме случају државна ће каса у наплати прихода бити *оштећена* не неистинитом пријавом већ радом чиновника а неистинита пријава је пре но што је оштећење наступило, угрожавала наплату.

III — Кад се суштина неистините пријаве овако схвати и кад се узме, да се њоме не зетајава држави право на наплату дажбина већ се то право само угрожава, доводи у такво стање, да оштећење може наступити без воље виновника, онда је лако решити и питање о односу ове кривице према осталим кривицама. Неистинита пријава, треба да се уврсти у други одсек десете главе ЦЗ а казна за њу мора бити одређена релативно без обзира на величину „утајених дажбина“. У место данашње строгиости према декларантима треба строго казнити чиновнике, који врше преглед робе. За нехатно пропуштање нетачно пријављене робе довољна је дисциплинска одговорност из чл. 59 ЦЗ. Уминљајно пропуштање треба сматрати као дело

усвојити царинење по званичној дужности, то је предмет критике поступка при царинењу а не система неистините пријаве. Међутим може се напоменути само то, да ни угрожавања не би било, кад би се усвојиле систем званичног царинења.

hui generis и казнити га по општем праву као утају државног новца.³

IV — Мишљење о оваквој природи неистините пријаве опажало се и у пракси царинских власти, и ако није нигде нашло згодну прилику, да се јасно изрази. Било је случајева да су царинске власти ослобођавале декларанте и ако су сви услови за казнивање били испуњени.⁴

Разлози са којих су оне то чиниле не оствивају се ни на каквим правним консидацијама, нити се код њих може наћи какав систем. На ипак у свима тим случајевима царинске су власти руковођене једним истим мотивом: да је

³ Слично томе у Немачкој се казни царински чиновник за прашање лажне исправе, ако намерно пропусти нетачно пријављену робу. *Lebe*, § 136, 4. Та би се казна потпуно могла и код нас применити. § 148 КЗ гласи: „Кривац да се казни робом до десет година ако је лажна исправа издатица у виду: 2-о пасмена ... које одстовервају српска ... надлежна ... или ... српска ... чиновника....“ Декларација је исправа, која доказује, да је декларант у њој изложеној роби одаринно и дажбано платио. Међутим с обзиром на то што се таквим радом штите државни материјални интереси требало би ову кривичу у општем праву превидети одвојено а казну одредити као код утаје државног новца (§ 232 КЗ).

⁴ Од многобројних примера где су декларанти ослобођени казне наведено само ово. Решењем ДС. X 2208, 907, ослобођен је декларант само зато, што ни сам царински технолог није могао тачно одредити тарифски квалитет робе. Колико вредности има тај разлог, лако је увидети. Да је царински технолог тако неспреман, па да у сваком случају, кад се пита за мишљење одговори, да није баш извесно, како ће се спорна роба одаринити, онда би логично сви декларанти морали бити ослобођени. Даље, решењем Д. Савета № 8833, 904 ослобођен је декларант кривичне одговорности с тога што је нашао, да оба примерка декларације нису у свему сагласни. Колико је овакво мишљење оправдано, речено је раније § 11, прил. 9.

Одлуком ЦС. ЦМ 4778, 907 ослобођен је декларант казне с тога, што је продавац погрешно косно купцу (декларанту) место траженог маслиног уља, које је пријављено, сезамово уље, које је нађено а које се царина, по вишем тарифском ставу. Решењем ВЦС. № 16826, 906 налази се, да су испуњени сви услови за казну, „али с обзиром на то, што ни царински чиновник нису могли да утврде тачну квалитетску спорних шпалова, докда то није учинио царински технолог, на захтев декларантов, и да налази, да због овакве пријаве спорних шпалова декларанта не треба казнити.“ Није ни потребно указивати на то колико су ови разлози неосновани.

правичније декларанта ослободити кривичне одговорности но казнити га и ако су испуњени сви услови, које ЦЗ тражи за казну. Далеко смо и од помисли да овакав рад царинских власти тумачимо каквим непоштеним мотивима, већ морамо узети, да су таквим радом царинске власти инстинктивно схватиле, да је чл. 166 ЦЗ. неправичан и нецелисходан.

Као последица таквог схватања јављају се решења, којима се ослобођавају декларанти без икаквог правног разлога.

V — Неоснованост система, који је ЦЗ усвојио а која је само последица погрешног схватања правне природе неистините пријаве даје се лако утврдити и другим разлозима, који немају везе са правним схватањем. Систем, који је данас усвојен захтева од декларанта апсолутно познавање свију царинских прописа. То се пак све ни од царинских чиновника не захтева. Довољно је само један од многобројних случајева споменути, па да се види, колико се много од декларанта тражи. Тако на пример, од декларанта се тражи, да тачно означа да ли пријављено вунено предиво има више или мање од 10% примесе свиле; да ли је земљана боја улешана са више или мање од 1% анилине боје и т. д. и т. д. А све се то не тражи да зна царински чиновник. Тако да се с правом може поставити питање по коме основу држава од својих грађана тражи боље познавање царинске тарифе но од својих чиновника? Зашто, да царински чиновник сме послати хемијској лабораторији на анализу углед робе за који није у стању да одреди тарифски став а да декларант не сме рећи тако исто царинским чиновницима: „Ово је моја роба; ја не знам њен тарифски квалитет а хоћу,

да је оцариним. Изволите учинити то?« У оште систем је са ове друге тачке гледишта посматран и неморалан и непријатељски расположен према брзини промета робе. Неморалан је с тога, што по њему држава без икаквог стварног разлога кажњава своје грађане за незнање царинске тарифе и познавања робе, за које се њени чиновници не казне. Не слаже се пак са интересима трговине по томе, што задржава експедиције (прегледање робе од стране декларанта, евентуално вађење угледа и уверења царинског бирода, расправљање спора, кад се роба оспори) и што евентуално плаћање казне штети трговце без икаквог разлога.

VI — Неправичност система нарочито се огледа у томе, што се неистинита пријава казни без обзира на намеру.⁸ Не само да се без разлога узима, да се неистинитом пријавом штети државна каса, већ се не гледа ни на то, да ли је виновник то хтео. Међутим може постојати намера само у погледу угрожавања а не и у погледу оштећења државе. Немачки савезни царински закон (§ 137) само у мало случајева презумира намеру као неоториву претпоставку; у свима другим случајевима он допушта доказивање нехата а као последицу тога доказа, казну за иступ а не за дефраудацију.⁹ И ако је овакво поступање

⁸ Приликом дебате чл. 166. ЦЗ. у Народној Скупштини, Владни повереник, г. С. Р. Кукић, дао је ову изјаву: „Што се тиче тога, да ли је трговац имао намеру, да својом пријавом оштети државу — то може се улазити у испитивање. Претпоставка је по ЦЗ, да кад се пријави друга каква роба, да је ту трговац имао намеру, да оштети државну касу.“

Статистика Београда, за год. 1903. стр. 1389.

⁹ *Havenstein*, 146; *Löbe* 129; *Trautvotter*, 45. У аустријском праву такође држави избегана казна ако се утврди, да је неистинита пријава последица неситурног познавања тарифе а није умишљана или из великог нехата учињена. *Wolf*, 56.

правичније ипак није за препоруку с тога што нема правне основе. Чим се схвати, да је неистинита пријава *угрожавање* нема више смисла водити рачуна о намери, да се државна каса оштети, пошто између тога угрожавања и оштећења нема, непосредне каузалне везе. Водити рачуна о тој намери код угрожавања значило би казнити је строжије или блажије према једном факту, који са кривицом нема никакве унутрашње везе. С тога разлога, не би се стало на правилно земљиште ни тада кад би се чл. 166 ЦЗ. изменио у смислу § 137 VZG.

VII — Схватање неистините пријаве као угрожавања даљим логичним извођењем води закључку, да се не могу сматрати као материјалне кривице ни кривице сличне неистинитој пријави: промена провозне робе (чл. 170 ЦЗ, раније § 14, I—XI) и промена условно експедоване робе (чл. 171 ЦЗ, раније § 14, XI—XVIII), јер те кривице у ствари нису ништа друго до неистините пријаве робе у декларацији, где се пријава мора слагати са провозним документом и робом или декларацијом, којом је и извршена условна експедиција и робом.

VIII — Исти случај мора наступити и са квалификованом неистинитом пријавом и ако би на први поглед изгледало, да тада не би у довољној мери били заштићени државни интереси. Као што је раније (§ 13, II) речено, ова кривица по својој правној природи није ништа друго до неистинита пријава учињена под отежљивим приликама, па с тога и она претпоставља само угрожавање државних интереса а не непосредно вређање. Но пошто је овде угрожавање у много већем степену то и казна мора бити много већа. Али ма колико казна повећана била,

не сме се никако губити из вида правна природа те кривнице.

IX — И кад би се данашњи систем примио као правилан не могу се примити неке његове одредбе, које чине његове детаље. Претпоставимо, да је основно схватање неистините пријаве као материјалне кривнице, тачно, онда се као логична последица из те основне концепције мора извести ово двоје: а) неистинита пријава као кривница може постојати само онда, кад се пријави роба, која плаћа мање царинских дажбина но прегледом нађена роба; и б) казна треба да стоји у сразмери са тим quasi — оштећењем државне касе. ЦЗ је правилно из своје основне поставке о правној природи неистините пријаве дедуцирао услов, да мора постојати разлика у наплати дажбина на штету државне касе;⁷ али ЦЗ није са таквим успехом решио питање о казни. Као што је раније (§ 12, III) наведено, закон казну рачуна према дажбинама, које плаћа нађена роба а то је погрешно.⁸ Пгрешка законодавца у томе случају састоји се у недоследности. Кад законодавац узима, да се неистинитом пријавом штети државна каса у наплати дажбина, онда се казна мора изрицати с обзиром на величину повреде, која се наноси државном интересу тј. с обзиром на величину „утајених дажбина“ или према разлици дажбина, које би се наплатиле на пријављену и на нађену робу. У противном нема никакве сразмере између казне и после-

⁷ Тај услов као природна последица основне замисли о суштини кривнице, стављен је и код других двеју кривница, које су сличне неистинитој пријави (раније § 14, VIII и XVI) и ако чл. 170 и 171 ЦЗ тај услов не постављају.

⁸ Све до казни и са кривницом из чл. 170 и 171. ЦЗ.

дице, које се за кажњивом радњом појављују.⁹ С тога разлога мора се признати, да пракса царинских власти правилно схвата смисао неистините пријаве, онакве, каква постоји у чл. 166 ЦЗ кад казну рачуна према разлици а не према дажбинама које плаћа нађена роба и ако такво тумачење није основано на закону.¹⁰

Дакле не само, да законодавац није правилно схватио правну природу неистините пријаве, већ није извео ни логичне закључке из оног погрешног система, који је усвојио.

X — Тако исто не може се примити систем у погледу кривнице из чл. 81 ЦЗ. У најгорем случају може се узети, да су државни интереси угрожени тиме, што возилац није робу на време предао, већ после одређеног рока. Никако пак не може бити какве материјалне штете за државу услед задоцнења предаје. Друга је ствар ако возилац робу никако не преда. Тада постоји материјално оштећење у обиму оних дажбина, које роба треба да плати, а та је кривница са свим правилно уврштена у материјалне кривнице.¹¹

⁹ Један ће пример то најбоље објаснити. Декларант је пријавио робу, која би требала да плати на име дажбина 100 динара, а нађе се роба која треба да плати на име царинских дажбина 1000 динара. У другом случају пријављена роба плаћа царине 900 динара а нађена овет 1000 динара. Према схватању законодавца у пријави је случају државно оштећена у дажбинама за 900 а у другом случају износила 5000 динара.

¹⁰ Интересантно је, да су сви српски царински закони неистиниту пријаву сматрали као материјалну кривницу, схватање које је у тексту оспорено тачност, а у исто време противно томе основном схватању наређивали, да се казна рачуна према дажбинама које плаћа нађена роба. Једини изузетак од тога би чинио само закон од 1893. год. који ћути; иначе остали закони изрично ово питање решавају у ономе смислу, како га је решио и данашњи закон, сви закони од 1879. године, који је (§ 110 други став) изрично питање решио, код неистините пријаве робе условно експлицитно.

¹¹ Према томе пракса царинских власти правилно тумачи правну природу ове кривнице, кад во чл. 81. казни кознака за непредају робе и ако тиме вређа законски текст.

У највећој мери је чудновато, зашто се код кривице из чл. 81 казна израчунава према роби, која плаћа највећу царину у оној групи у којој је предвиђена роба, што се провози. Таква одредба несумњиво треба да буде предвиђена кад се роба никако не преда а немогуће је одредити њен квалитет с тога, што он није у документу тарифски уписан (случај са унутњицама и пропратницама). Међутим кад се предајом робе возилац само задоцни, онда је роба пред царинским властима. Њен се квалитет може тачно одредити, па према њему и казна израчунати. Не само да се једно просто угрожавање сматра као материјална кривица, већ се оно казни и баснословним казнама, које нису апсолутно ни у каквој сразмери са државним интересом, који се виновниковом радњом вређа.¹¹

¹¹ Један је пример довољан, да покаже тачност овог тврђења. Возилац прави тридесет декларација и 100 кр. сирове сирћетне киселине, која се по бр. 233, За ОЦТ царина са 3 динара од 100 кгр., да је из Градшта пренесе и преда београдској цли. Рок му је за то одређен у три дана. Међутим он задоцни за један дан и сад треба да се казни. Пошто сирћетна киселина долази у другу групу хемијских и апотекарских производа, а у тој групи највећу царину плаћа сахарин (бр. 231 од 100 кгр. 10.000 дина.), то ће возилац бити кажњен са 20.000 динара поред плаћања редовне царине у 3 динара. Међутим, да је возилац робу пустио у слободан промет он би био кажњен са кријумчарење из чл. 6 чл. 145 ЦЗ само са нешто више од тридесет динара, пошто се из декларације види тачно наменована роба. Колико је то разлика није потребно ни говорити. Материјална кривица, поводом које држава стварно изгуби дажбину казни се са 30 динара, а угрожавање изазове тих дажбина казни се са 20000 динара. Било је неопходно потребно, да царинске власти овај члан никако и не примењују и оне су то и учиниле и ако су тиме повредиле сам закон.

ДРУГИ ДЕО

УГРОЖАВАЊА

§ 17. Пристајање бродова уз страну обалу.

I — 1. **Историјски развитак.** Ова је кривица предвиђена први пут у закону од 1899. године (чл. 123) па је таква остала још и данас у важности (чл. 126). Истина још у закону од 1863. године а у § 121, речено је да ће се злоупотреба са робом домаћег порекла, која се провози пограничним рекама казнити, али није ипачице предвиђена ова кривица. Други став § 121. по закону од 1879. године, гласио је: „За злоупотреба, које би се учиниле са еспапом успут или на самом ђумруку, казни се онако исто, као што се казни и за злоупотребе са увозним или извозним еспапима“. По томе пристајање бродова уз страну обалу није се казнило као засебно дело, већ као радња; која је служила као средство да се изврши извозно кријумчарење.

II — 2 **Битна обележја.** Бродови који плове обема странама пограничне реке стоје под царинским надзором, у томе што их морају пратити царински органи и што се роба увезена њима сматра за страну ако се обратно не докаже каквим царинским документом (спроводницом, декларацијом за домаћи провоз, царинским обележјима итд.) Пошто такво поступање омета брз саобраћај, закон допушта, да се ови

прописи не примењују, ако бродови додирују само српску обалу. Тада пак, пошто промет робе на таквим бродовима не подлежи царинском надзору у интересу је државе, да бродови не додирују страну обалу где би могли истоварити српску робу или утоварити страну. Кривица из чл. 126 ЦЗ. има за циљ, да тај државни интерес и правно заштити. Ако никаква роба не буде ни унесена на брод ни изнесена са брода, никаква материјална штета не постоји за државне интересе, али постоји угрожавање тих интереса, јер је брод стављен у такво стање, да се роба може унети или изнети а тиме и директна оштета наступити.

Елементи су ове кривице: а) пристајање уз страну обалу и б) пријављивање брода за пловидбу само дуж српске обале.

III — а) *Пристајање* уз страну обалу није само изношење робе или излазак путника на обалу, већ стварање могућности да то буде. Та је могућност створена тада кад брод буде пристао уз штег на страни обали или кад буде стао на отвореној реци а чамац се са брода отисне и стане уз страну обалу. Ако се приликом пристајања брода и каква роба истовари на страну обалу, постоји само извозно кријумчарење. Други став чл. 126 доста негодно решава ово питање. Он гласи: „Ко противно овоме поступи (тј. ко пристане бродом уз страну обалу) казниће се новчано до 1000 динара, ако при томе није учинио које друге царинске кривице, које се имају особено од овога казнити по одредбама прописаним у овом закону за царинске кривице.“ По овом законском тексту излази, да ће виновник за ову кривицу бити кажњен само тада кад она у исто време не

преставља никакву другу царинску кривицу. Међутим последња је реченица у супротности са овом, јер наређује да се та друга кривица има ипак казнити *одвојено* од ове. Међутим ствар никако не може бити сумњива. Да би се извршило извозно кријумчарење, тј. да би се роба пренела са српске територије на територију стране државе, неопходно је потребно, да се бродом пристане уз страну обалу, тако да пристајање улази у обим и појам радње кријумчарења. А принцип је општег права да се виновник не казни за стицај дела, кад она укупно представљају треће дело, већ за то треће дело у коме се оба прва налазе.¹ Стога се мора узети да у овом случају постоји само извозно кријумчарење а не у исто време поред кријумчарења и кривица из чл. 126. ЦЗ.

IV — б) *Пријављивање* брода за пловидбу само дуж српске обале врши се код царинских власти. Пракса под пријављивањем разуме изјаву дату Министру Финансија. Бродови не морају бити српски, али им место сталног становања мора бити Србија, тако да се они сматрају да се налазе у српском слободном промету. Под бродовима треба разумети само парна превозна средства, која по неком напред утврђеном плану (реду возиње) врше путовања а никако ту не треба рачунати непарна превозна средства.²

Ова се кривица може извршити само са домаћим, српским паробродима. Заповедник јед-

¹ Тако је општег права код опасне крађе извршено обијањем постоје две кривице: проста крађа и оштећење туђе ствари; па ипак се виновник не казни у реалном стицају, пошто се неће казнити за свако дело посебно, већ за треће дело (опасну крађу) које по својој правној природи обухвата оба прва дела. *Лист — Весник*, § 55, II 4

² Тако ОЦС, ЦЖ 19351. 906.

ног страног пароброда, који пристаје уз обе обале пограничне реке неће бити одговоран за ову кривицу ако би пристао уз српску обалу (о томе доцније § 22, II).

V — Противправност је поништена, ако је пристајање изазвано стањем неопходности. За разлику од осталих царинских кривица, код ове је нарочито наглашено, да елементарни случајеви из чл. 4. ЦЗ ако су узрок пристајању, ниште законску забрану пристајања.

VI — 3. **Казна** је само повчана до 1000 динара. Између минимума и максимума казна се мора одређивати на основу ублажавних и отежавних околности из општег права.

§ 18. Неподношење пријаве.

I — 1. **Историјски развитак.** Први пут је ова кривица установљена законом од 1899. године (чл. 171), на тава још и данас постоји. До закона од 1899. год, ова кривица није ни могла постајати с тога разлога, што царински закон од возиоца није ни тражио подношење пријаве, те по томе није ни могла постојати каква кривица ако се пријава не поднесе.

II — 2. **Битна обележја.** Чл. 8 и 9 ЦЗ наредују, да возиоци чим пређу царинску линију са робом, известе о томе царинске власти подношењем документа, који се зове *пријава*. Пријава се подноси с тога разлога да би царинске власти робу ставиле под царински надзор (чл. 11. ЦЗ). Тај документ служи за основу целокупном доцнијем поступку. Али независно од важности пријаве за даље радње подношење пријаве важно је за државу по томе, што се роба ставља под царински надзор а тиме се смањује могућност, да се са њоме располаже у смислу т. 6. чл. 145 ЦЗ. Отуда држава налази интереса, да возиоци робу одмах пријаве царинским властима, те се тај интерес вређа, кад се пријава не поднесе.

Отуда су елементи ове кривице: а) преношење робе преко царинске линије, б) дужност, да се пријава учини и в) неподношење пријаве.

III — Царинска се линија на сувој граници прелази тада, кад се пређе државна граница а на пограничним рекама, тек тада кад брод или

превозно средство пристане уз српску обалу.¹ Дужност постоји тек тада кад роба тако пређе царинску линију. Међутим код бродова, који се уз обалу задржавају само неко кратко време, па даље одлазе, дужност, да се пријава подноси постоји тек тада, кад се роба истовари из брода.²

Према чл. 14 ЦЗ пријаву не морају подносити: а) сопственици двовласних имања за своје производе и стоку и б) путници за свој пртљаг. Према томе та лица не ће учинити кривицу из чл. 175, ако пријаву не поднесу, пошто њима закон то не ставља у дужност.

Пријава се мора поднети одмах, а да ли је то учињено, то се у сваком конкретном случају мора решавати. Свакојако мора се возиоцу дати на расположење бар толико времена, колико му је потребно, да одмах по доласку напише пријаву. Према томе овде се задоцнење подношења идентификује са неподношењем.

IV — Ова се кривица може учинити тада, кад се роба преноси преко границе на месту где постоје царински органи. Ако се роба преноси на месту, које није одређено за преношење робе, постоји кријумчарење из т. 1. и 4. чл. 145 ЦЗ а не и ова кривица. Ако пак возилац учини располагање са робом у смислу т. 6 чл. 145 ЦЗ, пре него што је поднео пријаву а робу је истоварио на месту које је одређено за то, постоји идеални стицај између кријумчарења и ове кри-

¹ Заповедник брода дужан је, да пријави само ону робу, која путује са депралама, а не и путнички пртљаг или робу, којој се не зна сопственик. Сагласно: *Trantochier*, § 136, 9 и 10.

² За заповеднике бродова *GSIG* (§ 460) одређује изазу од 20 до 400 круна ако не поднесу пријаву. Француско право казни заповедника брода са 500 fra, ако у року од 24 часа по доласку не поднесе пријаву, *Pallain*, 2650.

вице и виновник треба, да се казни само за кријумчарење.³

V — 3. **Казна** је новчана и износи 5—50 динара.

³ Тада непријаван улази у обим и појам кријумчарења („...Ко самовласно располага са увезеном робом пре пријаве код итд.“), па отуда не би било те врсте кријумчарења (и ако би било друге врсте, кад би роба била пријављена. Слично томе раније, § 17, III.

§ 19. Неодобрени полазак у иностранство

I — I **Историјски развитак.** Закон од 1899. године први пут је предвидео ову кривицу у своме чл. 172. Данас она постоји у чл. 176. ЦЗ.

II — 2. **Битна обележја.** Пре но што се крену у иностранство са извозном робом, железнички возови, парна и непарна превозна средства, заповедници њихови морају поднети царинарници у дупликату *извозну пријаву*. На основу те пријаве царинске власти издају одобрења за полазак (чл. 102 и 103 ЦЗ) у року од 15 или 30 минута од момента пријема извозне пријаве. Полазак пре датог одобрења чине кривицу из чл. 176 ЦЗ.

Према овоме елементи су ове кривице: а) полазак у иностранство ма каквих превозних средстава натоварених извозном робом и б) неиздавање одобрења за полазак од стране царинских органа.¹

III — Празна превозна средства не морају чекати на одобрење а тако исто ни лица, која хоће да извезу робу, а извоз робе не чине по својој професији. Таква лица нису дужна ни да подносе извозне пријаве, па према томе ни да чекају какво одобрење за полазак.

Неиздавање одобрења од стране царинских органа у одређеном року не утиче на питање о

постојању кривице и ако ствара основ за дисциплинску казну службеника. У томе погледу закон прави ову разлику: а) полазак пре доношења пријаве и б) полазак пре одобрења царинарнице, па оба случају казни истом казном.

Ова кривица претпоставља да се са превозним средствима одлази у иностранство на местима, која су за то одређена. У противном постоји идеални стигај извозног кријумчарења и ове кривице и у томе случају виновник може бити кажњен само за кријумчарење.

IV — 3. **Казна** је само новчана и износи 10—200 динара.

¹ У француском праву казна је 500 frs *Fallain*, № 2650.

§ 20. Погрешна пријава колета.

I — 1 **Историјски развитак.** Закон од 1898. године први је пут предвидео ову кривицу у § 112. т. 1. и о-квалификовао је као царински изступ. Закон од 1899. године, ту је исту одредбу унео у свој чл. 173., само што је казну од два повисо на три динара. А таква одредба и данас постоји у чл. 177. ЦЗ.

II — 2. **Битна обележја.** Ова кривица постоји као заштита државних интереса, да се свако колето у царинским исправама тачно пријави. Оно што је код људи име и презиме то је код колета облик паковања, марка и нумера. По њима се она распознају међу собом, примају у државне магацине и издају из њих. Ко не пријави колето тачно, ствара могућност (отуда је ова кривица угрожавања), да се место једног колета, које се пријављује прими или изда друго, које није пријављено.

Елементи су ове кривице: а) подношење какве царинске исправе и б) погрешна пријава.

III — Кривица се може учинити у ма којем царинском документу, који служи као основа неком послу са робом (пријава, упутница, спроводница, проиратница, стоварница и декларација). Дело је свршено чим је документ предат царинским органима. Изузетак је за погрешку у декларацијама, где је дело свршено, као и неистинита пријава, тек после прегледа.

Погрешност пријаве може се састојати у овоме да упише се мање или више колета на броју. Овај случај треба разликовати од кривице из чл. 166 ЦЗ, где се нека врста робе не пријави. Тамо се не упише у декларацији мањи број колета, него се не пријаве све врсте робе, које се у једном колету налазе а сама се колета пријаве¹. Па и кад се број колета не пријави тачно али се тачно пријави тежина и марке и нумере, постоји ова кривица а не неистинита пријава. Да овај случај не треба идентификовати са неистинитом пријавом, најбољи је доказ то, што ова кривица постоји и онда кад се упише и већи број колета. Међутим то би могло бити, посматрајући ствар са гледишта неистините пријаве само на штету декларанта а тада не би било неистините пријаве, пошто закон за појам неистините пријаве тражи оштећење др-

¹ Ову разлику најје схватио г. К. Петровић („Моја последња реч“ у *Финансијском прегледу* за јуни август и септембар 1901. год. стр. 620) а новодом колекцијом са г. С. Р. Кукићем о којој је било речи раније § 11. прик. 3. Декларант не мора пријавити сва колета, која му се налазе у царинској магацини, али кад једно пријави, он мора тачно пријавити све врсте робе, које се налазе у томе колету инаде постоји кривица из чл. 166 ЦЗ. У ствари ту се декларант не казни за погрешну пријаву колета већ робе, која се у колету налази. Међутим код погрешне пријаве колета (у декларацији, или инаде у којој исправе), погрешно се пријављује само број колета. На пример стави: два сандука РМ. 1 № 1 — 10 а иако се десет сандука РМ. № 1 — 10; тада постоји погрешна пријава броја колета — кривица из чл. 177. ЦЗ. Основна разлика, која базира на природи ових двеју кривица у томе је, што се код неистините пријаве пријављује нетачно основица, која служи прорачуну дажбина а код кривице из чл. 177. ЦЗ. на који други део пријаве, који није од важности за прорачун дажбина. На пример: ако се 10 сандука РМ. № 1 — 10 у бруто тежини 100 кг., ланука пријави: 10 сандука РМ. № 1 — 10 у бруто тежини 50 онда постоји неистинита пријава; а ако се пријави 5 сандука РМ. № 1 — 10 бруто кг. 100. — постоји кривица из чл. 177. ЦЗ, зато, што се царина не плаћајуће по броју колета већ по тежини.

жавне касе услед неистините пријаве (раније § 11, XII).²

бб) Унише се погрешно облик паковања. Тада може постојати и неистинита пријава, ако је погрешком у пријави облика паковања рачунал већи проценат на име даре (раније § 11, VIII, б, 1). Пракса узима да се облик поштанских пошиљака увек назива *paquet* и ако то није у ствари. Кривица не постоји тада, кад се број колета и облик паковања никако не унишу ништо без тих назначења декларација није исправна (чл. 37 ЦЗ). Не може се замислити пријава у којој не би био пријављен број и начин паковања колета; тада се не би знало ни шта се предаје или пријављује па следствено не би ни могло бити реч, да ли се то пријављује тачно или погрешно. Као што код неистините пријаве мора постојати у декларацији ма каква пријава тако се и код ове кривице неминовно претпоставља, да се мора пријавити број и начин паковања колета.

вв) Унише се погрешно марка или нумера колета. Ако се марка састоји из писмена, онда се та писмена имају и пријавити, ако је пак марка каква слика, онда се она мора тачно прецртати. Кривица постоји не само тада, кад се марка или нумера погрешно пријави него и тада кад се никако не пријави. Ово за разлику пријаве броја и начина паковања колета, с тога што колето не мора имати ни марку ни нумеру док на против мора имати број (по комадима) и начин паковања. Немогуће је пријавити неколико колета, а да се у исто време не зна и

² Француско право казни декларанта, који у декларацији пријави већи број колета са 100 frs. од колета, *Pallain*, X 2618 и 2620 *Delandrie*, 332.

колико колета има и каквог су паковања (сандуци, бале, бурад, корпе, кошеви итд).³

IV — Противправност није поништена тиме што се погрешна пријава оснива на каквом другом раније поднесеном документу, где је такође погрешка учињена.⁴ Али противправности нема, ако је подносилац био у физичкој немогућности, да пријаву учини према роби (на пример, кад је вагон, или са робом пломбиран).

V — 3. **Казна** је само новчана: три динара од сваке погрешке. Ако је у истој рубрици пријављено више колета под истом марком или по истом начину паковања, онда постоји толико погрешака, колико колета има.⁵ Тако исто постоји реални стицај, ако је учињено више врсти погрешака.

³ Сем случајева ових (аа, бб, в вв) не постоји кривица из чл. 177 ЦЗ. Према томе погрешно је по овоме члану казнити декларанта и за остале случајеве неистините пријаве кад не постоји дело из чл. 166 ЦЗ. Раније је заступано то мишљење (*Архив*, II, 1, 65), али се сада увиђа његова погрешност.

⁴ Сагласно ОЦС, ЦЗ 1-15, 904, *Contra*, БЦС, № 484, 904.

⁵ На пример: пријављено 10 сандука у једној рубрици а важе се 10 бала. Ту постоји десет погрешака а не једна. У истоме смислу гласно је пројект чл. 172 у закону од 1899 год.: „...када се у корист државне касе са три динара за свако име или име удисано или неудишено колето, за свако колето унишано друкчије, него што је...“ Сагласно: ОЦС, ЦЗ 15769, 907; војотивска цда, ЈБ 1747, 907.

§ 21. Уништај и фалсификовање царинских знакова.

I — I **Историјски развитак.** Ово је једна од најстаријих кривица. У § 38 закона у 1850. године, предвиђена је први пут. Тада се уништај олова, којим се обележава провозна роба, казнио са 25 царинских гроша за свако колено. Закон од 1893. године (§ 37) сматра уништај олова и знања као материјалну кривицу и казни је четвороструком надплатом провозних дажбина, и ако роба није промењена. На основу закона од 13. јуна 1864. године, којим је укинута провозна царина, казна је за ову кривицу одређена у износу двоструке надплате уводне царине.

Закон од 1899. године предвидео је уништај и фалсификовање у чл. 174 и 165.¹

II — 2 **Битна обележја.** Државни интерес, који се овим кривицама вређа састоји се у томе што се по царинским знацима на роби види, да је то роба, која подлежи царинском надзору а код провоза сматра се, да роба није мењана у путу ако су царински знаци неповређени (раније § 14, VII). Услед те претпоставке, возилац може оштетити државну касу тиме, што ће се роба без знакова пустити у слободан промет а

¹ VZ6, предвиђа ове две кривице у §§ 151 и 159, и казни: а) погреду царинских знакова, ако икакво друга кривица није учињена новчаном казном до 900 м. и б) фалсификовање знакова, ако је оно служило као средство за извршење кријумчарења или утаје, — као фалсификовање јавних исправа по општем праву, поред казне за контролну или дефраудацију, која се у овом случају повећава за половину (§ 144, 3-о). Тако и 6StG (§ 452) казни само уништај царинских знакова новчаном казном од 10 до 400 кр. Код те се кривице казни и подстрек и саучесници, а не само виновник као код ове

роба са фалсификованим знацима сматрати за непромењену. Пошто пак самим уништајем или фалсификовањем не наступа непосредно материјална штета за државу, већ се само ствара једно стање, где оштећење може наступити, ове се кривице морају сматрати као угрожавања.

Елементи су ове кривице: а) радња, којом се ниште или фалсификују, б) царински знаци.

III — а) **Радња** може бити: уништај и фалсификовање. Под уништајем се не разуме физичко деформисање знакова, већ *уклањање везе, која постоји између знакова и колета*, кад је та веза стављена у интересу царинских власти. Нема кривице, ако су уништена обележја, која су стављена по вољи и у корист возиоца (нпр. путник путује из Београда у Смедерево паробродом што додирује обе обале).² Дело је свршено чим је веза прекинута. Под фалсификовањем знакова „на роби“ разуме се *противправно довођење у везу колета са царинским знацима*.³ Они не морају бити фалсификовани у смислу општег права али морају бити противправно стављени на колено. Само фалсификовање без употребе није кажњиво. Дело је свршено, кад су знаци према роби стављени у такав положај, да међу њима постоји непосредна веза.

Ако се са робом располаже у смислу т. 6. чл. 145 ЦЗ, постоји идеални стицај кријумчарења и уништаја знакова или реални стицај ове две кривице, према томе, да ли се знаци прво ниште на се са робом располаже или то није случај.

² Сагласно: *Havenstein*, § 151, 1; *Löbe*, § 151, 3.

³ Сагласно: *Trautvetter*, § 159, 1 — 2, *Löbe*, § 159, 1.

Кад је било више возиоца, који су један другом робу предавали, за кривицу одговара онај, код кога је роба била, кад је кривица откривена.⁴

Обе се кривице могу учинити само за време док се роба не преда царинској власти којој је упућена, ако је роба била у рукама возиоца.⁵ Возилац одговара за своје млађе и за трећа лица, којима је предао робу на отпразљање и која су извршила кривицу.⁶ Увек је пак претпоставка, да је кривицу извршио онај, који је био дужан да се стара о колету.⁷

IV — б) *Предмет* кривице могу бити само царински знаци, обележја, која на робу стављају царинске власти, да би олакшале возиоцу доказивање идентичности робе. Ти су знаци: олова, жигови, печати, цедуље и томе слично.

V — 3. **Казна** је различита према врсти кривице. Уништај се казни новчано са 5 динара од сваког знака а фалсификовање са 50 динара од сваког знака. Код фалсификовања се новчана казна може претворити у затвор по одредби чл. 153 ЦЗ, који важи за кријумчарење.

⁴ Сагласно: *Havenstein*, §151, 61; *Trautvetter*, §151, 3; *Löbe* § 151, 1

⁵ Сагласно: *Trautvetter*, § 151, 1.

⁶ Сагласно: *Löbe*, § 151, 1; *Trautvetter*, § 151, 8.

⁷ Овде су ова два питања нејасна: да ли се новчана казна може увек претворити у затвор и кад је виновник може и хоће платити и да ли је затвор без максимума? У тексту се заступа мишљење, да се ова питања морају развити до чл. 153 ЦЗ, с тога разлога што би се иначе ова кривица строжије казнила по кријумчарење, коју закон сматра за највећу и најтежу кривицу.

§ 22. Ометање царинских органа у вршењу дужности.

I — 1 **Историјски развитак.** Ово је једна од кривица, које су најдоцније унесене у ЦЗ. Она је први пут установљена законом од 1904. године (чл. 182.)

II — 2. **Битна обележја.** Овом се кривицом управо комплетира систем царинских кривица, јер она обухвата све оне противправне радње, којима се царински службеници на супрот државним интересима, стављају у немогућност, да врше своје дужности. Отуда је могућан идеални стицај између раније наведених кривица и ове и тада се виновник казни само за ону, која је посебице предвиђена.¹

Од противстајања из општег права ова се кривица разликује тиме, што се радња не врши путем принуде. Идеални стицај може постојати између те две кривице али не мора, пошто се противстајање не може извршити негативном радњом. У случају да постоји идеални стицај, виновник се казни само по општем праву (чл. 182 „... ако не носи карактер противстајања власти.“

¹ Тако код кријумчарења виновник не прелази ствар на месту које је одређено за то, или је не пријављује за царинење царинским органима и тиме ове доводи у апсолутну немогућност, да изврше своју дужност надлегу даљина. Од непредвиђених кривица пракса (РМФ, ЦМ 78, 906) под ову кривицу подводи пристајање уз сраску обалу бродова, који плове обема странама пограничне реке, а противно чл. 4 ЦЗ тако: ВЦС, М 9341, 905; ОПС, ЦМ 17498, 905.

Елементи су ове кривице: а) радња или нерадња, умишљајна, б) спречавање вршења дужности.

III — Радња може бити позитивна или негативна, али мора бити умишљајна и основана на дужности.

Умишљај се састоји не само у вољном предузимању или непредузимању радње, већ и у свесности, да ће се као последица радње или нерадње појавити спречавање. Ако те свесности нема, нема ни кривице. Ово је ипак једина царинска кривица где се у виновника захтева умишљај као услов за казну.³

Радња или нерадња мора бити основана на дужности. То значи, да је виновнику законом или којим прописом или наредбом царинских власти стављено у дужност, да нешто уради или не уради, а он је противно тој својој дужности поступио, што је предузео радњу кад му је то било забрањено или није предузео радњу, кад је то морао учинити.

IV — Спречавање чиновника означава апсолутну немогућност, да се изврше дужности.⁴ Она се увек мора појавити као последица радње

³ У пројекту закона од 1904. год. није било стављено, да се радња мора извршити *вољно*. То је пак учињено тек у дебатама на предлог једног посланика. *Stenographische Verhandlungen* за 1903. г. стр. 1545. Чл. 182 ЦЗ, који говори о овој кривици узет је из § 161, VZG. Ту се пак не тражи умишљај. *Löbe*, § 161, 2.

⁴ § 463 предвиђа ову кривицу у једном конкретном случају: кад путници и возиоци, који су дужни показивати свој пртљаг, односно предати товарне листове, не учине то, казне се са 20 до 100 круна.

У Француској је казна 500 frs. ако се ко противи вршењу дужности царинског службеника. *Pullain*, № 3062.

§ 62 (58) казни повчаном казном до 30 динара све повреде царинских прописа.

⁵ У Немачкој је зрачу довољно само отежавање: *Löbe*, § 161, 2; *Trantvotter*, § 161, 11; *Havenstein*, § 161, 1.

или нерадње али не и принуде јер би тада постојало противстајање власти. Тако исто последица радње или нерадње никада не сме бити предузимање послова од стране царинских службеника, јер тада или нема никакве кривице или постоји кривица из општег права, ако је употребљена принуда (§ 94 КЗ.) Спречавање се мора односити на једну одређену дужност, која се мора оснивати на закону или законитим наредбама царинских власти.⁴

V — 3. **Казна** је само повчана и износи до 250 динара.

⁴ Сагласно: *AC*, № 1481, 907. Заблуда чиновника да постоји законита дужност, кад то није у ствари, одузима противстајању карактер кривице. Обратно: заблуда чиновника, да не постоји законита дужност, не одузима противстајању карактер кривице.

Кратак опис живота.

Рођен сам 24. јуна 1882. године у Неготину од оца пок. Стевана Лончарића, бив. пешадиј. капетана и матере Јелисавете.

Основну сам школу свршио у месту рођења, а гимназију нижу у Нишу и Крушевцу а вишу у трећој, доцније првој београдској гимназији, где сам и испит зрелости положио. На правни факултет београдске Велике Школе ступио сам 1900 године а свршио сам у њему судски одсек полагањем стручног испита 1904. године.

Године 1901, постављен сам за практиканта Министарства Финансија и као такав радио сам у благајничком, административном и правобранилачком одељењу. Указом од 16. марта 1905. године, постављен сам за цариника београдске царинарнице на Сави у коме се звању и сада налазим.

Јован Лончарић.

